

ПАЛИТИКИН

Немачка 3.00 DEM, САД 1.25 USD, Швајцарска 2.50 CHF,
Шведска 13.00 SEK, Аустрија 20.00 ATS, Грчка 300 GRD,
Енглеска 1.00 GBP, Словенија 90 SLT, Македонија 1500 ДЕН

ЗАБАВНИК

13. VIII 1993. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LV • ЦЕНА 30.000.000 ДИН. • БРОЈ 2172

КАКО ЈЕ ИЗМИШЉЕН
СПОРТ

Фирма

Веровати или не!

ДОМОРОЦИ

ИЗ ГАРБАЛА У
ИНДИЈИ МОГУДА
КУВАЈУ ОБЕД ТЕК
КАД СА СЕБЕ
ОКИНУ СВУ
ОДЕГУ!

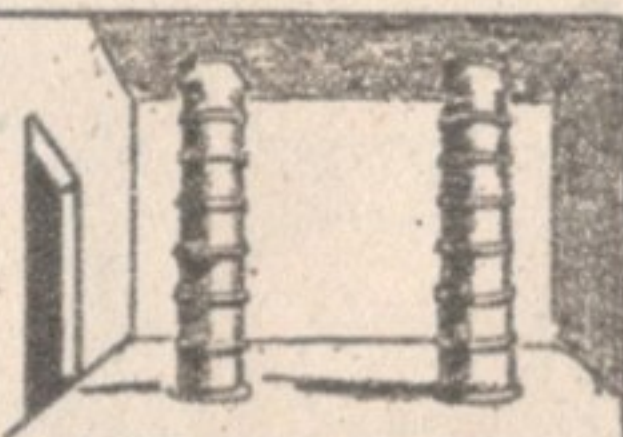
КАМЕНЕ ОРГУЉЕ

КРАЈ ЈЕЗЕРА БАЛ-
ТОН (МАЂАРСКА)
ПРОИЗВОДЕ ПРИЈА-
ТНУ МУЗИКУ КАД
СЕ ПРЕКО ОБИХ
БАЗАЛНИХ СТЕ-
НА ПРЕБЕ МЕ-
ТАЛНОМ
ШИПКОМ.

СТУБОВИ

КОЈИ ДРЖЕ ТАВА-
НИЦУ ПОДРУМА
ЦРКВЕ У НЕОШАТОУ
У БЕЛГИЈИ ЗАПРА-
ВО СУ ЦЕВИ 2
СТАРА ТОПА.

**КРАЉ КАСТИЉЕ
ПЕДРО ОКРУТНИ**
(1555-1569)
КАД ГОД БИ ХОДАО,
ИЗАЗИВАО ЈЕ ЧУЂЕЊЕ.
НАИМЕ, ПРИ ОВАКОМ
КОРАКУ, ЊЕГОВА КОЛЕ-
НА СУ ГЛАСНО
ПУЦКЕТАЛА.

КАМЕНИ МОСТ
НА МАУРИЦИЈУСУ, У ИНДИЈСКОМ
ОКЕАНУ, ГРАДИТЕЉСКО ЈЕ ДЕЛО
ПРИРОДЕ.

Мајмун КРАКА

СА БОРНЕА ИМА ЛИЦЕ
КОЈЕ ПОДСЕКА НА ЈУД-
СКУ ЛОБАЊУ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

●●● код римског писца
Плинија Старијег може се
прочитати да су богати ста-
новници старог Рима упот-
ребљавали столњаке не од
платна већ од азбеста које
су после употребе, уместо
прања, бацали у ватру која
би уклонила све мрље.

●●● годишње Африканац
поједе 100-150 килограма
банана, становник Колумби-
је 80-100, Швеђанин 18,4,
Аустријанац 17,4, Немац 16,1,
становник САД 11,2, а Фран-
цуз - 8 килограма.

●●● домороци у унутраш-
њости Нове Гвинеје брију се
травом путанг која је чврста
и оштра као челик. Тако су
Папуанци, иначе врло кос-
мати људи јаке браде, увек
уредно, и потпуно бесплат-
но, обријани.

●●● испод највеће шатре
на свету, подигнуте овог
пролећа у част „Сајма цве-
ћа“ у лондонском кварту
Челзију на 1,4 јутра (1 јутро
= 5.754,64 kvn) било је изло-

жено преко милион биљака.
Између осталог и баште за
астматичаре са мање поле-
новог праха као и баште за
слепе са ружама које дивно
миришу а немају бодље, па
чак и биљке са којих висе
неки израштаји који могу да
се грицкају.

●●● према колумбијском
закону, пре но што будући
младенци закажу венчање,
морају донети уверење да
су успешно завршили курс
за супружнике, на коме се
уче само два предмета: пси-

хологија и породично право.
Курс се завршава испитом и
ако једно не положи - од
венчања нема ништа.

●●● за мала небеска тела
астероиде зна се тек 160 го-
дина, а први откривен с бео-
градске Опсерваторије
(1936), који има пречник око
20 километара, добио је име
„1564 Србија“.

ЧУДО У БЕОГРАДУ

СЛИКЕ ХОДАЈУ ПО ЗИДУ

Један од највећих догађаја у старом Београду било је прво приказивање „снимка створова и предмета у најразличитијим кретњама“

Т е 1896. године Београд је имао око 60.000 становника. Главним улицама возило је чудо технике звано електрични трамвај, а најбоље радње, које су држали Јевреји, служиле су на част српској престоници. Странци су одседали у хотелима „Имperiјал“ и „Круна“ чудећи се домаћинима што „по цео дан, уз сваку храну и пиће, пију много воде.“ На баловима, приређиваним код „Коларца“, у Официрском дому и на двору играле су се европске игре, али и „Наталијино коло.“ У позоришту су најпосећеније биле комедије и оперете у којима су често гостовали глумци из Француске.

Даме су носиле дугачке сукње, чврсто стегнуте у струку и широке при дну; рукавице и кишобрани (или сунцобрани) били су обавезни, баш као и шешири. Господа су, без изузетка, носила бркове, а старији свет и браду а la Наполеон III. Београд је, свечано окићен, очекивао посету црногорског кнеза, а енглески новинар Херберт Вивијен овако је писао за „Морнинг пост“ и „Дејли експрес“: Паркови су дивни, улице светле и чисте, а жути конак се весело осмехивао кроз своје венецијанске прозоре; па иако није било ни трага о богатству, општи утисак је био удобност и задовољство.

Почетком те исте године, Београђани су са огромном знатижељом очекивали да у њихов град стигне једна париска новотарија. Они који су је видели описивали су то као фотографије које се крећу.

У кафани код „Златног крста“

Није се много чекало на кинематограф господе Огиста и Луја Лимијера, који је из Париза кренуо на европску турнеју. У листу „Мале новине“ 25. маја 1896. године најављена је прва биоскопска представа у Београду: „Од данас ће у гостионици код „Златног крста“ на Теразијама г.г. Огист и Луј Лимијер из Лиона (Француска) приказати највећи и скоро невероватни успех у фотографији. То је такозвано „оживљено“ фотографисање помоћу кинематографа. Ту ће се моћи видети снимци створова и предмета у најразличитијим кретањима, видеће се покрет како дете игра, покрети које чини железнички воз када иде, и то је све тако живо представ-

љено, да се чини као да гледате стварност, а не фотографије.”

Представе су почињале у четири сата после подне и трајале до девет увече, а недељом су, због огромне посете, биле и пре подне. Улазница је коштала 1 динар (у то време килограм хлеба коштао је 1 грош – 20 динарских пара).

Чудо је трајало петнаест дана, а онда је господин Промио, заступник браће Лимијер, наставио турнеју са кинематографом и то пут Цариграда. Након тога у Београду су се повремено појављивали путујући биоскопи, а представе су се одржавале под шаторима на Калемегдану, Ташмајдану и Тркалишту.

Први београдски биоскоп, власништво једног Београђанина, прорадио је у шатри на Малом Калемегдану у лето 1906. године. Власник је био Буди Катаривас, трговац из Коларчеве 3. Биоскопску представу пратио је цигански оркестар који је свирање прилагођавао радњи филма: „Цигански марш“ за увертуру, Бетовенов „Посмртни марш“ за тужне, а Штраусов валцер за веселе делове. Представа је, као у позоришту, била подељена на чинове између којих је публику забављао Жарко Савић, оперски певач.

На вечеру у биоскоп

Кафана „Хајдук Вељко“ на углу Сремске и Кнез-Михаилове улице била је место у моди почетком овог века. Њен власник Италијан Карло Пероло радио је раније као кувар краља Милана Обреновића и

италијанског конзула Стафана Сковаса. У башти код „Хајдук Вељка“ служени су специјалитети како домаће тако и стране кухиње, као и минхенско пиво, домаћа ракија, али и најбоља француска вина.

У том ресторану је првог јесењег дана 1906. године одражна прва вечерња биоскопска представа. Читав крај заузели су знатижељници гурајући се како би видели филм приказиван уз помоћ апарата који је оператер окретао руком. Гледаоци су се смејали јер су слике с времена на време, када би се оператер збунио, кретале у смеру супротном од предвиђеног, па би лопов почео да јури полицајце уместо они њега.

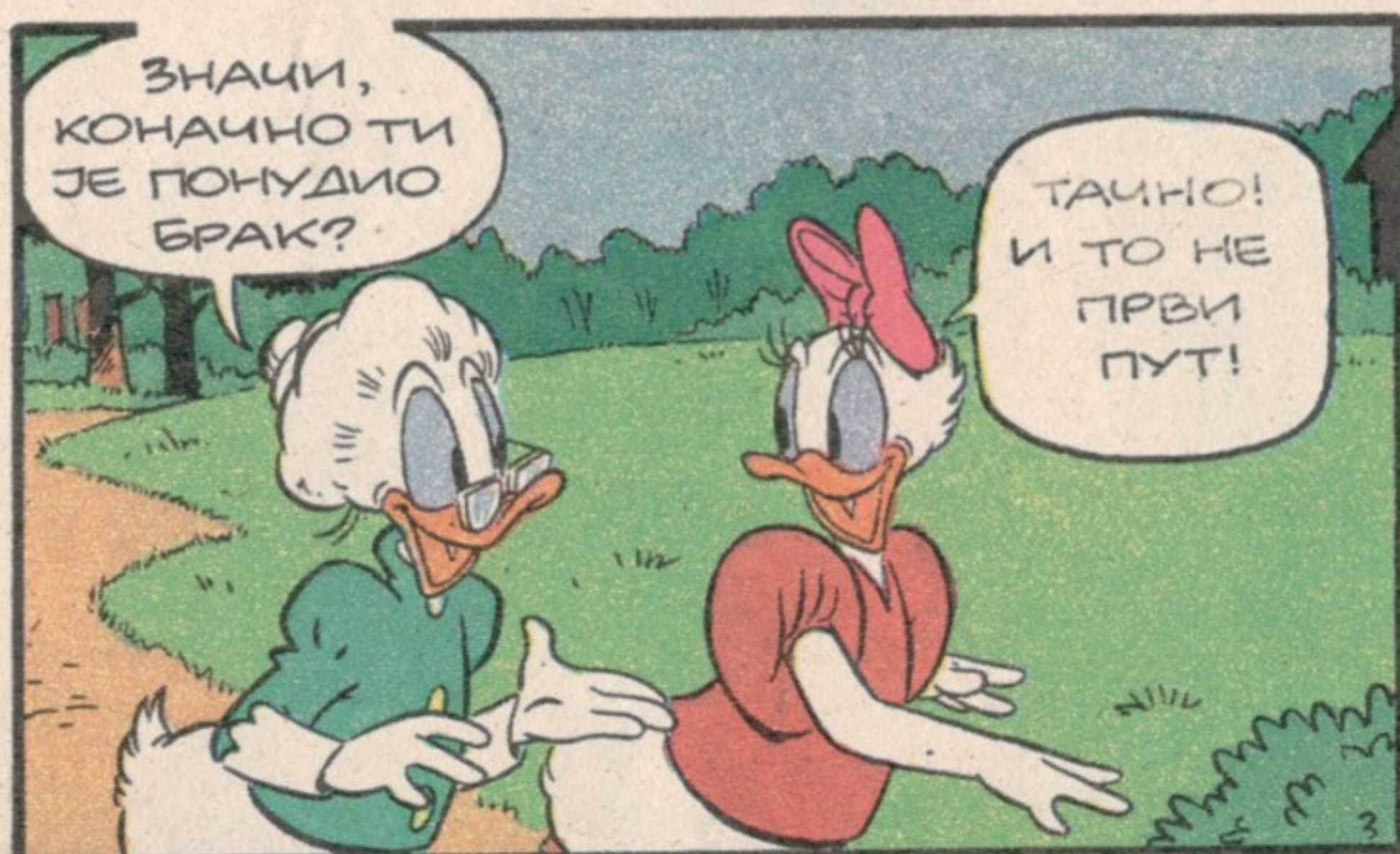
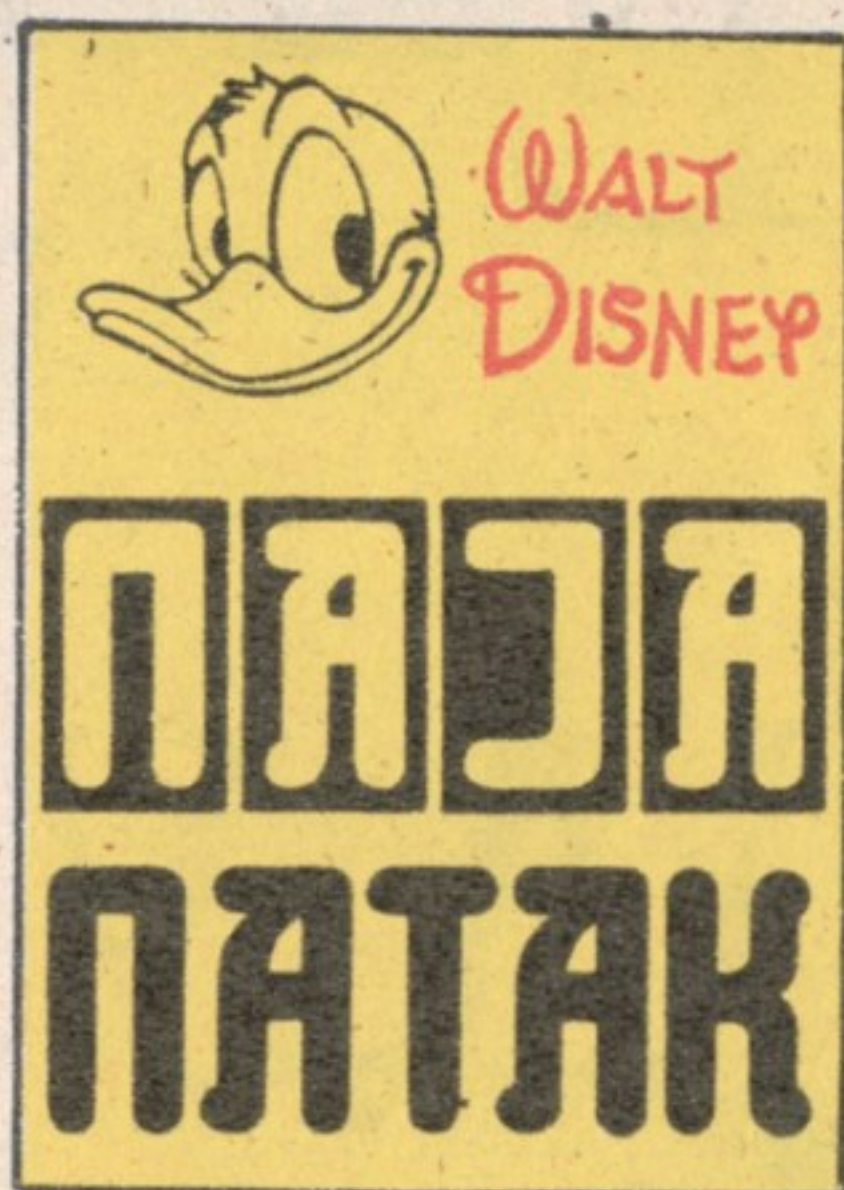
Не би се могло рећи да су посетиоци помно пратили филм јер су у исто време и вечерали, а свирала је и музика трудећи се да прати радњу филма.

Тако је код „Хајдук Вељка“ прорадио први стални биоскоп за којим су убрзо дошли и други: „Модерни биоскоп“ у Коларчевој 1, „Таково“ на Теразијама; „Колосеум“ (данашња „Звезда“) у Улици краља Милана, „Црна мачка“ (на углу Немањине и Гарашинове) и „Коларац“ на данашњем Тргу републике.

У почетку су углавном приказивани краткометражни филмови, а касније и дугометражни који су набављени у Аустрији и Немачкој. Тако су Београђани, као и остали Европљани, добили прилику да лудују за филмским дивама попут Асте Нилзен и Лиде Борели.

Љиљана Бољановић

Илустровао: Ивица Кољанин

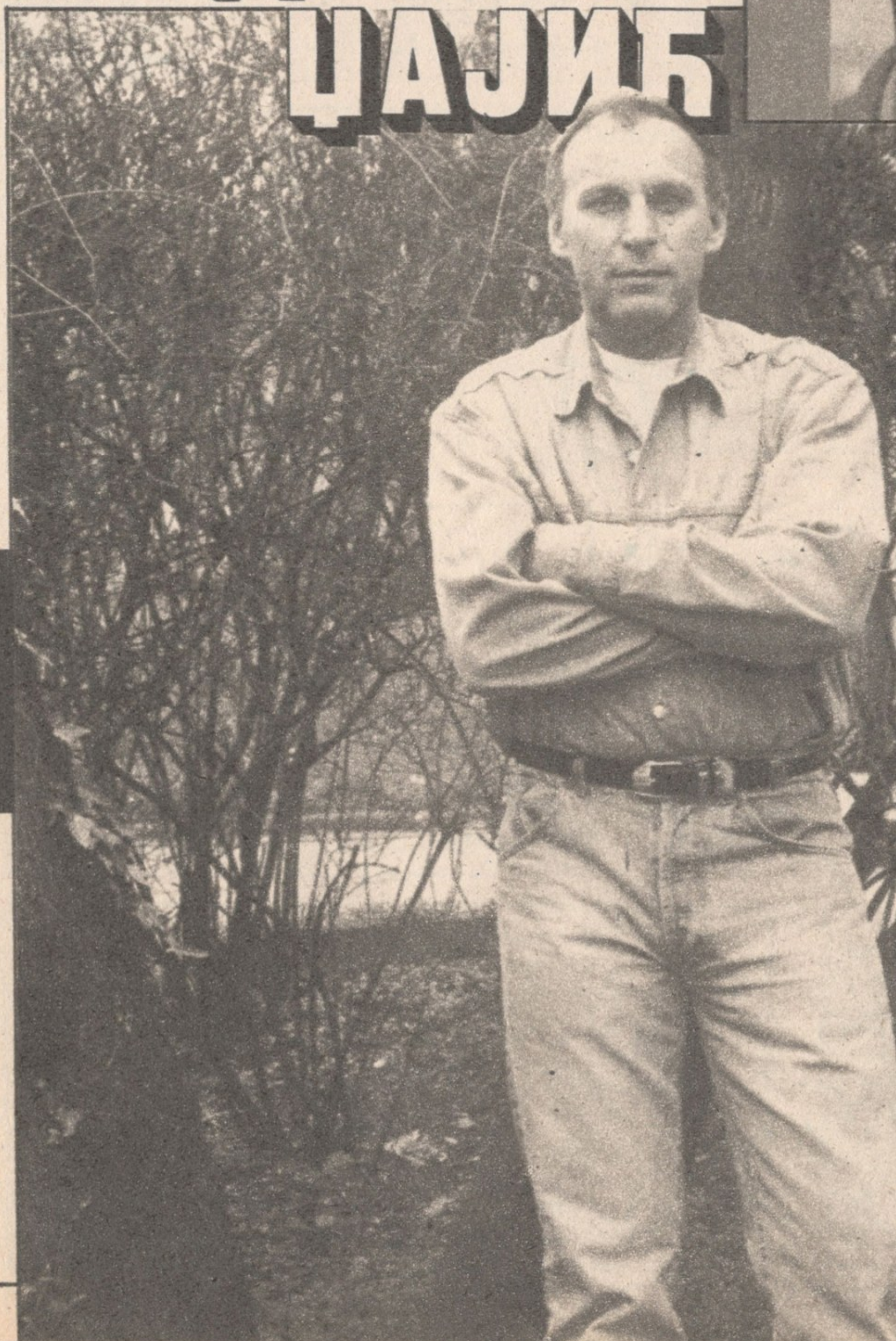
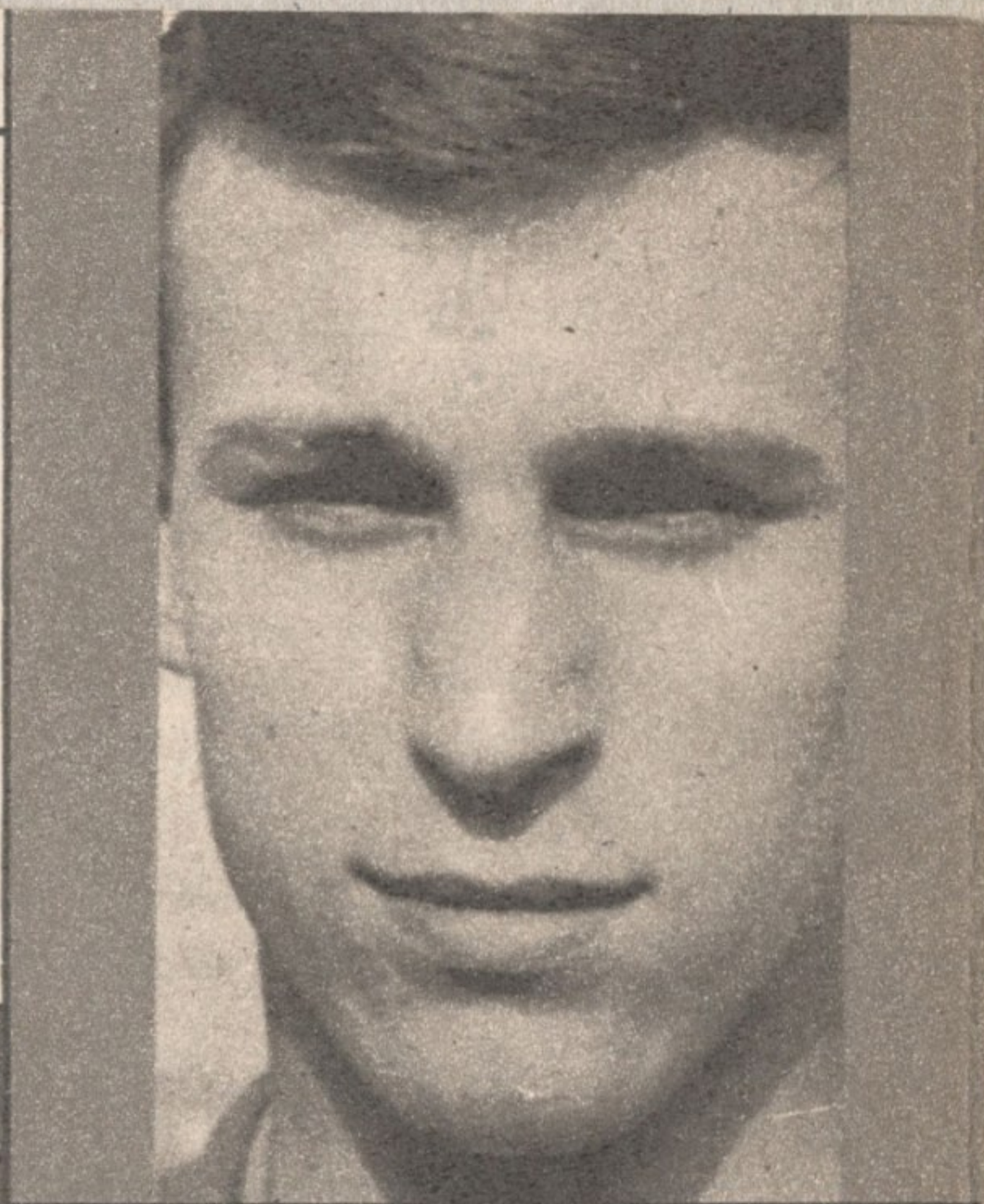
DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ДЕТЕ ЈЕ ОТАЦ ЧОВЕКА

КАД
САМ
БИО
МАЛИ: **ДРАГАН
ЦАЈИЋ**

Серија емисија „Детињство“ траје већ пуне четири године на Првом програму Радио Београда, сваке среде од 12.30 до 13.00 часова. Различити људи различитих генерација, професија и животних судбина причају о томе како је то било некад. КАД СУ ОНИ БИЛИ МАЛИ. Њихова сећања, њихове живе речи, претопили смо у приче. Емисије на радију и приче у „Забавнику“ припрема и уређује Светлана Ненадовић.

Шта је то прво чега се из детињства сећам, тешко бих могао да кажем, али знам да је било много радости и игре, много другова са којима сам растао на Убу, том лепом малом месту у коме сам рођен, у коме сам провео првих шеснаест година свог живота и за које су ми везане најлепше успомене. Ту сам пошао у први разред основне школе, ту сам завршио осмогодишњу и уписао учитељску школу и, ево, сада, кад већ имам 47, сећам се сваког тренутка тог, већ свес-

ног детињства, и прве младости, све до мог пресељења.

На пример, дан поласка у школу. У школском дворишту владала је велика гужва, много деце и њихових родитеља, па онда учитељи, старији ђаци, и ми, прваци. Поделили су нас у две групе: једна група – Ја, друга група – Јб. Ја сам доспео у ону прву групу, а у другој је било пуно мојих другова са којима сам се до тада играо и од којих се нисам одвајао све до тог дана.

То ми је тешко пало, али прва нелагодност је брзо прошла кад сам упознао нашу учитељицу. Ево, и сад јој се имена сећам. Звала се Боса Живановић. Знао сам је и раније јер је становала у близини куће у којој сам ја са мојом породицом живео, али сада је то било некако другачије. Она је била старија жена, врстан педагог, доста строга, али добра, правична и пуна разумевања за нас малишане. Увек нам је говорила шта треба а шта не треба да радимо, како да се понашамо, а, што је најважније, све се то поклапало са оним што су и моји родитељи говорили, па, једноставно, мислим да дете онда и не може да испадне лоше, кад и у кући и у школи свакодневно чује исте савете како да се влада и како да живи. Чини ми се да се сваке њене речи сећам и данас иако је од тада прошло равно четрдесет година. Нисам је само ја волео. Волела су је сва деца јер је била блага, а ипак је за нас била ауторитет. Њену благост никада нисмо злоупотребили. Мислим да је цела стратегија наше учитељице била у томе да код нас развије радне навике, да нас веже за књигу, да нас наведе да доста читам и да се што више образујемо. Мислим да је у томе успела код већине ђака. Није онда чудно што смо сви осећали да нам она на неки начин замењује родитеље.

Почели смо од првих слова азбуке, па онда цртање које баш нисам много волео, све до историје и географије које сам од свих озбиљнијих предмета највише волео. Часове физичког васпитања сви смо једва чekali (за разлику од математике), а ја сам био перјаница мог одељења од тог првог основне, па све до краја мог школовања на Убу. Био сам веома брз дечак, најбржи у школи, затим сам био изванредан гимнастичар, врло добро сам играо рукомет, а онда сам побеђивао на разним

школским такмичењима, рецимо у трчању у цаку, у трчању на 100, па на 400 метара...

Играо сам у селекцији рукометне репрезентације осмогодишњих школа и када је било такмичење у Ваљевоу на том турниру био сам најбољи играч. Сви ови спортови којима сам се бавио и у којима сам заиста био сасвим добар, били су само допуна ономе што сам од свега највише волео. Наравно, то је и тада био, а и сада је – фудбал. Мо-

БИОГРАФИЈА

Датум рођења: 30. мај 1946.

Место рођења: Уб.

У првом тиму ЦРВЕНЕ ЗВЕЗДЕ дебитовао 8. јуна 1963.

У репрезентацији заиграо 9. маја 1965.

Капитен екипе постао августа 1966.

Капитен репрезентације у 53 узастопна меча.

У дресу са државним грбом играо 85 утакмица; стрелац 23 гола.

Играо на два европска шампионата (1968. и 1976) као и на Првенству света 1974.

За селекције света и Европе играо 5 пута, први пут 6. новембра 1968. у Рио де Жанеиру против Бразила, у тиму: Јашин, Новак, Марзолини, Бекенбауер, Шулц, Шестерњев, Амансио, Сич, Оверат, Алберт, Џајић.

Повукао се са зеленог терена 16. септембра 1979. и он тада обавља дужност директора ЦРВЕНЕ ЗВЕЗДЕ.

Биламс: четири победе у Купу, шест титула првака државе.

Зато је Драган Џајић ЗВЕЗДИНА ЗВЕЗДА број 1, првак фудбалске уметности, чије ће име увек бити уз легендарне личности нашег фудбала: Рајка, Бобека, Шекија, Милоша, Зебеца, Вукаса, Беаре, Чајковског, Хорвата...

ја прва и највећа спортска љубав. Уосталом, један добар фудбалер и мора да буде брз, а ако је још и добар гимнастичар, утолико боље. Све му то помаже да буде бољи фудбалер.

Да будем тако спретан, тако брз, предодређен да будем спортиста, свакако је утицао мој таленат. Да ли се тај таленат наслеђује? И од кога? Мој отац никад у живо-

ту није шутнуо лопту, чак није за фудбал био заинтересован ни колико остали људи његове генерације на Убу; за њега је увек било најважније да му деца иду у школу, да добро уче, а кад заврше своје школске обавезе, онда могу да се играју колико хоће, па ако то желе, и да играју фудбал. Мајка поготову за спорт није била заинтересована, она је гледала кућу и децу и друго је се није тицало. Обоје су били вредни људи и захтевали и од нас да такви будемо. Мој брат је играо фудбал, и то доста добро, можда сам поред њега и заволео тај спорт. Али, ипак, мислим да ту гени нису имали никаква посла. Можда средина у којој се живи одређује понашање и утиче на развој детета. У то време сви дечаци на Убу волели су фудбал. Али, ја сам био најбољи. Зашто? Не знам да ли су психолози успели да објасне како настаје и шта је у ствари таленат, тек, ја да објасним не умем. Али, зато сам увек умео да играм фудбал.

Највише времена у детињству проводио сам на игралишту шутирајући са друговима лопту и већ тада су људи око мене предвиђали да ћу бити добар фудбалер. Наравно, мени је то пријало, али о ономе што ми се касније десило могао сам само да сањам. И ја сам сањао. Ја сам тачно, као дечак, сањао да ћу бити фудбалер, да ћу играти у ЦРВЕНОЈ ЗВЕЗДИ, сањао сам фудбалски терен на коме ћу играти прву утакмицу, на правом стадиону, пред правом публиком. То сам све сањао и то се, као у некој бајци, обистинило.

Као дечак често сам организовао утакмице дечака из једне против дечака из друге улице. Није Уб имао баш много улица, али смо се некако сналазили. На пример, играла је моја, Улица Првог маја против Улице ЈНА, па онда смо играли са дечацима из Преког шора који су веома добро играли фудбал. То су биле добре утакмице, сад могу то да кажем јер знам шта говорим. Уопште, на Убу се много играо фудбал. Имали смо само један фудбалски клуб за који смо сви навијали, а када су се играле утакмице, цео Уб је долазио да посматра и навија.

Дакле, није никакво чудо што је један дечак, већ заражен овом игром, њој и даље остао привржен, кад је цела његова средина стално подгревала његову љубав. Телевизија је тада мање него да-

нас преносила утакмице па сам их ја пратио највише преко радија, читао штампу, имао своје идоле и маштао да једног дана и ја будем њима раван. У то време у ЦРВЕНОЈ ЗВЕЗДИ је играо Предраг Бајић, па сам се, због презимена сличног моме, некако ве-зао за њега не знајући да ће једног дана баш он бити вођа пута на турниру у Белинцима, када је тамо гостовао омладински тим ЦРВЕНЕ ЗВЕЗДЕ, а у коме сам гостовао и ја као талентован дечак кога је ЗВЕЗДА запазила. Освојили смо тада прво место и Бајић је био одушевљен мојом игром. Тада ми је рекао: „Ипак ти нећу још дозволити да се служиш мојим презименом“. Добро сам запамтио његове речи и разумео њихову поруку.

Једног дана добио сам позив да заједно са једним својим другом одем на припреме у Крушевац. Ту су били најталентованији дечаци из Србије: из Крагујевца, Ваљева, Краљева, Крушевца. Велики број тренера и фудбалских стручњака пратио је наш рад. После неколико тренинга и две-три утакмице издвојили су ме и прикључили једној селекцији младих играча и, ето, ја тај тренутак означавам као почетак своје фудбалске каријере.

Убрзо после тога дошли су на Уб људи из ПАРТИЗАНА да поразговарају са мојим оцем предлажући да уђем у њихов клуб. И, замало да се тако и догоди, да нису већ сутрадан дошли и људи из ЦРВЕНЕ ЗВЕЗДЕ са истим намерама. Ја сам се, наравно, определио за ЦРВЕНУ ЗВЕЗДУ јер сам одувек био њен навијач и сви моји дечачки снови били су усмерени ка мом омиљеном клубу.

Ова одлука уједно је значила и крај детињства и боравка на Убу јер сам после тога прешао у Београд и цео живот се променио. Међутим, ја сам и даље остао везан за Уб, за моје мало место у коме сам био срећан, где ми ама баш ништа није фалило, где сам имао све што је потребно једном дечаку да лепо и радосно расте. И данас, кад год ми посао дозволи, ја одем тамо са својом породицом и останем два дана, два сата, један дан, један сат, није важно колико, важно је да одем. Онда се сећам сваке улице, сваког ћошка и понекад препознам неке дечачке по лицу њихових родитеља које сам знао када су били толики колики су сада они.

НЕУСТРАШИВИ
ПИЛОТ,
ГЕНИЈАЛНИ
КОНСТРУКТОР

Антони
Фокер
у
свом
једнокрилцу
1911.
године

ЛЕТЕЋИ ХОЛАНЂАНИН ГОСПОДАР НЕБА

Адмирал Ричард Берд први је прелето Северни пол и то у тромоторцу „фокер F. VII”. Сер Чарлс Кингс-форд-Смит први је прелето Тихи океан такође у „F. VII”. Амелија Ерхарт, прва жена која је прелетела Атлантик, извела је тај подвиг у хидроавиону „фокер”. Све ове апарате направио је један човек: Антони Фокер

Облаци 27. август 1919. дан када се одржавала прва Међународна смотра авијације, остао је дуго у сећању грађана Амстердама и силних посетилаца. И

холандска краљица Вилхелмина налазила се међу хиљадама гледалаца који су с мешавином радозналости и стрепње посматрали мале смеле апарате четири нације како парадирaju небом.

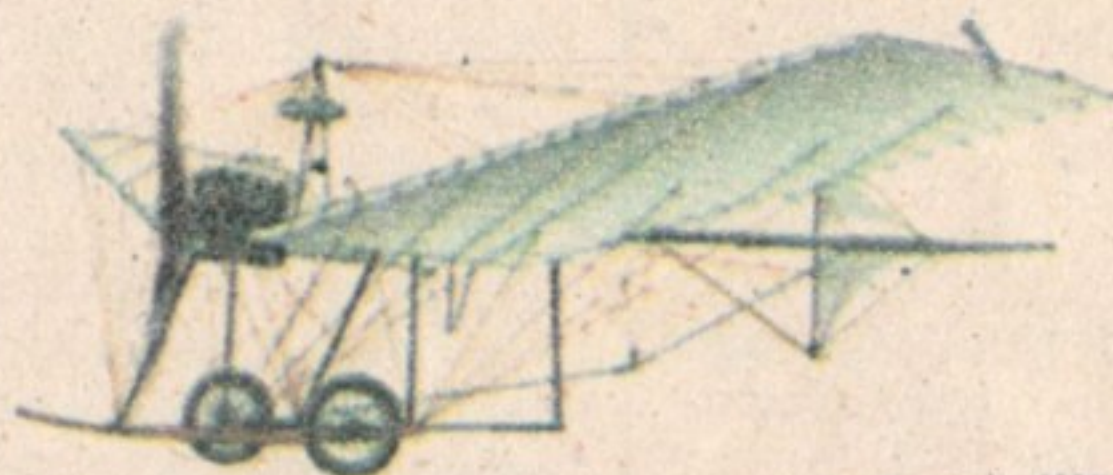
у облацима, завладала је мртва тишина пуна страве. Затим је из облака изронио мали црвени нос који је постајао све већи пикирајући према земљи. „Ево га! Ево га!”, клицала је маса док се апарат

представим”, рекао је смешећи се док су га сви гледали отворених уста, „зовем се Антони Херман Жерар Фокер”.

Лет око звоника

Може се рећи да су авијација и Антони Фокер расли заједно. Нешто после првих историјских летова браће Рајт Фокер је у поткровљу родитељске куће у холандском граду Харлему вежбао пилотирање на кухињској столици. Рођен је 1890. у Холандској Индији где му је отац био плантажер. У Холандију су се вратили када је имао шест година да би пошао у школу.

Био је још ученик ниже гимназије када је конструисао електрични воз, бензински мотор са свећицама и карбуратором и неколико малих парних локомотива. Само неколико пута видео је авион и то у лету, а већ у двадесетој направио је себи авион и сам на њему научио да пилотира. Фокеров отац је дигао руке од наде да ће му потомак по-

„Спин III” (1911)

Дошао је ред и на „лудог” Антонија Фокера кога организатори нигде нису могли да нађу. Сви су убрзо сазнали где је Фокер. Извлачећи се кроз „теснац” између хангара у самом дну пољане, Фокеров црвени двокрилац, најуспешнији и најјефтинији авион тога доба, кренуо је грмећи према трибини. Подигао је нос увис тек када се нашао пред краљевском ложом. На његовом трупу писало је крупним словима: ФОКЕР.

Неустрашиви пилот, кога ће свет убрзо назвати „Летећи Холанђанин”, стреловито се винуо у небо, спустио се пикирајући, направио велики заокрет и почео да изводи брзе и прецизне фигуре од којих је гомили застајао дах, а чули су се и крици страха.

Када је његов ловац нестао

муњевито спуштао, према хангарима. Настала је паника.

На двадесетак метара од тла Антони Фокер је исправио авион, увукао се између два хангара и рулајући вратио се пред трибину. Млади пилот је искочио из кабине, упутио се према краљевској ложи и обратио се краљици: „Ваше величанство, дозволите да се

„DR I” (1917)

стати научник и уписао га је на курс аеронаутике у немачком граду Магонци.

Тамо је, са школским другом Фон Даумом, убрзо конструисао авион. Назвали су га „спин“, што на холандском значи паук, због мреже металних жица које су држале

„F.2“ (1919)

делове апарата. У покушају да пилотира, Фон Даум га је растурио сударивши се с једним дрветом на пољани за узлетање. Направили су исти такав „спин II“ и Фон Даум је на њему успео да полети, али је пао с висине од девет метара и уништио га. Тако је њихова сарадња прекинута.

„Спин II“ није могао да се поправи, али му је мотор остао читав и Фокер га је уградио у „спин III“ који му је донео и први тријумф: у њему је Фокер летео око звоника харлемске катедрале за време прославе краљичиног рођендана а свет се верао по дрвећу и крововима да што боље види први авион који је икада летео изнад овог древног града.

Авион за „Црвеног барона“

Одмах после овог подвига Фокер је од оца позајмио нешто новца да би у Јоханисталу у Немачкој отворио школу летења и основао своју прву фабрику. И, мада је један од његових авиона био међу три победника на руском војном такмичењу у Санкт Петербургу, Фокер никако није успевао да своје апарате прода. Одбиле су га, редом, владе Холандије, Италије, Велике Британије и Русије.

Тек када је 1913. Фокер међу првим пилотима на свету извео такозвану „петљу смрти“, добио је ваљан публицитет и немачка војска је поручила десет његових авиона. Фокер је с немачком војском склопио дугогодишњи уговор и све што је имао преселио је у Шверин код Берлина.

Осетљиви, каприциозни и бескрајно маштовити Фокер провео је Први светски рат, у коме је његова отаџбина Холандија била неутрална, у Немачкој конструишући авионе за кајзерову војску. Он се никада није осећао делом тог рата, са одушевљењем је

прихватио наређење да се производња авиона повећа до максимума и постао је ватрени присталица све бржих апарата којима се лако управља.

Његови ловци владали су зараћеним небом и с лакоћом обарали савезничке. На

његовом чувеном „Фокеру DR I“, једном од првих трокилаца, легендарни немачки ас Манфред фон Рихтофен, звани „Црвени барон“, оборио је више од двадесет непријатељских апарата. Британци су своје авионе називали „месом за Фокера“ а у њиховом парламенту спроведена је строга истрага због чега су Холанђанинове понуде својевремено одбијене.

Сарадњу с Немцима Фокер је овако објаснио: „Занимали су ме само авиони а једино

„F.7b-3m“ (1930)

Немачка их је од мене тражила“. При крају тог рата Фокер се, ипак, вратио у Холандију и, што је још значајније, у шест композиција од по шездесет вагона пренео је и све своје авионе, резервне делове и наоружање мада су савезничке снаге издале наређење да се сав немачки ратни ваздухопловни материјал уништи.

Прва путничка авио-компанија

Тако је, за свега месец и по дана, у Холандији никла једна од највећих, некада немачких, фабрика авиона. Овај фонд био је основ за стварање „Холандске фабрике авиона фокер“, у свету познате само као „Фокер“, захваљујући којој Холандија и данас држи једно од водећих места у међународном цивилном авионском саобраћају као и у производњи и извозу малих авиона „фокер“.

Искуство с ратним авионима Фокер је лако применио на цивилне. Његов први путнички авион био је једномо-

торац „Фокер F. II“ са отвореном пилотском и затвореном путничком кабином. То је, уједно, и први икада направљен путнички авион на свету. Године 1955, шеснаест година после Фокерове смрти, компанија коју је он основао лансирала је „френдинг F. 27“ који је постао један од највише коришћених путничких авиона на свету. Он је био директни потомак оног првог крхког „фокера F. II“ за свега пет путника.

А тај исти „фокер F. II“ купио је од Фокера 1920. холандски „KLM“, прва путничка авионска компанија у свету, и пустила га у редован саобраћај на линији Амстердам – Лондон. У то време Антони Фокер је завршавао „фокер F. III“, усавршенији модел с луксузније опремљеним путничким делом. Године 1945. генијални конструктор увећко је радио на тромоторцима „фокер F. VII“.

Веома необичан човек

У то доба неколико стотина путничких „фокера“ летело је небесима од Аљаске до Аустралије. Рачуна се да су од сваких пет путничких авиона разних авио-компанија Евро-

пе и Америке најмање два била „фокер“. Једина особа на коју то није остављало нарочити утисак био је сам Фокер. „На мојим апаратима нико није пронашао толико мана као ја“, имао је обичај да каже. И да те мане уклања.

Осим авиона, Фокера, изгледа, ништа није занимало.

„F.28“ (1967)

Дружио се са мало људи, није пушио, презирао је алкохол и није ходао пешке ни сто метара ако је при руци имао аутомобил. Али, увек је први испробавао сваки нови модел авиона, радио је најмање шеснаест сати дневно и никада није почињао и завршавао посао у исто време и на истом месту. Појављивао се и нестајао као фантом.

У згради компаније у Амстердаму није имао своју канцеларију и оно мало административног посла што је морао лично да обавља радио је на лакћен на нечији писаћи сто. После два растурена брака закључио је да није створен за породични живот. „Можда сам био сувише егоцентричан, сматрао сам да су од свега најважнији моји авиони“, написао је у својој аутобиографији названој „Летећи Холанђанин“.

Славан, али не дуговечан

Изгледа да ниједан чувени лет тридесетих година није могао да се изведе без Фокерових авиона. Адмирал Ричард Берд први је прелетео Северни пол 1926. и то у тромоторцу „фокер F. VII“. Сер Чарлс Кингсфорд-Смит 1928. први је у авиону „фокер F. VII“ прелетео Тихи океан. Славна Амелија Ерхарт, прва жена која је прелетела Атлантски океан, извела је подвиг у Фокеровом хидроавиону 1932.

А онда се појавила америчка компанија „Даглас Еркафт“ са апаратима „DC 2“ и „DC 3“ направљеним искључиво од метала и лишила Фокера апсолутне владавине у авио-индустрији. Али, то није био крај Фокеровог утицаја на небу. Признајући да су металне конструкције будућност авиона, он је убедио холандску владу и „KLM“ да с њим сарађују на пројекту сасвим новог типа апарата. Тако се родио „фокер F. 24“, претходник авиона „фокер F. 27“ и „фокер F. 28“ који су постали и остали славни и дуговечни.

Њихов конструктор Антони Фокер остао је вечно славан, али не и дуговечан. Њему није било суђено да види успех тог новог авиона. Одмах после завршетка нацрта за „F.

А „фокери“ лете и данас.

Бојана Дожић

МА ШТА

КАЖЕШ

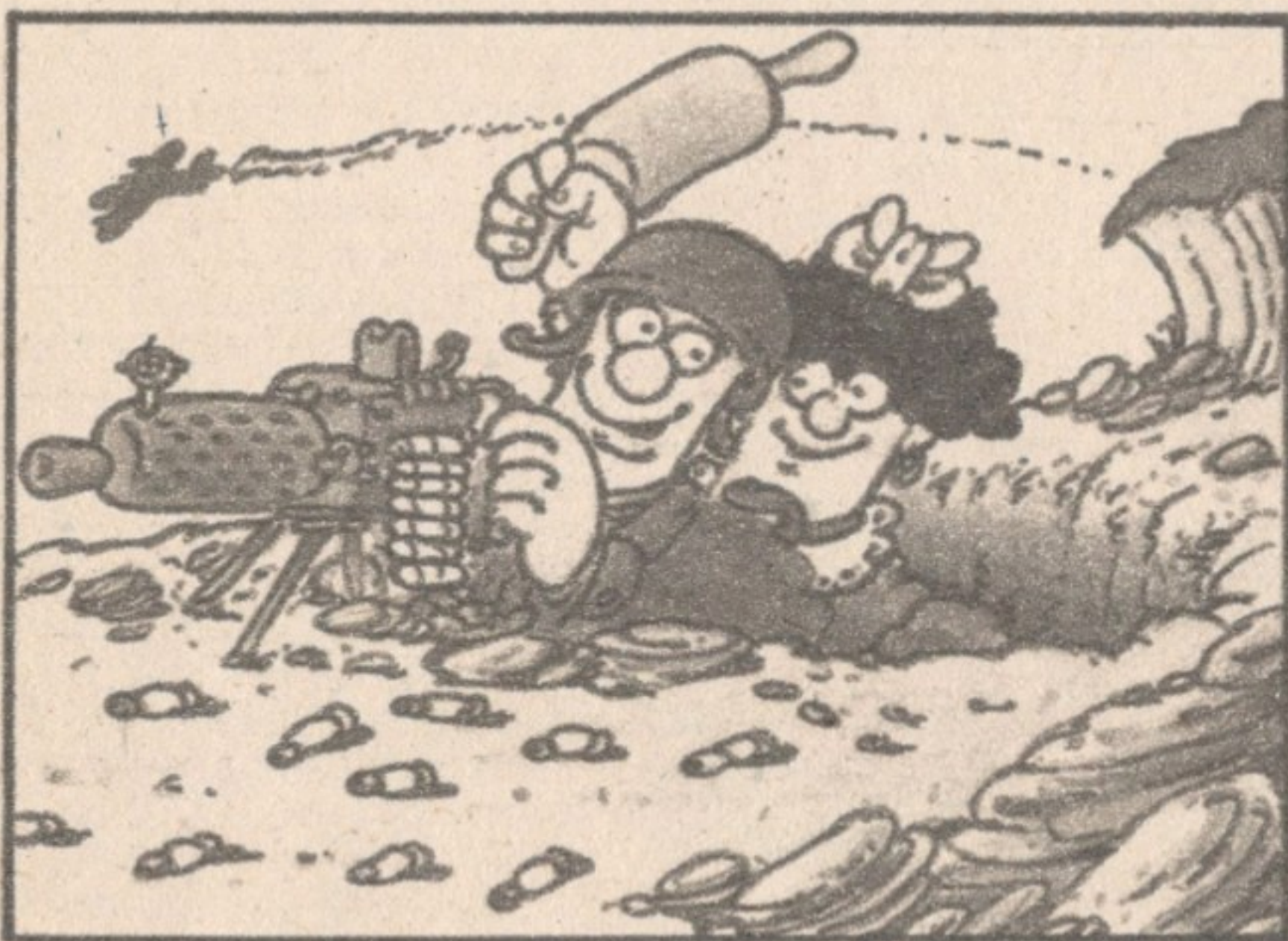
ТО ЈЕ ТО

У Краљевском ратном музеју у Лондону недавно је отворена јединствена изложба под називом „Војничке драгаче“ која обухвата период од Првог светског рата па све до оног у Заливу. Експонати су писма увезана розе машинама, а и без њих, па фотографије, постери, разгледнице, телеграми и понека венчаница сашивена од распараног падобрана или старе завесе.

Циљ изложбе је да покаже да су ратови, поред онога

због чега се воде, уједно и прилика за сусрете жена и мушкараца различитог порекла и да су многим од њих из корена променили живот. Тако се, рецимо, Рут Кејт удала за америчког војника који јој је спасао живот тако што се буквално бацио преко ње кад је у близини пала бомба а онда јој као прави џентлмен помогао да устане са плочника. Толика пожртвованост, каже Кејт, није ни могла да заврши друштво до браком.

Случајан сусрет усред ратног вихора кумовао је и браку Хелен Кук и Била Грифотна који су се срели у једном пабу и онда се десило: он је угледао њу, а она њега. На венчање су морали мало да причекају а у међувремену су успели да размене ни мање ни више него 6.000 писама па су тако уласком код матичара уједно ушли и у Гинисову књигу рекорда.

У ЛЕВОЈ ЧАРАПИ

Ловећи зечеве недалеко од Хабертона у Дејвону (Велика Британија), полицајац Питер Патрик узнемирио је ове које су га напале, на шта се он дао у бег, скидајући успут комад по комад одеће и трудећи се (безуспешно) да

их отера све док на њему целом није остала једна чарапа, лева. Наставио је да бежи друмом и ко зна докле би трчао да аутомобили нису почели да му трубе, па је скочио преко неке оgrade и сакрио се у густо жбуње.

Ту су га после два сата нашле колеге с посла.

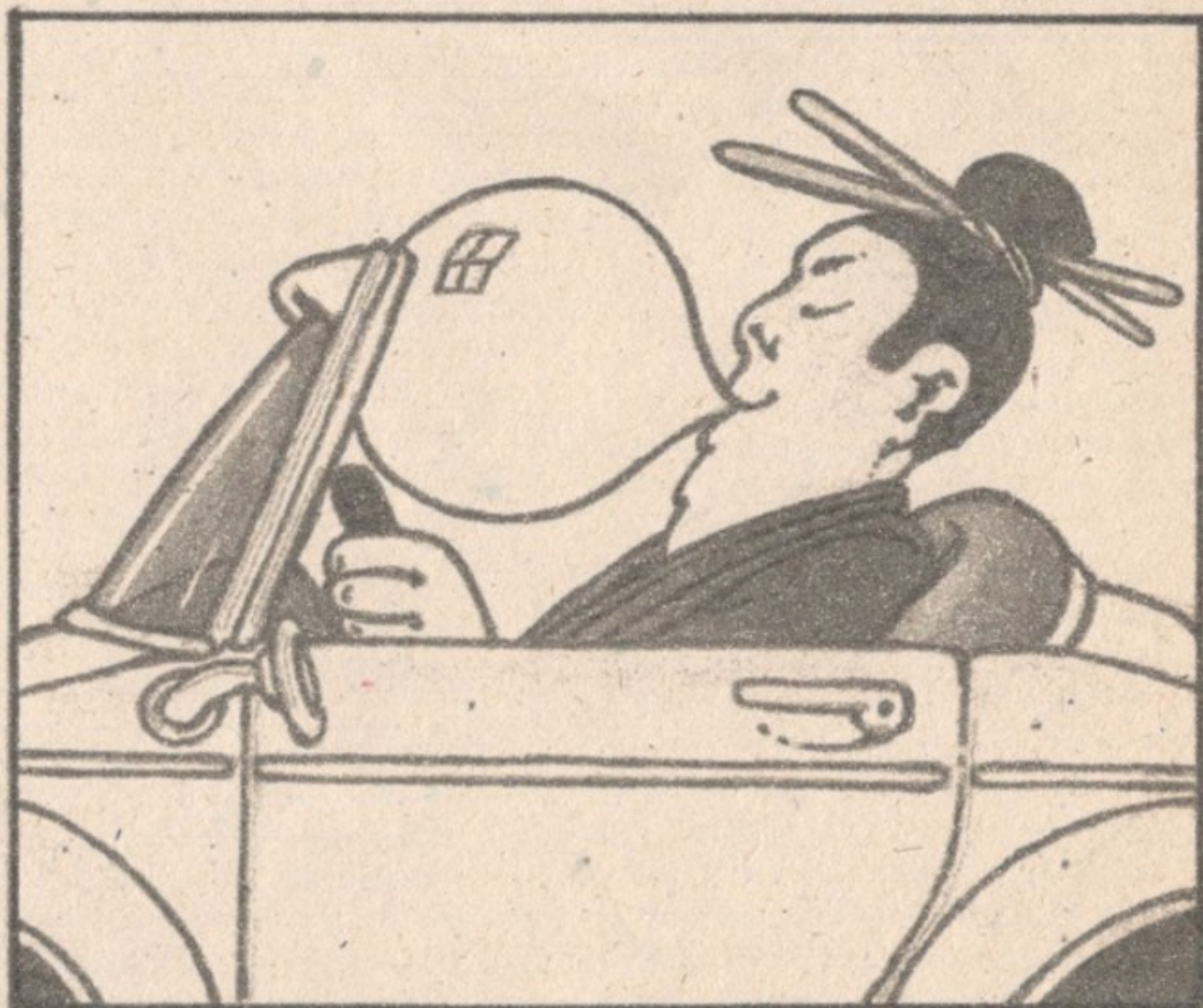

ВАТРЕНИ КОЛЕКЦИОНАР

Дојуривши у градску болницу у Стразбуру неколико минута пошто је нешто јако грунуло у подруму зграде, полицајци су открили да је прасак изазвала експлозија мине, да је мина направљена још у време Првог светског рата и да се, осим ње, у подруму налази још 150 бомби и граната

из оба светска рата.

Опасне предмете донео је у болницу неки педесетогодишњи службеник Медицинског факултета, проневши сваки од њих поред вратара који су га питали шта то носи, или га можда и нису питали ништа. Донео их је – рекао је полицији – зато што скупља такве предмете, а временом му је збирка постала превелика да би је држао код куће.

ЖВАКА ЗА ВОЖЊУ

Човек вози боље када жваће жваку – кажу научници.

Истраживања обављена на универзитету Кјушу и Куруме у Јапану показују да возачи који жваћу жвакаћу гуму реагују брже на промене светла и у другим ситуацијама у са-

обраћају од оних који не жваћу.

Осим тога, мушкарци су били опрезнији од жена, каже се у студији.

Јапански научници сматрају да жвакаће жвакаће гуме повећава доток крви у мозак што изазива брже реакције.

А. С.

ГДЕ ЈЕ ТАЈ
ТРОДМОР?

ПОБЕДИО ЈЕ РИПЕР

Када би се у Енглеској правила листа најпопуларнијих спортова, у самом врху свакако би се нашле и коњске трке. Ништа чудно јер коњске трке имају у Енглеској дугу традицију, а Енглези су познати као њени ревносни чувари. Ипак, сигурно да своју популарност коњске трке у великој мери дугују и – клађењу! Иако се ту „обрне“ огромна сума новца, енглески букмејкери (организатори клађења) познати су по свом поштењу. Наравно, и то је део енглеске традиције јер се у свом послу срећу углавном са џентлменима, а реч џентлмена је светиња. Један догађај с почетка овог века баца, међутим, љагу и на тај неприкосновени део енглеске традиције.

Једног пролећног дана 1909. године у редакцију листа „Спортсмен“ ушао је наочит мушкарац. Представио се као господин Мартин и питао главног уредника да ли жели да у свом листу објави појединости о предстојећим великим коњским тркама у Тродмору. Основне две дисциплине на тим тркама требало је да буду ловачко јахање и стиплчез, а трке би се одвијале на основу националних правила.

Уредник је са задовољством прихватио понуду, али док је бележио појединости, никако није могао да се сети где се налази Тродмор.

- Тродмор... Тродмор... Где то беше?
- У Корнволу, сер!
- Корнвол! Па да!

Сумњичави букмејкери

Све у свему, наредни број „Спортсмена“ донео је, поред најаве десетак слич-

них трка, и најаву велике трке у Тродмору. За резултате те трке уредник није морао да брине: пред одлазак, господин Мартин је понудио да му пошаље имена победничких грла, што је овај опет са захвалношћу прихватио.

Дан уочи трке господин Мартин је уреднику „Спортсмена“ послао листе коња, јахача и односе за клађење за поједина грла. Одмах је пало у очи да извесно грло Рипер најлошије „стоји“ код локалних букмејкера – однос је био 5:1. За неупућене: на сваку примљену фунту на тог коња букмејкер исплаћује још пет фунти – наравно, ако тај коњ победи. Чак и површним познаваоцима клађења тај однос јасно говори да је такво грло потпуни аутсајдер.

Све то није сметало групи џентлмена да на дан трке почну да обилазе лондонске букмејкере и да се кладе баш на Рипера. Пошто су добили потврде о уплаћеном износу, остало им је још само да сачекају да сутрашњи „Спортсмен“ објави резултате па да поново обиђу букмејкере и покупе пристојне паре.

Резултате трке у Тродмору редакцији „Спортсмена“ послао је господин Мартин. По њима, у четвртој трци победило је грло Рипер!

Сутрадан су срећни добитници похитали да подигну свој новац. То су углавном и урадили код већине букмејкера. Не код свих. Неки букмејкери су као званичне резултате трка признавали оне које је објављивао „Спортинг лајф“, а у тим новинама тог јутра баш ништа није писало о трци у Тродмору!

Да би се исправио овај „глупи превид“, на сцену је опет ступио господин Мартин.

Телефонирао је редакцији „Спортинг лајфа“ и скренуо им пажњу на пропуст који су направили. Успут им је предложио да у следећем броју објаве резултате трке у Тродмору које могу преузети из „Спортсмена“.

Никад чули!

Сутрадан су и у „Спортинг лајфу“ објављени резултати трке у Тродмору, али случај је и овог пута умешао прсте. Штампарском грешком за грло Рипер објављен је однос плаћања 5:2, што је букмејкере довело у недоумицу који је однос прави. Зато су одлучили да обуставе исплату док то не провере у самом Тродмору.

Али, где је тај Тродмор? Ни на једној карти Енглеске га нема! Најзад се неко сетио и позвао Краљевско коњичко удружење које има преглед свих коњских трка.

– Такмичење у Тродмору? Никад за то нисмо чули! То место не постоји у нашем регистру!

Вест о превари одјекнула је широм Енглеске попут бомбе! Зар је могуће да се више ни џентлмену не може веровати на реч! Одмах је покренута опсежна истрага, али једино што је полиција могла да закључи било је да је превара највероватније дело групе спортских новинара којима је до танчина познат механизам клађења на коњским тркама. Кривци никад нису изведени пред лице правде иако је огорчена јавност, тачније енглеска штампа, то одлучно захтевала. Штавише, сасвим је могуће да су међу најватренијим поборницима кажњавања превараната били и новинари – учесници преваре.

Д. М.

Илустровала: Бојана Димитровска

"... И ТАМО ОД
ОСТАКА
НАПРАВИХ
КОЛА КОЈА
ВИДИТЕ..."

БЕДОРЕ!

ОВАЈАН-
ЈЕ!

"... МИМОИШЛИ СМО
СЕ ЈЕР СТЕ СЕ ВИ,
ДОК САМ ЈА БИО У
НЕСВЕСТИ, ИЗГУБИЛИ
СА ТЕ БЛАЖЕНЕ ЛИ-
ВАДЕ! ПОЗЕМ ЈА ТАКО
КОЛИМА ПУТЕМ ДУЖ
ПОТОКА ПРЕМА СИНГИ-
ДУНУМУ, НЕ БИ ЛИ НА-
ЦАО НЕКАКВОГ ПОСЛА,
КАД..."

"... СРЕТОХ ХАЗАРА! КОД СТАНОВ-
НИКА ПРЕДГРЛА СМО ИЗАЗИВА-
ЛИ МАЛУ ПАРКИБУ..."

ДО-
ЛАЗЕ
ГЕПИ-
ДИ!

ИНВА-
ЗИДА!

БИ!

ТЕШКО
ОКЛОПНО
ВОЗИЛО!

ДОСТА ПРИЧЕ! МОРАМО
ШТО ПРЕ НЕСТАТИ! ЧИМ
СЕ ГРАЂАНИ ОХРАБРЕ, ДОИ
ЈЕ ДА ПОТРАЖЕ КРИВЦЕ!
И АВАРИ СУ У БЛИЗИНИ..."

ВИДИ,
ОСТАЛИ
СУ САМО
ТЕМЕЈИ..."

НЕ БРИНИ, ОПЕТ
РЕ СЕ НАЈИ НЕКИ
ОСВАЈАН ДА НА
УШКУ ОВЕ АВЕ РЕ-
КЕ НАПРАВИ ТЕР-
ЉАВУ!

САД СМО ОПЕТ
СВИ НА ОКУПУ!
ААКЛЕ, ВРЕМЕ ЈЕ
ДА СЕ РАЗИ-
ЛАЗИМО!

ЗАШТО
НИКО НЕГЕ
ДА СЕ
ВОЗИ МОЈИМ
КОЛИМА?

НАВЕТЕ
ВОБИС!

ТИ ДА
МИ ВРА-
ТИШ КОЊА
ШТО
ПРЕ!

* НЕКА ТАКО БУДЕ

СЕГАТЕ ЛИ СЕ
ОВИХ КАТЕТИНИХ
ОЗНАКА? ОВУДА
СМО БЕГ ПРО-
ЛАЗИЛИ..."

ОВАДЕ НЕГАДЕ САМ,
САКРИО ОКЛОП И
КОПЈЕ ИЗ ГЕПИД-
СКОГ ЛОГОРА... ХЕД,
ШТА СЕ ТО ДО-
ГАЂА СА ХА-
ЗАРИМА?

ИЗГЛЕДА ДА СМО
ПОЧЕЛИ НЕЗАХТАВ-
ЉИВО ДА НЕСТА-
ЈЕМО!

ПЛОП

У СТВАРИ,
МИ НЕ
НЕСТАЈЕМО
САСВИМ..."

ПЛОП

МИ СЕ САМО
ПРЕТВАРАМО
У ИСКРЕ КОЈЕ
МОГУ ДА
ЛЕТЕ!

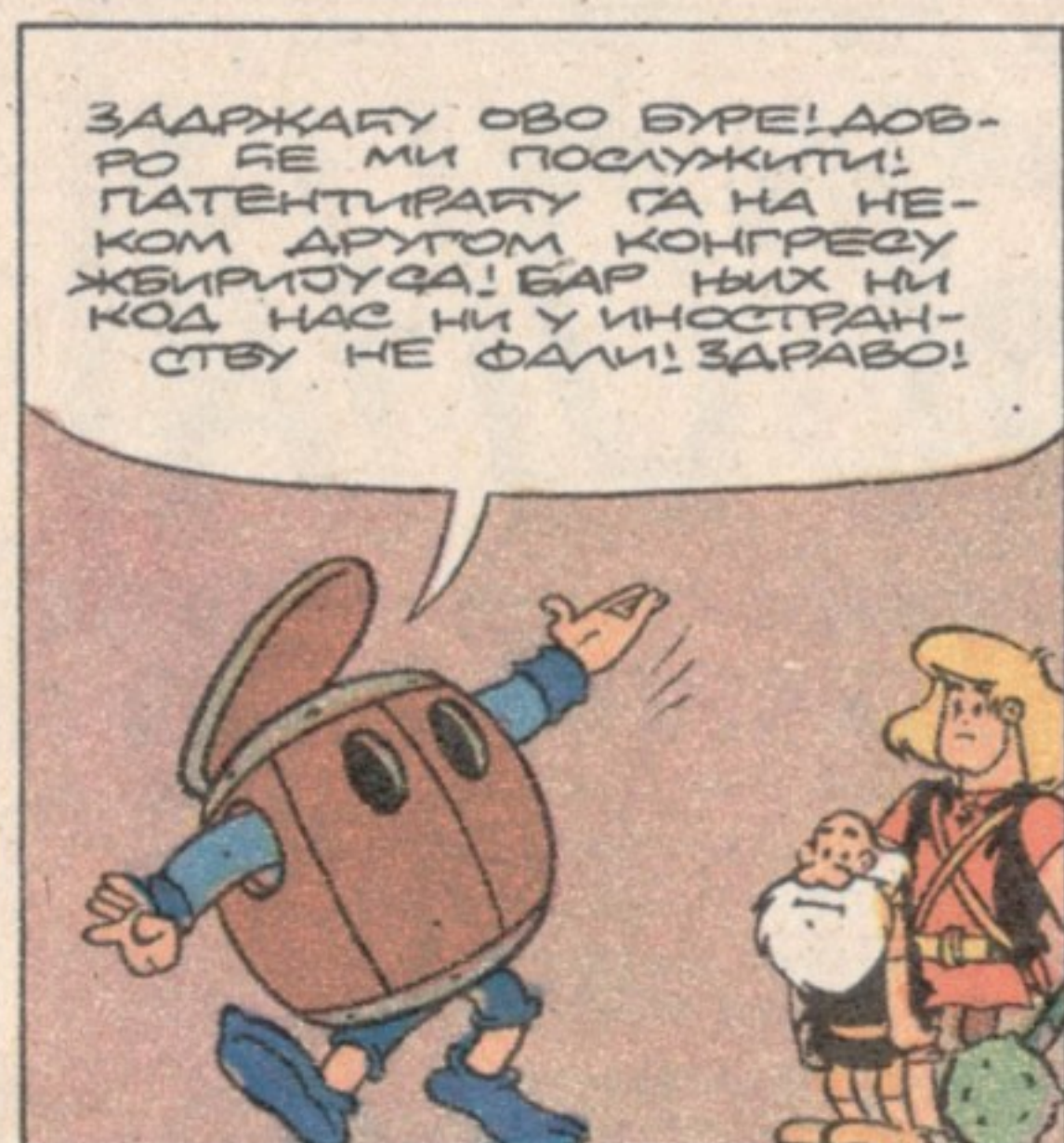
ПЛОП

МОРАО
ЈЕ РЕЧИ
У ЗВЕЗ-
ДИЦЕ!

ПЛОП

Л. СРЕДАНОВИЋ

*AUDI MULTA, LOQUERE PAUCA!

ОВО ЈЕ КРАЈ ПРИЧЕ О ХАЗАРИМА

ОД СЛЕДЕЋЕГ БРОЈА: „ДИКАН И АТЛАНТИДА“

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

на земљу се већ сручило 450 милиметара воде. Потоци и речице, набујали од киша, често су од фарми и малих насеља стварали усамљена острва потпуно одсечена од света. Да не би на својој фарми остао у клопци два или три месеца, морао је смеа да крене на пут.

Возио је већ седам часова када се његов камионет тако занео да су предњи точкови склизнули према ивици већ подлоканог коловоза чији се један део одротио. Денис се извукао из кабине и одмах, све до бокова, утонуо у глиб који се осећао на сумпор и лепио му се за ноге. И предњи точкови камионета били су дубоко у глибу.

Денис је знао да пешице не би далеко стигао. У детињству је прележао дечју парализу и од тада је, пошто му је нога била

својих најспособнијих људи, да крену Денису у помоћ. Натоваривши на полицијски цип потребну опрему, двојица полицајаца кренули су из Кемувиле, 150 километара удаљеног од места Денисовог удеса. Вожња је била као ноћна мора: читаве деонице пута биле су под водом, последњих 50 километара возили су брзином спорог пешака. Труцкали су се излуканим друмом, возили преко изливених потока и

у
поплављеној
аустралијској
дивљини
пуној
брзака,
винова
и
муља
вребале
су
га
пијавице,
отровне
змије
и
крокодили

ГОЛГОТА ГРЕЈЕМА РОБСОНА

Све је почело у полицијској станици у Маунт Ајзи, на североистоку Аустралије. Деветнаестог фебруара 1976. године дошла је Џени Браун и испричала инспектору Џеку Водиму како су она и њена знаха унајмиле мали авион и најзад откриле свог сина, односно мужа, Дениса. Он се са својим камионетом заглавио негде у беспућном крају и због поплаве остао потпуно одсечен од света. Око њега, километрима унаоколо, ничега сем блата и прљаве воде.

Госпођа Браун показала је на зидној карти где се Денис налазио: на путу што води од Кемувиле за Беркстаун, 150 километара јужно од обале Карпентаријског залива.

— Не може ни да се помакне — казала је на крају — а вода расте и расте...

Да не остане у клопци

Невоља Дениса Брауна почела је четири дана пре тога када је кренуо са своје мале сточарске фарме да би избегао непогоду што се спремала и на време стигао у Маунт Ајзу, 250 километара јужније. Било је доба киша, за последња 24 часа

хрома, могао да се креће само опрезно и полако. Најближе насеље Грегори Даунз, са својих 12 становника, било је удаљено седамдесетак километара. А како је време монсонских киша већ почело, путем на коме се налазио бар два месеца неће наићи ниједно возило.

Те прве ноћи пало је бар још 100 милиметара атмосферског талог. Цео сутрашњи дан провео је покушавајући да лопатом ископа камионет из муља. А кад је почело да се смржава, са ужасом је схватио да су предњи точкови само још дубље утонули. Ако неко не пође да га тражи, нема му спаса.

У среду више није имао ништа од хране спремљене за пут. Термометар се попео на 42 степена, сунце је пржило, а ваздух пун влаге гушио. У четвртак више није имао снаге ни да се помакне. А онда се појавио мали извиђачки авион из кога су му избацили намирнице. Нада се поново родила: траже га!

Двојица најбољих

Инспектор Водин одредио је тридесет-деветогодишњег Реја Бренда и двадесет-трогодишњег Грејема Робсона, двојицу

РЕКЛИ
СУ...

кроз црни муљ, једва одржавајући контролу над возилом.

Седам часова после поласка из Кемувиле најзад су нашли Дениса Брауна и његов заглабљени камионет. Али, радост њих тројице није дуго трајала. Када се уже за вучу које су везали за камионет затегло, одронио се још један, и то велик, комад коловоза. Сад су и полицијска кола била заглабљена. Како су били опко-

љени високим брдима, њихов радио одашиљач није им био ни од какве користи и помоћи. Киша је падала као из кабла, ниво воде се претећи дизао.

Прошла је поноћ када је Робсон предложио да он, као најмлађи, физички најјачи и најбољи познавалац околине, крене пешице до 67 километара удаљеног Грегори Дауза и доведе помоћ. Није сачекао да се његов старији друг сложи: једноставно је нестао у мраку.

Првих десет километара са успехом се пробијао кроз бодљикаво грмље и еукалиптусове шумарке. А онда се кроз шум воде која је одасвуд надлазила пробио још један звук: нашао се пред набујалим потоком који је ваљао поломљене гране и ишчупана стабла: оценио је да се иначе суво корито потока претворило у праву реку широку сто метара и дубоку бар три.

Дубоко је удахнуо и загазио у воду и одмах устукнуо: из правца према ушћу зачуо се звук који би препознао међу стотинама других: крокодил! Од када зна за себе бојао се крокодила, а знао је да је река Грегори, пред чијом се притоком налазио, пуна ових немани. Само неколико недеља пре тога чуо је причу о неком ловцу на дивље свиње кога је, баш у том крају, пождерао крокодил седам метара дугачак.

Оклевао је неколико минута, а затим стегао зубе, дубоко удахнуо и крочио у реку. Када му је вода стигла до груди, запливао је. На пола пута испружио је руку да би одгурнуо нешто што му се учинило као грана и на свој ужас схватио да је то нешто живо: огроман водени питон. Дрхтао је целим телом док му је питон, ношен матицом, дотицао лице, руку, груди, бок, ногу. Најзад, стигао је до друге обале и четвороношке се успео на водом

натопљену „суву“ земљу. Знао је да опасности нису минуле: потопљена околина реке по којој су се, као каква острвца, издизала мања или већа узвишења мокре земље, била је пуна црних гуја и мрких отровница које су такође тражиле спас пред воденом стихијом.

Следећих 15 километара гацао је углавном по муљу и води, често утонуо до појаса. Одбацио је најпре сандале које су му само сметале, а касније и кратке панталоне чије му је чврсто, мокро платно гулило кожу. Ројеви мушица нису му давали мира, барске пијавице прекривале су му голе руке и ноге. Посртао је по клизавом муљу док је киша поново лила као из кабла.

Лешинари круже

Око шест часова изјутра само му је прво свитање спасло живот: у његовој слабој светлости, на удаљености од највише шест метара, на путу му се нашао највећа мрка гуја коју је икада видео. Отровни гмизавац подигао је главу и претећи њихао телом. Стајали су очи у очи читаву вечност, како се Робсону чинило. Онда је он почео лагано да се повлачи не скидајући поглед са змијиних очију. Убрзао је кораке тек кад се нашао ван њеног домаћаја.

Свануло је, температура и влажност били су све већи. Вероватно је напредовао у ходу мада се њему само чинило да корача у месту. Изнад њега су се појавиле птице лешинари. Предзнак скорог краја?

Као аутомат пробијао се напред упадајући у बारे и блатњаве рупе. У једној је прележао бескрајне минуте неспособан да се дигне и настави пут. А онда, кад је устао и кренуо посрћући, зачуо је неки звук. Заклонио је очи дланом и угледао машину са гусеницама за поправку путева и возача на њој. Мислио је да сања. Клекнуо је на ивицу пута и зарио руке у шаке.

И возачу машине учинило се да сања ружан сан кад је пред собом угледао човека у мокром доњем рубљу, испеченог од сунца, и прекривеног ранама и траговима уједа инсеката. Просто није могао да верује да је тај човек за свега девет часова превалио готово 70 километара и то по таквом, поплавлјеном беспућу.

Чим су њих двојица стигли у Грегори Даунз, скупљена је спасилачка екипа. У 16.30 часова, Робсон је, предводећи спасиоце, поново био на месту са кога је кренуо кроз поплавлјени предео. Када се после успешно извршеног задатка, на коме је провео 42 часа без одмора и сна, вратио са спасеним Денисом Брауном, својим колегом Брендом и члановима спасилачке екипе у Кемувил, срушио се од умора и заспао. И није се будио 12 часова.

К. В.

Илустровао: Брана Јовановић

Смејте се кад год вам се за то пружи прилика; нема јевтинијег лека.

Бајрон
енглески песник
(1788-1824)

Дизни, разуме се, има најмање мука с глумцима. Ако му се неки не свиђа, само га поцепи.

Алфред Хичкок
енглески редитељ
(1899-1980)

Апстрактна уметност не постоји. Увек се мора кренути од нечега. Затим могу да се уклоне сви трагови стварности.

Пабло Пикасо
шпански сликар
(1881-1973)

Једини начин да сачуваш здравље је да једеш оно што не волиш, пијеш оно што ти се не свиђа и радиш ствари које радије не би радио.

Марк Твен
амерички писац
(1835-1910)

Лудило је реткост код појединаца, али у групама, партијама и нацијама то је правило.

Фридрих Ниче
немачки филозоф
(1844-1900)

ХОГАР ВОЛИ КОСКАЊЕ

Викинзи, окружени ледом, једног дана привезали су танким кожицама кости на ципеле и силовито полетели углачаном површином. Тако је настало коскање, односно — клизање. Овај спорт настао је у Скандинавији нешто пре наше ере.

МЕЦИК АЦТЕК

Врло једноставно. Истешеш круг од камена, закачиш га на дрвени стуб и бацаш лопту (или нешто што подсећа на њу) кроз тај пробушени камен. Тако су Ацтеки измислили кошарку још у 12. веку. За победу су добијали одећу богатих гледалаца из публике.

ПАЗИ, ПАСТИР УДАРА!

Чувајући овце, пастири у Енглеској су од дугог времена измислили забаву. Штаповима су ударали неки већи камен и трудили се да га хитну до рупе коју би избушио други пастир. На радост окупљених оваца.

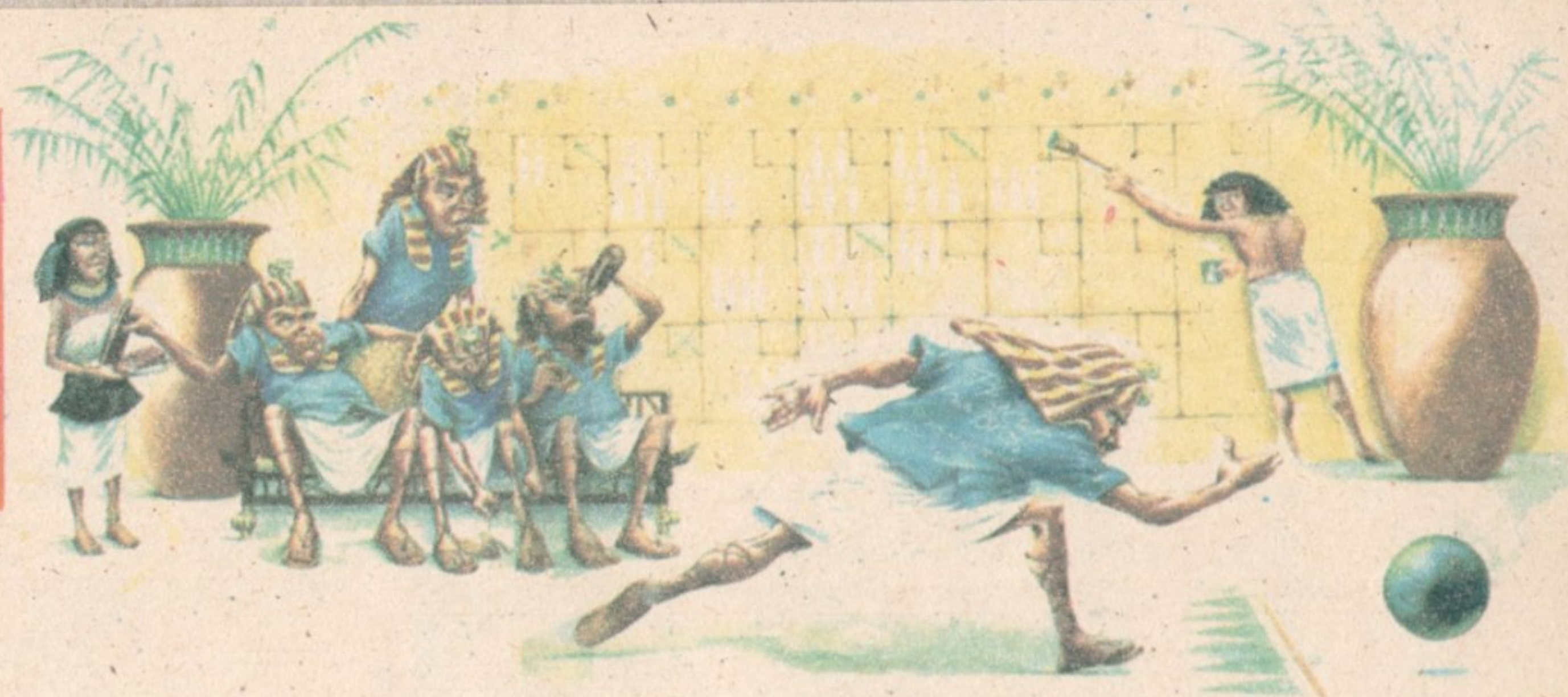

ЛЕТИ ЛОПТА, АЛИ И ПЕРИКА, ХАЉИНА...

Игра налик тенису настала је у Француској још у средњем веку. Прича се да је краљ Карло VII настрадао баш кад се спремао на партију тениса. Журећи да што пре стигне, није видео низак довратак пред собом, свом силином ударио је главом и убрзо после тога умро.

СПОРТ А ИЗМИСЛИ, ЗАР НЕ ?

БУЧНА НЕКА ЗАБАВА

На радост окупљених другара млађани Египћанин баца округли камен и уз ужасну буку обара неке вазе у даљини. Куглање је тако рођено још у древној Египту. О томе сведоче кугле пронађене у гробници од пре 5200 година пре наше ере.

ГИМНАСТИКА ИМА КОСЕ ОЧИ

А, шта кажете, како овај Кинез вешто балансира на ручкама с круговима? Не зна се тачно ко је, и када, први почео да примењује ову и друге гимнастичке и атлетске дисциплине. Али, трагови нас воде у древне цивилизације Кине, Персије, старе Грчке, Индије.

В. С.

1.

Прва зграда у Београду која је украшена неком фигуром било је Капетан-Мишино здање, задужбина Мише Анастасијевића, на Студентском тргу 1/1. На њену фасаду постављен је 1863. године кип Аполона са лиром у рукама. Тај избор свакако није случајан јер Аполон је у грчкој митологији познат као бог светлости, бог који предсказује будућност. А она мора да је градитељу задужбине изгледала светла јер, само годину дана раније, Турци су коначно напустили Београд. Истина, на симболичну предају кључева требало је сачекати још неко време.

2.

На крову Коларчеве 1 виде се две групе Атланта, дело чешкословачког вајара Павлика. По митологији, Атлант или Атлас је био див кога је Зевсов син Персеј казнио што је одбио да му пружи гостопримство, претворио га у планину. Атласова брада и коса претвориле су се у густе шуме, руке и рамена у високе стене а глава у врх планине која допире до неба. Од тог доба, планина Атлас придржава читав небески свод, заједно са свим сазвежђима, на својим плећима. По несрећном диву име је добила и Атлантида, а по њој Атлантски океан. Међутим, то није једино значење Атланта из Коларчеве: они представљају и позив на људски хероизам и предочавају све оно што човек мора да савлада да би ослободио и развио своју личност.

3.

Године 1929. у Кнез-Михаиловој 9/1 постављена је фигура дечака с воћем Петра Палавичинија. Дечак, симбол природне једноставности, држи у руци воће од којег свако такође има своје значење: јабука је плод знања, магије и откровења, а служи и као чудотворна храна. Понекад може да буде и симбол раздора. Поморанџа је, због мноштва семенки, симбол плодности, шљива је обично знак среће, бресква симбол бесмртности, а банана несталности.

4.

Претпоставља се да је Живојин Лукић аутор групе фигура деце са разним животињама на крову зграде у Буре Баковића 31. У једној групи су с ђураном који није, већ би се то могло помислити, симбол глупости него мушке моћи и материнске плодности. Ту су затим и деца с лабудом, симболом чистоће, лепоте, елганције, племенитости, смелости, музике и певања и деца са овном који обично означава снагу и плодност.

5.

Судећи по бројним фигурама Меркура, у Београду их има чак 13, на потезу од Теразија до Калемегдана 8, римски бог трговине је био омиљени лик наших суграђана. У време када је постављен на петом спрату зграде на Теразијама 5, 1921. године, трговина је у главном граду Југославије заиста цветала.

6.

Фасаду зграде подигнуте 1929. у Булевару револуције 126 краси прилично необична сцена: жене, мушкарца и свиње. Шта је Марка Шорана нагнало да се одлучи за ову не баш љупку животињу? Вероватно чињеница да је ова симбол са више значења: може да представља прождрљивост, незаситост, бездан, незнање, похоту, себичност. Али, свиња може бити и симбол обиља, благостања, па је то вероватно разлог што се ту нашла.

7.

У самом врху на десној страни зграде у Кнез-Михаиловој 35 постављено је 1924. неколико група фигура. Централно место заузела је Нике, богиња победе и успеха, лево жена са двоје деце и голубом, симболом лаковерности али и љубави. Голуб је и симбол пролећа и Светог Духа. На десној страни је такође жена са двоје деце, али она у руци држи луч, симбол очишћења и просветитељства.

8.

Ако није једина, онда је Злата Маркова једна од ретких жена чије је дело нашло места у музеју под отвореним небом. Додуше, њен Икар није у Београду, већ у Земуну, на згради у Улици маршала Тита 1/1. Син атинског уметника и проналазача Дедала главом је платио жељу да се полут птице вине у небо. Његова крила симболично приказују лет на небо, знак узвишености.

БЕОГРАД КАКАВ ОБИЧНО НЕ ВИДИМО

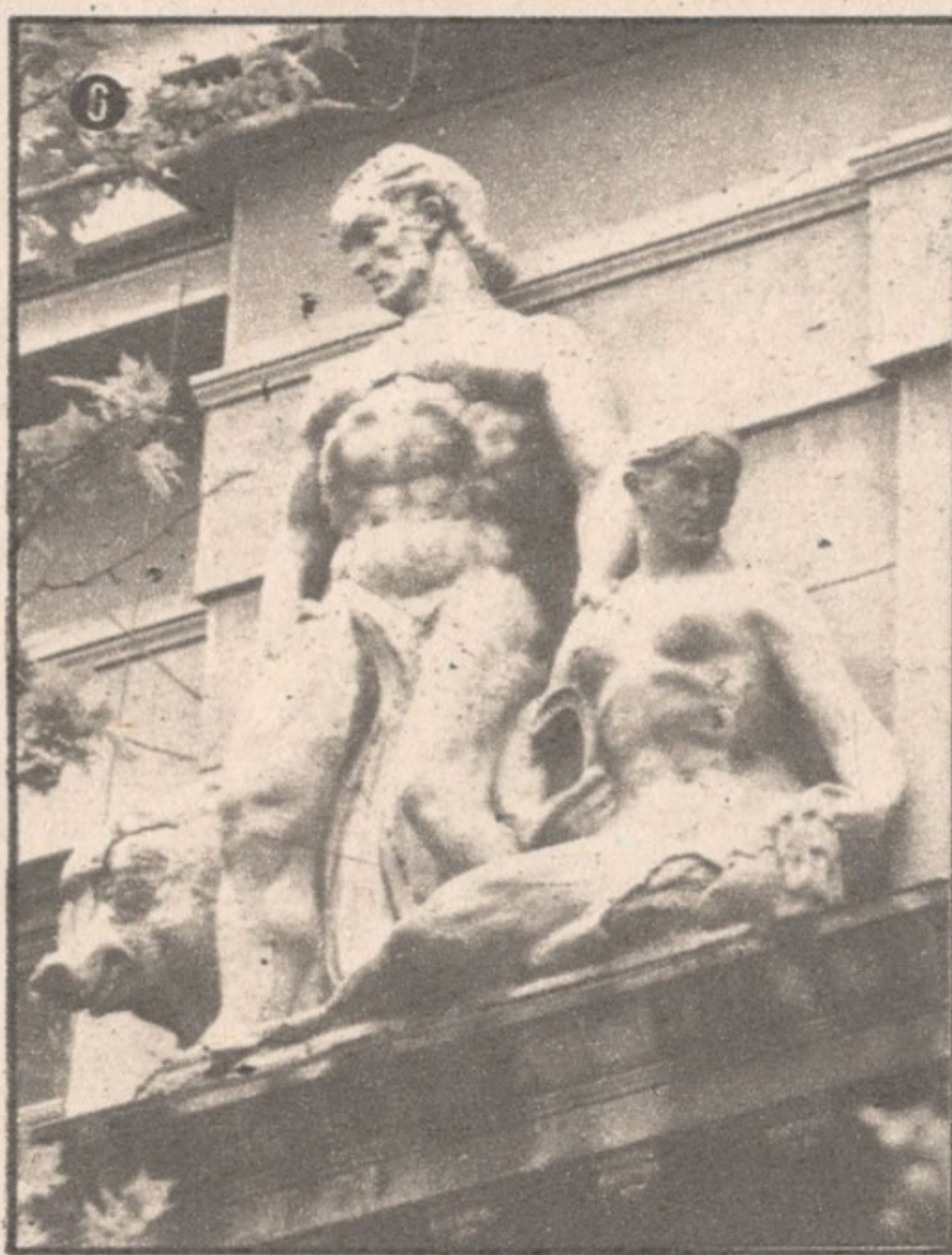
МУЗЕЈ ПО

Д ОТВОРЕНИМ НЕБОМ

Јесте ли, пролазећи Београдом, приметили да су његове улице праве галерије, да се свака фасада разликује од оне до себе? И јесте ли икад помислили да сви ти рељефи, фризеви, фигуре, венци и пиластри значе нешто више од пуког украса, да имају своју причу, историју, значење, да говоре о људима? Наравно, језиком симбола. Много симболике има на београдским улицама: треба је само

потражити и открити душу града који, иако сте можда рођени у њему, још нисте упознали. Један од оних који је то учинио је и новинар Дарко Шаренац који је својом књигом „Митови, симболи“ посвећеном скулптурама на београдским фасадама, покушао да нам скрене пажњу на детаље које у свакодневној трци обично не видимо.

Снимио: Волтер Јадрешин

ПРЕВАРИО
ЈЕ
ЦЕО СВЕТ

ДР ВАЈМАН

СА 1000 ЛИЦА

У седишту Уједињених нација доктора Стенлија Клифорда Вајмана познавали су као слаткоречивог новинара који је са свима био у пријатељским односима. Прошле су пуне две године пре него што су његове колеге сазнале да је његово право име Стефан Ванберг и да је један од најмаштовитијих и најталентованијих варалица на свету, стари „познаник“ FBI, Министарства спољних послова и њујоршке полиције.

Рођен 1891. у сиротињском делу Бруклина Стефан Вајнберг је ту завршио основну и средњу школу, а политичке науке у Чарлстону, у Јужној Каролини.

Почетком 1913. у двадесет другој години живота нашао се у Мароку где је фалсификованим документима доказивао да је постављен за америчког конзула у тој земљи. Убрзо је мароканска полиција ухватила новопостављеног конзула у крађи једног фотоапарата, стрпала га на брод и послала у Њујорк. Осуђен у јуну те године на условну казну двогодишњег затвора Вајнберг се већ у децембру поново нашао у затвору — овог пута због тога што је носио униформу поручника америчке ратне морнарице и представљао се као војни аташе у Србији.

Када су га марта 1914. пустили из затвора, Вајнберг је одмах набавио плаву униформу украшену златним гајтанима и еполетама и адмиралску капу са перјаницом. Тако удешен појавио се једне вечери у чувеном хотелу „Астор“ представљајући се као капетан фрегате Етан Ален Вајнберг, генерални конзул Румуније у Њујорку. Желео је да у хотелу одржи банкет. Припреме су већ увелико биле одмакле када се неке учинило да је генерални конзул сувише млад за такав дипломатски положај, а и ципеле су му биле мало излизане, приметио је неко. И банкет је отказан.

Капетан фрегате се убрзо после тога појавио на палуби бојног брода „Вајоминг“ укот-

**Главна личност
наше приче
живела је 40
година глумећи
у стварности
неке друге
људе. Остао је
запамћен као
највећи
преварант свих
времена**

вљеног на реци Хадсон. Командант брода провео је румунског дипломату кроз све бродске просторије, на шта је овај захвалио на посети и све бродске официре позвао на пријем у један њујоршки хотел. Међутим, капетанова посета бојном броду и позив официрима учинили су се сумњивим једном њујоршком детективу па се Вајнберг одмах нашао у затвору у коме је одлежао до краја 1916. године.

Када су Сједињене Америчке Државе априла 1917. године ушле у Први светски рат, Вајнбергу се више није свиђала поморска униформа па је постао амерички ваздухопловни капетан са завршеном француском војном школом Сент Сир. Користећи лажна документа подигао је знатну суму новца из банке, а једног дана нашао се и у службеном обиласку наставног центра 47. пука у Бруклину. Када је излазио из Центра пред вратима су га већ чекала полицијска кола. Крај Првог светског рата дочекао је у затвору на острву Блеквел.

Принцеза и дијамант

Главне Вајнбергове операције почеле су 1920. у његовој двадесет и деветој години живота. Једна новооснована њујоршка компанија тражила је лекара за надгледавање неких здравствених пројеката у Перуу. Међу кандидатима

за то место нашао се и доктор Клифорд Вајман који се на разговорима појавио у униформи поморског лекара. Кандидатима је било речено да ће разговор са њима обавити познати лекар са још познатијег универзитета. После три дана познати лекар препоручио је компанији доктора Вајмана и он се убрзо нашао у Перуу. Познати лекар са познатог универзитета касније је објашњавао да га је Вајман тако слаткоречиво убедио да је његов некадашњи студент и да је са стручне, медицинске стране, добро одговарао на питања.

Вајман је у Лиму стигао са госпођом Вајман, женом коју је негде успут покупио, сместио се с њом у прекрасној вили, купио кола и све рачуне испоставио непостојећој фирми у Америци. У послу је био прилично успешан, захваљујући колико свом шарму толико и госпођи Вајман, која је, какве ли случајности, била медицинска сестра. Компанија је после годину дана откри-

ла ко је слаткоречив доктор, али је, уз наговор госпође Вајман, да сакрије своју брукку каквог је човека упутила на посао, све прећутала и није га пријавила полицији. Вајманови су се, наравно, одмах изгубили из Лиме.

Јула 1921. године у њујоршки чувени хотел „Валдорф-Асторија“ сместила се принцеза Фатима од Авганистана са своја три сина. Принцезина источњачка одећа, рубин уденут у леву страну носа и дијамант „Река славе“ од 42 карата, одмах су привукли пажњу њујоршких радозналаца. Међу достојанственицима који су дошли да поздраве принцезу и пожелеле јој угодан боравак нашао се и доктор Стерлинг Клифорд Вајман, капетан фрегате америчке ратне морнарице, кога је, како је рекао упутило Министарство спољних послова да јој за време боравка у Америци буде шеф протокола и секретар.

Своје послове обављао је прилежно и на принцезино велико задовољство. Поверила му је да жели да прода дијамант „Река славе“. Да би принцезу Фатиму још боље уверио каква јој је особа додељена на службу, Вајман је преко Министарства спољних послова издејствовао да принцезу прими и председник САД Ворен Хардинг. У белој парадној униформи капетана фрегате Вајман је принцезу Фатиму увео у Белу кућу где су се сви заједно сликали са председником Хардингом и министром иностраних послова Чарлсом Евансом Хјузом. Како је том приликом принцеза дала и неколико интервјуа Вајман јој је објаснио да је у Америци обичај да се новинарима дају хонорари. Новац за

то као и за трошкове у вашингтонском хотелу „Вилард“ нашао се у Вајмановом џепу. Још не слутећи с ким има посла, по повратку у Њујорк принцеза је Вајману предала дијамант „Река славе“ да га прода у Атлантик Ситију, где је, како јој је рекао, имао купца. Капетану фрегате Вајману после тога се губи сваки траг.

Стари пријатељ Рудолфа Валентина

Кад се потера за дијамантом „Река славе“ мало стишала, човек који је сањао униформе и еполете променио је политику. На врхунцу политичке кампање за избор градоначелника Њујорка, Вајман се под правим именом Вајнберг једног дана појавио у изборном штабу демократа тврдећи како га је кандидат те странке Хајлен упутио на рад у изборни штаб. Поверо-

вали су му и – посао је кренуо. Показао се изузетно вредан и прилежан, долазићи први и одлазећи последњи са посла. У писмима која су стизала од бирача често су се налазили и новчани прилози, који су, разумљиво, завршавали у његовом џепу. Када су га открили, опет се изгубио без трага и гласа.

Неколико месеци касније у Америку је на позив Министарства здравља стигао познати бечки хирург Адолф Лоренц који је требало да води клинику за болести зглобова у њујоршкој болници. Само два дана након што је доктор Лоренц преузео послове, на клиници се појавио „Др Клифорд Вејман“ – више не ни Вајман ни Вајнберг – са писменим налогом министра здравља који га упућује да доктору Лоренцу води секретарске послове. Није их, међутим, водио дуго. Анонимна особа телефоном је обавестила доктора Лоренца да његов секретар др Вејман од пацијената узима новац да би их пустио на преглед. Када се чланак о том скандалу са сликом отпуштеног секретара појавио у новинама, један од синова принцезе Фатиме препознао је др Вејмана као поморског официра који се изгубио с њиховим дијамантом. Полиција га је брзо ухватила, а суд осудио на две године затвора.

Када су новине 1926. године објавиле да је чувена филмска глумица Пола Негри доживела нервни слом због смрти Рудолфа Валентина, вечити утешитељ доктор Вајман појавио се у њеном хотелу – као стари Валентинов пријатељ. Не само да је одмах постао њен лични лекар, него је од болесне Поле добио и новац да организује Ва-

лентинову сахрану, што је у великом стилу и обавио, успевши да се долари нађу у његовом џепу.

Тридесетих година изгледало је да се Вајнберг заморио од силних превара. Међутим, када је избио Други светски рат, у једном њујоршком хотелу отворио је канцеларију на чијим је вратима стајала табла: „Саветник за војну службу“. Регрутованим младичима давао је савете како да, правећи се да су глуви, малоумни или болесни од неизлечивих болести, избегну војску и одлазак у рат. Органи FBI ухватили су неке од тих младича који су одмах признали ко их је свему томе научио. Вајнберг је са деветорицом својих клијената изведен пред суд и осуђен на седам година затвора.

Последњи неостварен сан

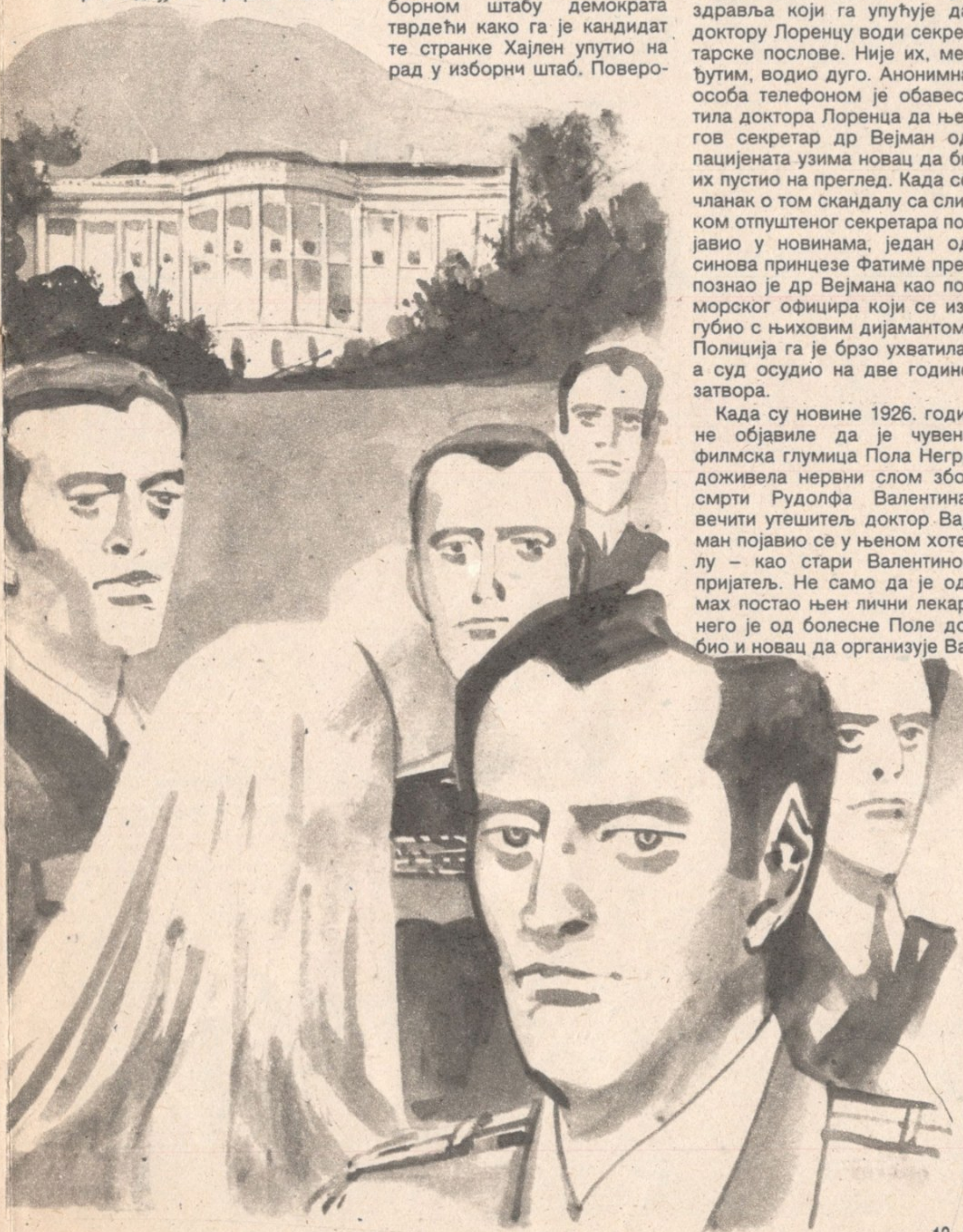
У затвору је био послушан и вредан, па му је казна смањена и он је 1948. године пуштен. Представљајући се као Стенли Клифорд Вејман, замолио је Роберта Ервина да га прими у своју новинску агенцију која је листове у малим америчким градовима снабдевала вестима. Убрзо је издејствовао да га пошаљу у седиште Уједињених нација да би агенцију снабдевао вестима, и то посебно из латиноамеричких земаља. Ервин се касније присећа: „Вејман није био велики новинар, али је умео да нађуши добре вести, а у седишту УН познавао је готово све људе и с њима био у пријатељским односима“.

Кад се нашао у УН, Вејман је убрзо почео да пише за лондонски „Дејли мирор“ и да интервјуише значајне личности за једну радио станицу у Тајланду. Одушевљен његовим радом, амбасадор Тајланда у САД Ван Вајтајакон понудио му је место шефа штампе у амбасади. Био је то дуго сањани сан Стефана Вајнберга, али тада је начинио неопростиву грешку.

Марта 1951. обратио се Министарству спољних послова распитујући се да ли ће његов будући дипломатски статус имати утицаја на његово америчко држављанство. Министарство је затражило од FBI податке о Вејману, а тамо су имали шта да виде. Лажни новинар Стенли Клифорд Вејман одмах је најурен из Ервинове новинске агенције и из УН. Због ове последње преваре поново се нашао иза решетака. Пошто је 1953. године пуштен из затвора Стефан Вајнберг се коначно смирио.

М. Б.

Илустровао: Милан Јовановић

МОДЕСТИ
БЛЕЈЗ

САВРШЕНЕ СЕКРЕТАРИЦЕ

ЦРТА: ЏИМ ХОЛДАВЕЈ (JIM HOLDAWAY) ПИШЕ: ПИТЕР О'ДОНЕЛ (PETER O'DONNELL)

НА ОСТРВУ
КОРАТХ, НА
НОВИМ
ХИБРИДИМА...

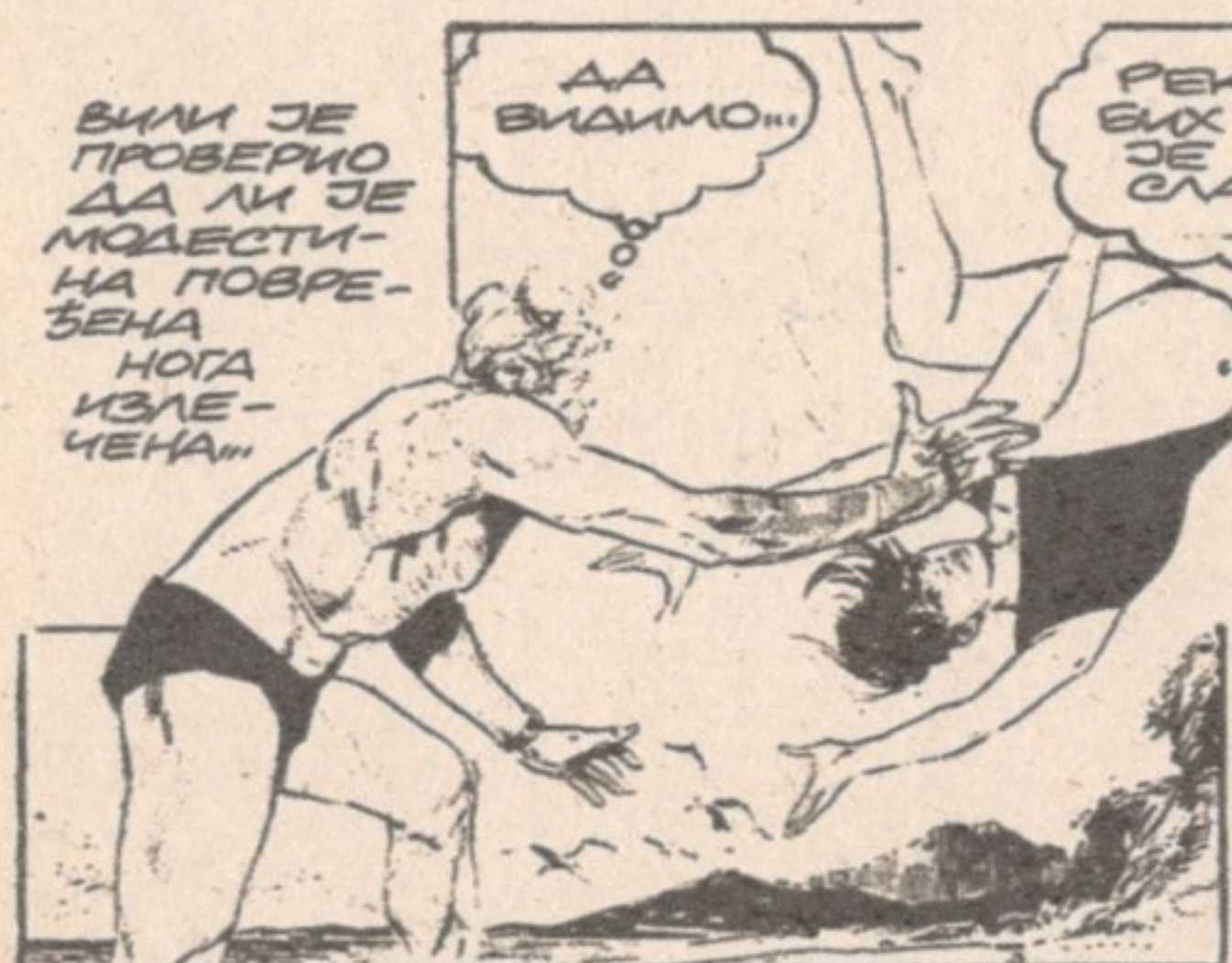
ИМАЛА СИ
ДУГ ОАМОР,
ПРИНЦЕЗО!

ЈОШ МИ
НИЈЕ
ДОСТА!
ЛЕПО
ШТО СИ
ДОШАО!
ЗАР
НИСИ
ИМАО
ОЗБИЉ-
НУ БЕ-
ЗУ,
ВИЛИ?

ЗАМИСЛИ,
САМО САМ
РЕКАО ЛОР-
НИ ДА НЕ-
СТАНЕ ДОК
ВУДЕМ СТО-
БОМ, А ОНА
СЕ НАБУ-
ТИЛА!

БАШ ЧУД-
НО! А САД
ДА ВИДИ-
МО КАКО
МОЖА НО-
ГА!

ВИЛИ ЈЕ
ПРОВЕРИО
ДА ЛИ ЈЕ
МОДЕСТИ-
НА ПОВРЕ-
ЂЕНА
НОГА
ИЗЛЕ-
ЧЕНА...

ДА
ВИДИМО...

РЕКАО
БУХ ДА
ЈЕ ЈОШ
СЛАБА!

ПРЕШЛА
САМ ТЕ!

ДОК
СЕ ВИЛИ
ПРИ-
БЛИЖА-
ВАО...

АКО СИ ЗАДО-
ВОЉАН, ИДЕМО
НА ПИВАЊЕ!

ДО
ЉАВОЛА!
ЈАКЕ, ЈОШ
ЈЕДНОМ СЕ
ОСЛОНИ НА
ТУ НОГУ!

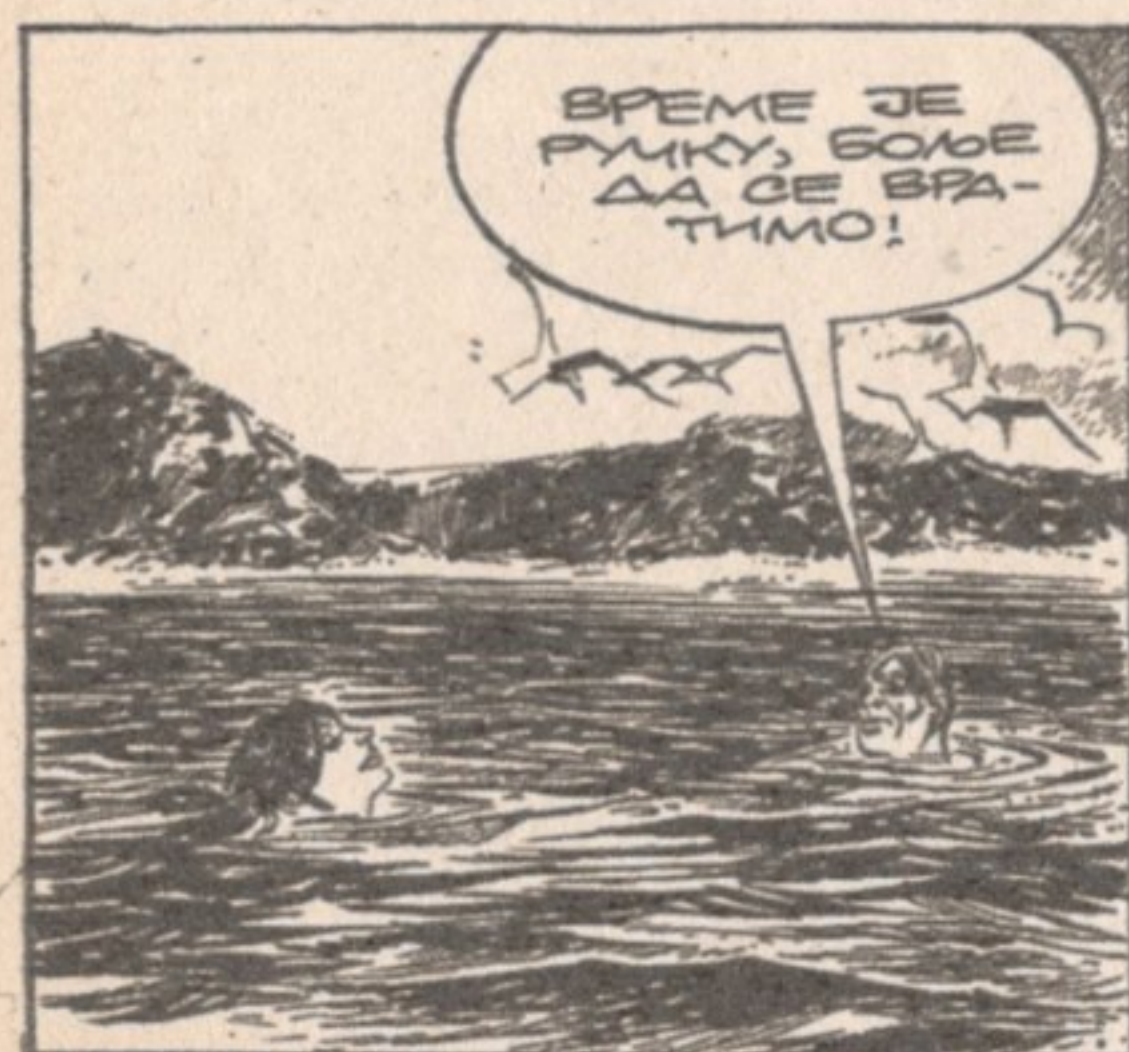
АЛИ НЕМОЈ ПО
ВИЛИНИ, ЈЕР НЕ
МОГУ ДА ПРО-
СТАВИМ...

ТЕШКО
ТЕ ЈЕ
УВЕРИТИ
ДА МИ
ЈЕ НОГА
ДОБРА...

МОДЕСТИ ЈЕ
ПОСКОЧИЛА...

СЈАЧНО!

ВРЕМЕ ЈЕ
РУКУ, БОЈЕ
ДА СЕ ВРА-
ТИМО!

ЗНАМ
КОЉКО
ЈЕ САТИ
ПО
СУЊУ!

НЕ ИЗВОДИ! СИ-
ГУРНО ДА ТИ
КРЧЕ ЦРЕ-
ВА!

ДА ТИ ИСПРЖИМ
ЈЕДНУ ДОБРУ
ШНИЦУ!

И
ДАВА
ЈАКА
ПРИДЕ!

ДОБРО
СМО ОВО
ИЗВЕЛИ!
ЧУДИ МЕ
САМО
ЈЕДНА
СТВАР...

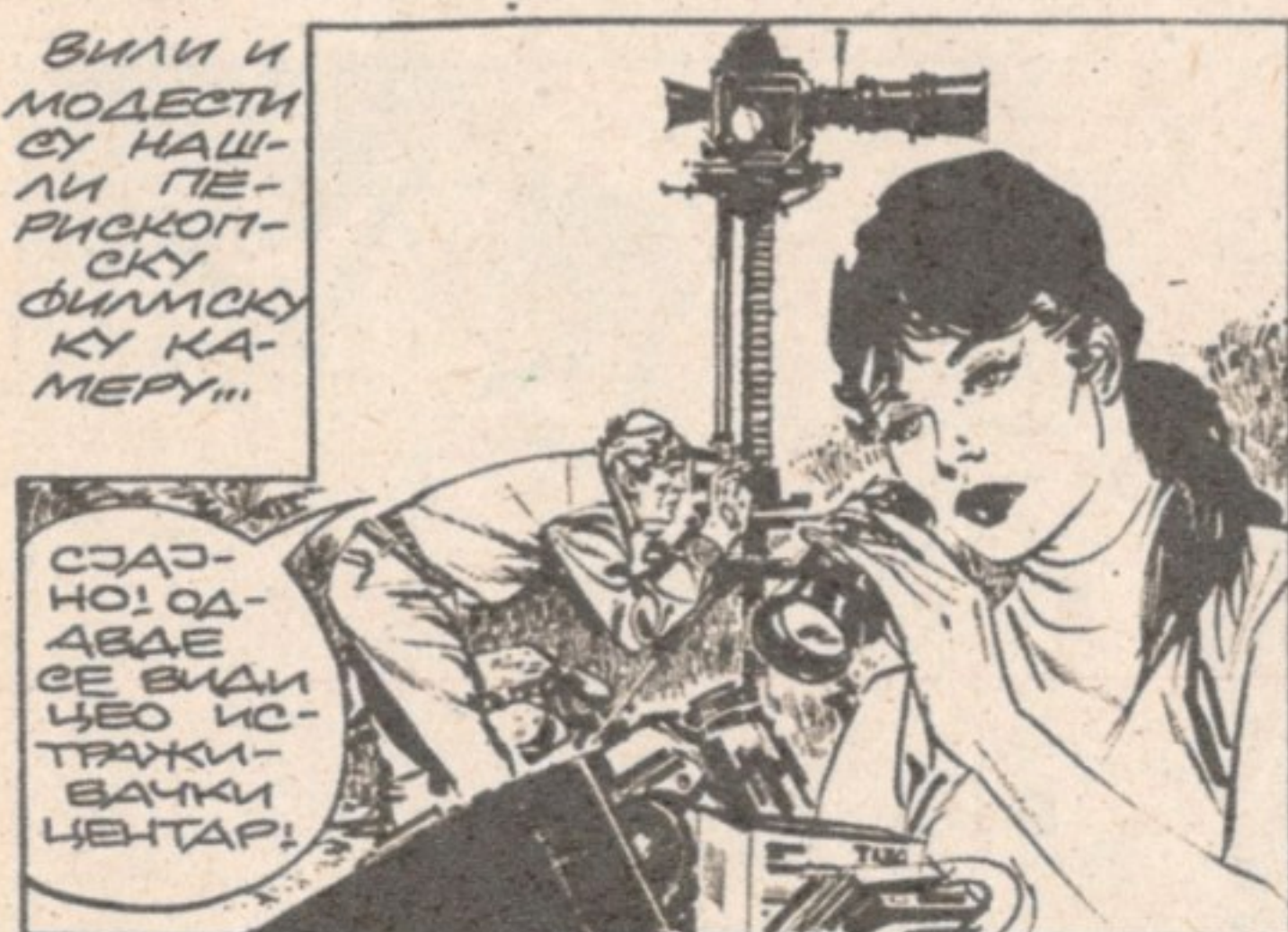
ЗАШТО СМО
ОВО УРАДИЛИ
ЧУВАРИМА НА
ДРЖАВНОМ
ПОСЕДУ?

КАКАВ
ПОСЕД?

ТАЈ
ЈЕ НА
ДВА КИ-
ЛОМЕТ-
РА ОДАВ-
ДЕ, И
ЧУВАРИ
ИМАЈУ ЗНАЧ-
КУ! АУТО
САМ ОВДЕ
И ТО
ЗНАМ!

ДА
ПОГЛЕ-
ДАМО
УДАКО-
ЛО?

ВИЛИ И
МОДЕСТИ
СУ НАШ-
ЛИ ПЕ-
РИСКОП-
СКУ
ФИЛМСКУ
КУ КА-
МЕРУ...

СЈАД-
НО! ОД-
ДАВЕ
СЕ ВИДИ
ЦЕО ИС-
ТРАЖИ-
ВАЧКИ
ЦЕНТАР!

МОРА ДА
СЕ БАЗЕ ИН-
ДУСТРИЈС-
КОМ ШПИЈУ-
НАЖОМ!

ТАЧНО! ЈЕДНОГ
САМ ПРЕПОЗНАЛА!
ИМАО ЈЕ БРКО-
ВЕ ПРЕ ПЕТ
ГОДИНА! ПРЕ-
ДАДЕМО
ИХ!

НА УЛАЗУ У
ИСТРАЖИ-
ВАЧКИ
ЦЕНТАР...

ЗАРАВО!
НИСМО ДОШ-
ЛИ ДА ВАМ
УКРАДЕМО
НОВУ АТОМ-
СКУ МИШО-
ЛОВКУ!

ПЕРИСКОПСКА КА-
МЕРА, ДВА КОТУ-
РА ФИЛМА, СОЧИ-
ВА, МАГНУМ 41...

...И ДВА ШПИЈУ-
НА! ПОКЛАЊА-
МО ВАМ
ИХ!

ХЕЈ,
А КО
СТЕ
ВИ?

ЗБОГОМ!

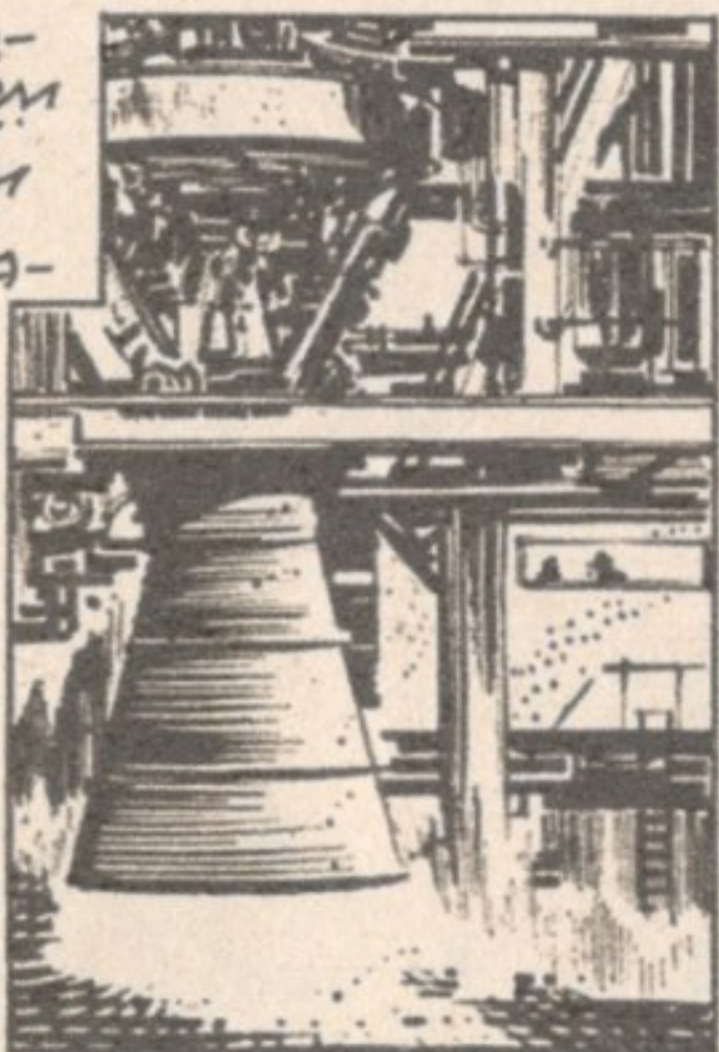
КАД
ОВО
СТА-
РИ
ВИДИ...

ЖЕЛЕТЕ ДА ЗНА
КО ЈЕ СВЕ ОВО
ДОНЕО А
ЈА ПОЗНА-
НЕ-
МАМ!

ДЕВОЈКА МИ
ЈЕ ПОЗНАТА!
СТАЊУЈЕ У КУ-
РЦИ НА ОБА-
ЛИ, АЛИ МО-
МАК НИЈЕ
ОДАВАДЕ!

У ИСТРА-
ЖИВАЧКОМ
ЦЕНТРУ
РАКЕТНИ
МОТОР
СА КЕРА-
МИЧ-
КОМ
ОБЛО-
ГОМ
ЈЕ
У ПОС-
ЛЕД-
ЊОЈ
ФАЗИ
ИСПИ-
ТИ-
ВАЊА!!!

УСПЕЛИ СТЕ!
ЧЕСТИТАМ!

КЛАДИМ СЕ
ДА НИСАМ
ИЗНЕВЕРИО
ОЧЕКИВАЊА
ВЛАДЕ!

РЕЈИТЕ МЕНИ,
ГА БУ ОДЛУЧИ-
ТИ ДА ЛИ БУ
ГА ОБАВЕС-
ТИТИ!

СЛУШАЈ,
ЛУТКО! ОВДЕ
ШЕФ ОБЕЗБЕ-
ЂЕЊА! ДАЈ
МИ ГОСПОДИ-
НА БЕЛА!

1005

ШТА ЈЕ
САД, ШЕ-
РОН?

ШЕФ ОБЕЗБЕЂЕЊА ЗАХТЕВА ДА
РАЗГОВАРА С ВАМА ЛИЧНО!

ГОСПО-
ЋИЦА ДЕЈА
ХОРЕ НЕ-
ШТО ДА
ВАМ КА-
ЖЕ!

ЗАИСТА?
ДОБРО...

ОВДЕ КАРСОН
БЕЛ! СЛУШАЈ, ТВР-
ДОГЛАВКО! НЕМА
НИШТА ШТО МО-
ЖА СЕКРЕТАРИЦА
НЕ МОЖЕ ДА
ОБАВИ! ОНА ЗНА
СВЕ!

НЕ БАШ
СВЕ...

1006

ДОБРО!
УХВАТИЛИ СТЕ
ДВА ШПИЈУНА
СА ОПРЕМОМ!
ТРАЖИТЕ ЛИ
ОРАБЕН?

НЕ, ЈА ГА ВЕЋ
ИМАМ! ЖЕЛЕО САМ
ДА ВАС ОБАВЕС-
ТИМ...

ЗАШТО?
ЈА ВАС НЕ
ЗАМАРАМ МО-
ЈИМ ПОСЛОМ!
НЕМОЈТЕ НИ
ВИ МЕНЕ
ВАШИМ!

1007

АКО ТО КАЖЕ САВРАШЕ-
НА СЕКРЕТАРИЦА, НЕ-
БУ ДА ОСПОРАВАМ!
ПОГЛЕДАЈУ
ШТА ЈЕ...

БИЛИ
СТЕ
МАЛО
ГРУБИ,
ГОСПО-
ДИНЕ
БЕЛ!

ЗАТИМ...

...УДЕСНО!
ВАШИ МОМЦИ
СУ ТО
СЈАЈ-
НО
ИЗ-
ВЕЛИ!

ИЗГЛЕДА
ДА ИХ ЈЕ
НЕКО
ДОБРО...

НИСУ ОНИ ВЕЋ
НЕКИ ЧОВЕК
И ЖЕНА! ДА
МИ ЈЕ ЗНА-
ТИ КАКО...

И МЕНИ...

1008

Игре које спајају људе

ПРВИ ПУТ КОД НАС!

ЛАВИРИНТ

Ако сте међу многима којима наше игре Risiko, Cluedo... пружају јединствене тренутке забаве, не морате погађати о каквој се игри овог пута ради. Ви већ знате да то мора бити узбудљива, непредвидива, атрактивна, досад невиђена игра код нас.

Ако, пак, још нисте имали прилику да осетите задовољство које пружају наше игре, не размишљајте – игра која ће вама и вашим пријатељима доносити увек нове и нове тренутке забаве је пред вама!

Искористите јединствену прилику да добијете игру за попуст од 20%! А за све који желе да учествују у наградној игри, у којој поклањамо 10 ИГАРА ЛАВИРИНТ, припремили смо НАГРАДНО ПИТАЊЕ!

... По легенди, краљ Минос саградио је на Криту најчувенији лавиринт у коме је био заточен Минотаур (получовек – полубик). Њему су све године приносили жртве по седам младића и седам девојака. Једне године међу тим младићима нашао се јунак који је успео да убије Минотаура и да срећно изађе из лавиринта.

Наградно питање гласи: Како се звао тај јунак, уз чију је помоћ и како успео да изађе из лавиринта?

Одговор пошаљите до 6. 8. 1993. на адресу:
MAG, Борска 40, Београд, тел. 011/582-250

... Игре које спајају људе

Први пут
код нас!

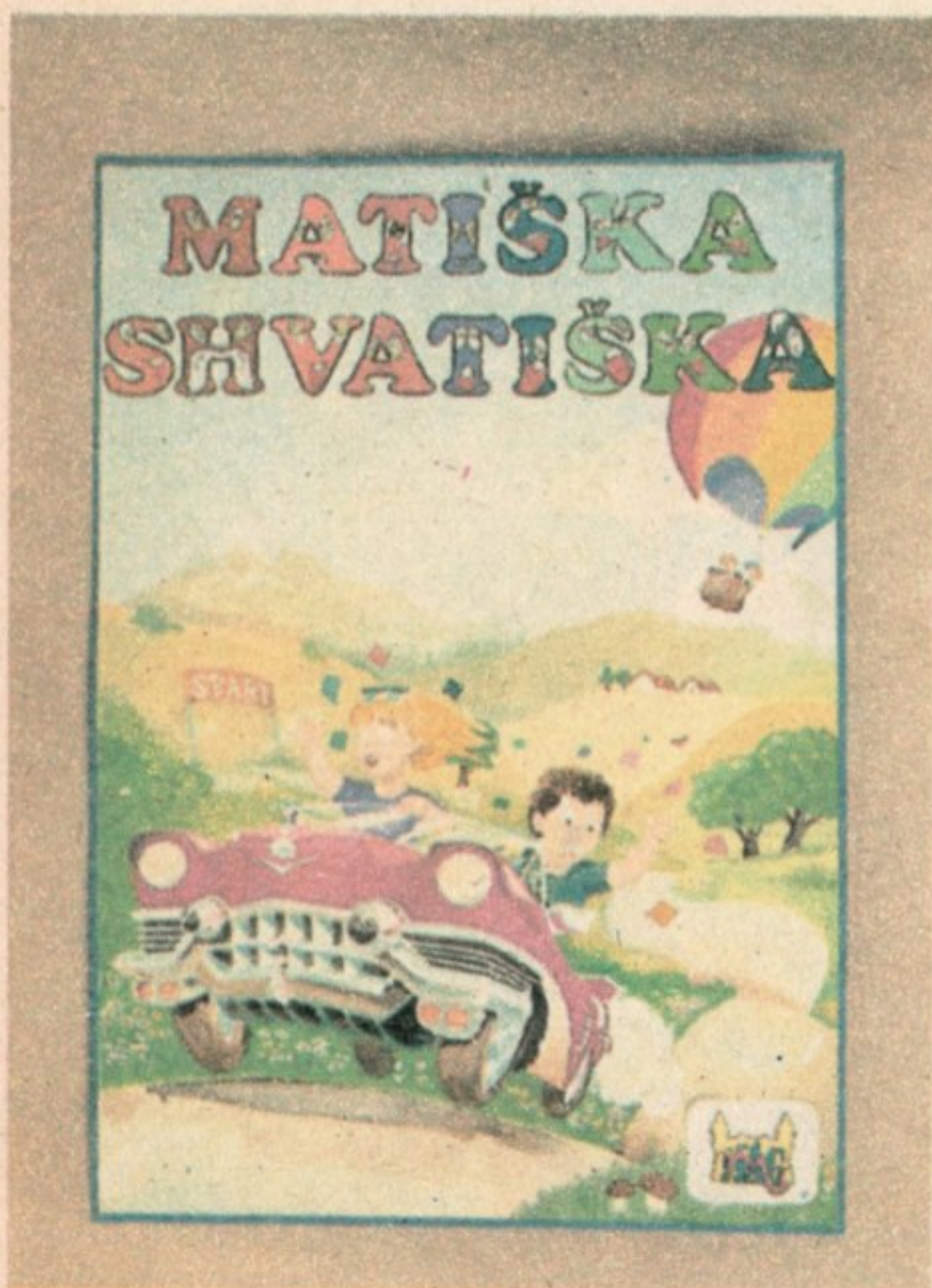
МАТИШКА СХВАТИШКА

и оне који је не воле, а волели би да је воле
Игра за оне који воле математику

Две математичке игре за 2 до 4 играча од 5 до 10 година

Две математичке игре за 2 до 4 играча од 5 до 10 година
Ове две игре пружају деци могућност да науче или усаврше основне математичке операције сабирања, одузимања, множења и дељења. Уз игру и забаву, она ће неосетно савладати проблеме са којима се сусрећу у школи, или који их очекују у будућем школовању.

Ове игре су велика помоћ и родитељима и професорима, јер на овај начин деца уз правило „што се више играш – више научиш“, самостално уче и вежбају математику.
Први пут код нас!

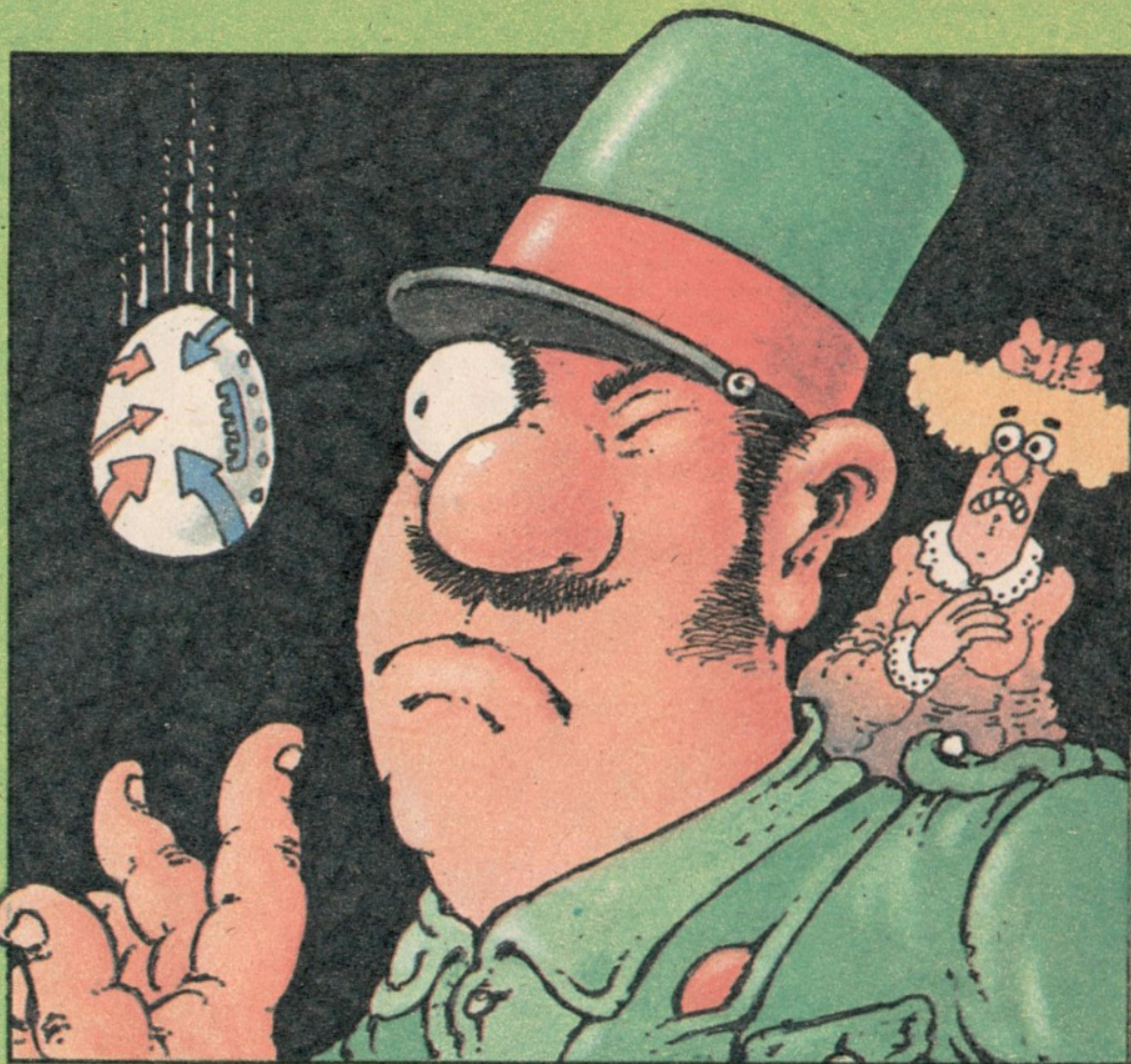
ШПИЈУНИ
СУ
СЕ
СЕТИЛИ

МАПЕ НА БЕЛАНЦЕТУ

Док су се 1916. године водиле огорчене борбе на Соми, реци на северу Француске, француски контраобавештајац Клод Илен запазио је једну сељанку како сваког дана у време затишја претрчава на другу страну фронта као, уосталом и многи мештани. Испитујући сељанку сазнао је да живи у селу на немачкој страни и да сваког дана носи храну брату који ради у њиховом винограду, иза француских линија.

Иако ју је сваки пут пажљиво претресао, ништа сумњиво код ње није нашао. Једног дана је, више у шали, узео једно од јаја која је враћала јер их брат није појео. Бацио га је увис и, изненађен, приметио сељанкин заплашен поглед. Пустео је да јаје падне и потом га ољуштио. На целој површини беланцета виделе су се браонкасте шаре, бројке, троуглови и квадрати...

Ухапсио је жену и у команди утврдио

да су и остала јаја слично ишарана. Анализом је утврђено да су то војни подаци, са обележеним дивизијама и пуковима, бункерима, артиљеријом и коњицом.

Жена и њен „брат“ признали су да су немачки шпијуни. Открили су и тајну писања на беланцету. Шпијун је сирћетном киселином уцртавао француске положаје на љусци јајета, а затим остављао да се ки-

селина осуши. Следећи поступак било је барење. Приликом кувања киселина се верно преносила на скувано беланце, а на љусци нису остајали ни микроскопски трагови.

Немци до краја рата нису сазнали да је ова њихова тајна откривена, а француски контраобавештајци ухватили су, захваљујући јајима, око 30 немачких шпијуна.

ОВО НИСТЕ ЗНАЛИ

БРАДЕ У СРБИЈИ

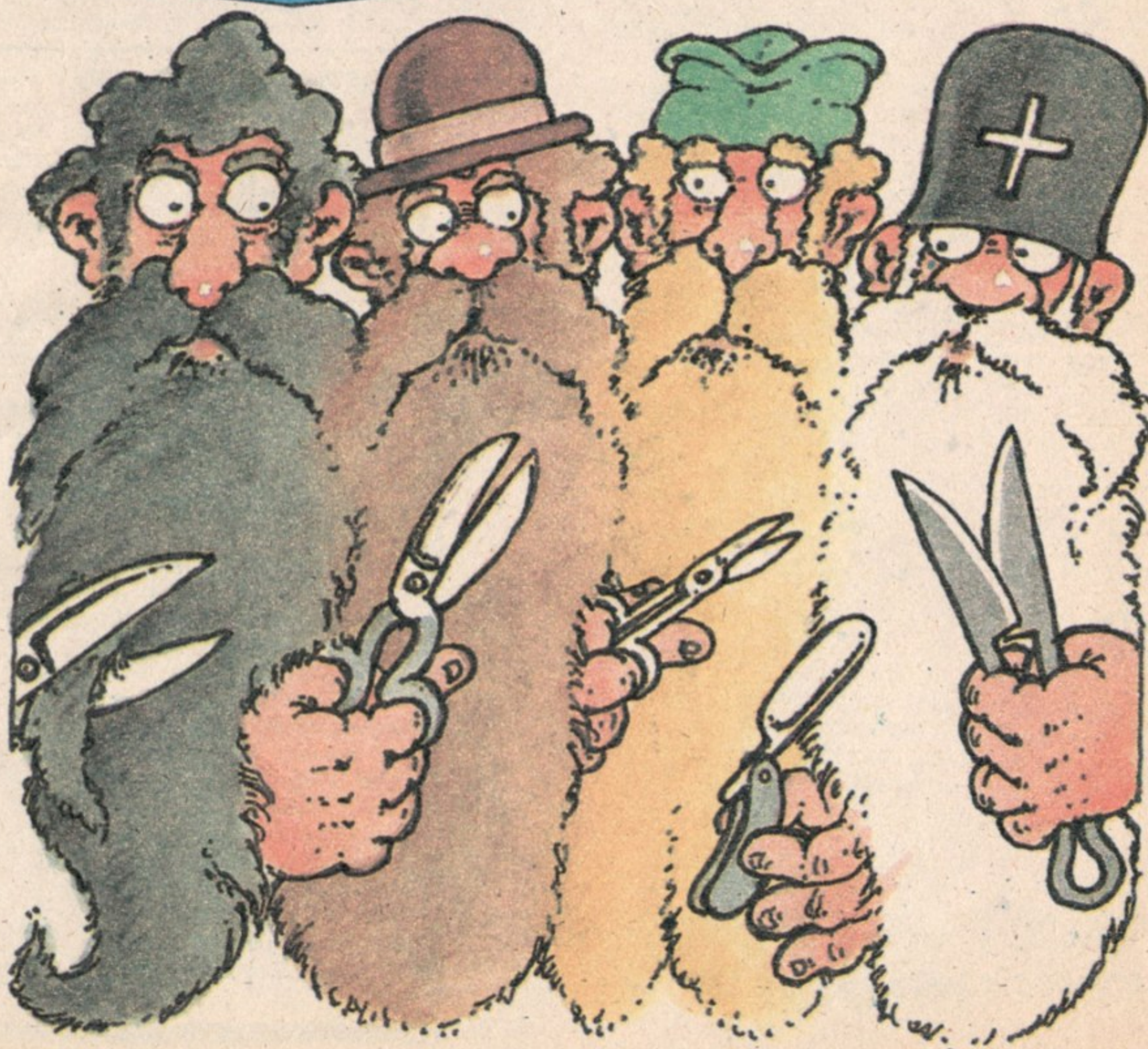
Пуштање браде било је модни хит и крајем прошлог века када су је носили свуда у свету. Београд и други српски градови припадали су такође том свету, па је нашим улицама пролазило све више људи са лепо негованом брадом.

Село се, међутим, опирало тој моди мада јој је много времена требало да би продрла и у градове. У ствари, све до шездесетих година прошлог века браду су носили само свештеници и калуђери, а код световних људи она се сматрала готово за непристојност.

Догодило се да је кнез Милош морао 1811. године да дође у Скупштину са брадом и одмах почео да се извињава председнику Скупштине:

— Господару — рекао је — сам знаш да ми је брат скоро умро. Због тога се нисам обријао, а не зато што не поштујем Скупштину и њена заседања...

О брадама се изјашњавао и српски комедиограф Јован Стерија Поповић. У комаду „Београд некад и сад“ све оне који носе браду он је жигосао и исмејавао као људе који се срамотно поводе за „туђинском модом“.

ШТА РАДЕ...

● Доналд Фејген и Волтер Бејкер (на слици) кренули су овог лета на турнеју по Америци да би публици, после дуго времена пружили задовољство да ужива у старим песмама њихове некадашње групе „Steely Dan“. Наступи су замишљени тако да сваки од њих двојице има самостални део концерта а затим наступају заједно. Пре тих концерата обојица су објавили по соло плочу.

ПАНК ИСТИНА

Џони Лидон се посвађао са својом старом дискографском кућом „Virgin“ и потписао уговор за два нова албума са компанијом „East West“. Међутим, прича се да ће му те плоче објавити једино ако успе поново да окупи састав „Sex Pistols“, са њима снимити плочу и крене на турнеју. Менаџер Џонија Лидона тврди супротно:

— Постоји могућност да се поново објаве неке старије плоче садашњег Лидоновог састава „Public Image Limited“, али ни то није сигурно. У сваком случају, поновно окупљање групе „Sex Pistols“ не долази у обзир.

„Public Image Limited“ завршили су овог пролећа снимање нове плоче, а у штампи је Лидонова књига о панку и каријери „Sex Pistolsa“ које ће се појавити под називом „Rotten: No Irish, No Blacks, No Dogs“ и у којој, између осталог, тврди да је настанак панк сцене „само обична медијска фабрикација“.

● Према извештају једне комисије, на концертима одржаним прошле године широм Америке једна особа је страдала. 146 је повређено а материјална штета, направљена током туча, процењује се на 665.000 долара. Нереди су претежно избијали на наступима састава „New Kids On The Block“, такође су означени као група на чијим наступима често долази до повређивања публике. Организатори сматрају да су најопаснија места сале средње величине у којима се лако направи гужва.

● „Dire Straits“ су завршили нови концертни албум снимљен током њихове маратонске турнеје на којој су одиграли 212 концерата.

● Гласине о томе да ће се распасти састав „Shakespeare's Sister“ још више су подгрејане податком да Марсела Детроит вођа састава, управо завршава своју соло плочу.

МУЗИЧКА ПОШТА

✉ Драги Забавниче,
Желео бих да напишете све што знате о групи „Pet Shop Boys“.
Опњен

Нил Тенант (рођен 10. јула 1954), радећи као помоћник уредника поп магазина „Smash Hits“, упознао је 1981. године Кристофера Лоуа (рођен 4. октобра 1959), сина цез тромбонисте. Лоу је у то време био члан седмочлане групе „One Under The Eight“ и студирао је архитектуру. Њих двојица су почели да компонују, две године су правили демо снимке и онда одлучили да наступе под називом „Pet Shop Boys“.

Њихов први сингл са песмом „West End Girls“ добро је прошао у Француској и Белгији, али је у

Енглеској прошао незапажено. Годину дана касније са новом верзијом ове песме стигли су на енглеску топ-листу, и то на прво место. Плоча се у Енглеској продала у тиражу од 700.000 примерака и то им је отворило врата за деби албум „Please“. Иако су постали веома популарни, одбијали су да наступају уживо и тога су се држали пуне три године. Почели су да сарађују и са другима, па су поп звезди из шездесетих Дасти Спрингфилд дали једну песму и снимили је заједно са њом.

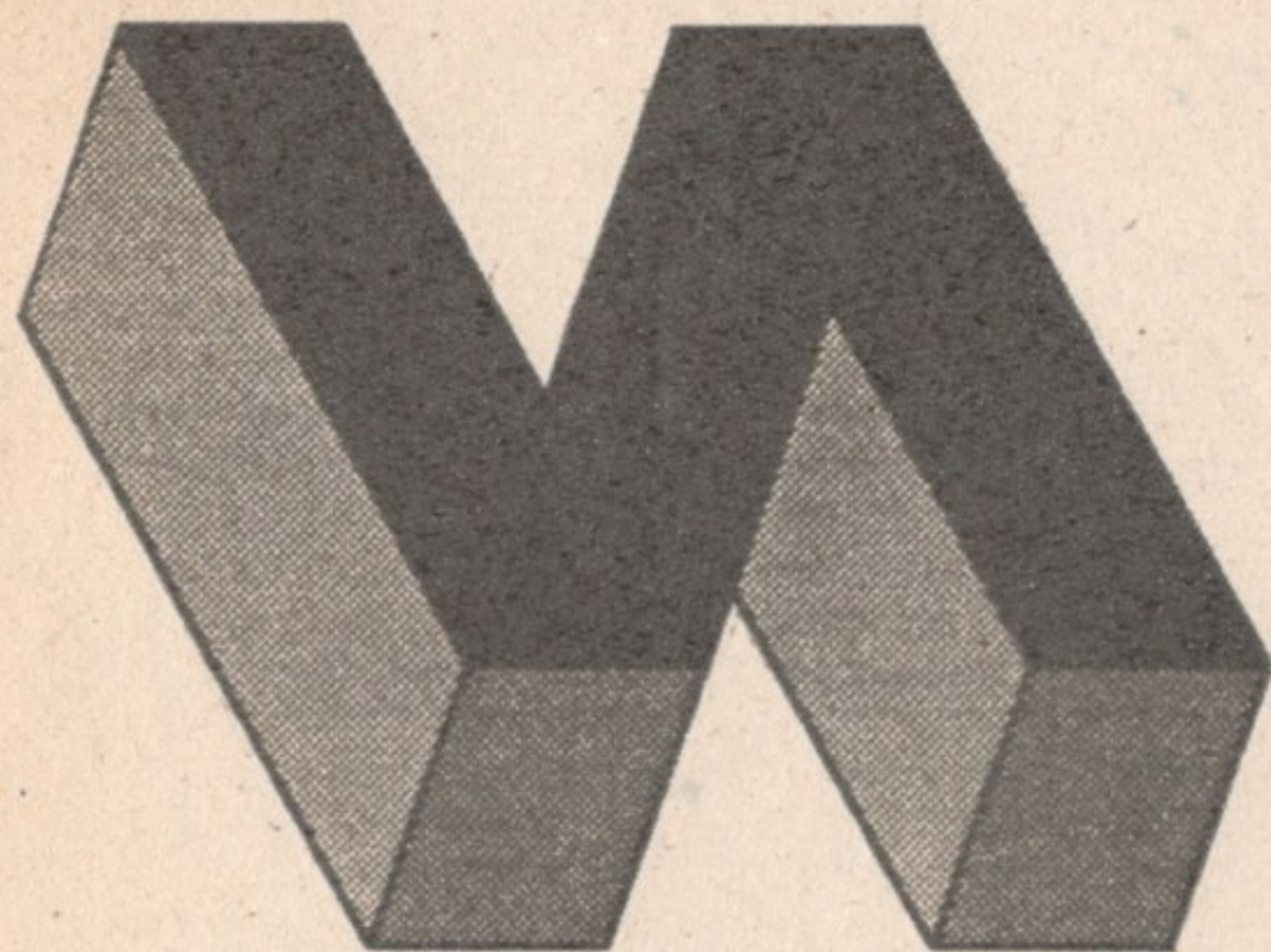

Pet Shop Boys

Такође су се ангажовали и на снимању албума Лајзе Минели и групе „Eight Wonder“ у којој је певала глумица Патси Кенсит.

Јула 1988. појавили су се у филму „It Couldn't Happen Here“, али филм није привукао публику. На прву турнеју кренули су јуна 1989. и наступили у Хонгконгу, Јапану и Великој Британији. Крајем исте године Тенант се удружио са Бернардом Самнером из састава „New Order“ и Џонијем Маром из групе „Smiths“ да би основали групу „Electronic“ и објавили плочу „Getting Away With It“. То није пореметило њихове заједничке планове и они и даље нижу успехе.

Дискографија „Please“ 1986, „Disco“ (мини албум 1986), „Actually“ (1987), „Introspective“ (1988), „Behavior“ (1990), „Discography“ (1991). До предаје овог текста у штампу њихов најновији албум још се није појавио у продаји, али се очекује ових дана.

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ

HOPE OF DELIVERANCE

*I Will always be hoping,
hoping
You will always be holding,
holding
My heart in your hand.
I will understand*

*I will understand someday,
one dy.
You will understand always,
always
From now until then.*

*When it will be right, I don't
know
What it will be like, I don't
know*

*We live in hope of
deliverance
From the darkness that
surrounds us.
And I wouldn't mind knowing,
knowing
That you wouldn't mind
going,
Going along with my plan.*

*Hope of deliverance from the
darkness
That surrounds us.
Hope of deliverance.
I will understand.*

Текст и музика: Пол Макартни
Изводе: Пол Макартни и
„Wings“

НАДА У ОСЛОБОЂЕЊЕ

Увек ћу се надати. надати
Ти ћеш увек држати. држати
Моје срце у својим рукама.
Разумећу то

Разумећу то једном. једног
дана.
Разумећеш то увек. увек
од сада па док се не догоди.

Када ће бити добро. не знам
Како ће изгледати. не знам
Живимо у нади да ћемо се
ослободити
Од таме која нас окружује.

Не би ми сметало да знам.
да знам
Спремна си да кренеш.
Да кренеш и подржиш ме

Нада у ослобођење од таме
Која нас окружује
Нада у ослобођење.
Разумећу то.

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ:

„Моја девојка Мери, са којом сам
још од тинејџерских дана, воли ме
упркос свему. Трпи моје дивље пона-
шање и периоде када изазивам само
невоље. Она успева да се носи са
тим.“

Роберт Смит („The Cure“)

ПОДВЛАЧЕЊЕ ЦРТЕ

Београдска рече група „Del Arno
Band“, после седам година постојања и
врло тврдоглавог и упорног рада дошла
је у фазу када се подвлачи црта. Оно
што су до сада постигли забележено је
на њиховом албуму „Генеза“ и обележе-
ног концертом у београдском СКЦ-у
крајем јуна. О томе како је „Генеза“ на-
стала говори певач састава Јован Ма-
тић.

– У сарадњи са кућом „Take it or leave
it“ одлучили смо да издвојимо неке пес-
ме са наше прве касете „Играј док те не
сруше“ из 1990. године и са прошлого-
дишњег компакт диска „Година мајму-
на“ који је снимљен на концерту. Поред
тога, на плочи су се нашле две нове
песме и студијска верзија песме „Чамац
на Тиси“ Дарка Краљића. Циљ ове плоч-
е је да до објављивања нашег новог
албума попуни паузу и пружи публици
увид у наш досадашњи рад.

Уређује
др Зоран Живковић

Оног тренутка кад сам се као камерман запослио у компанији која је стекла богатство на дијамантима с Венере, требало је да ми буде јасно да ће се то кад-тад догодити. По наређењу Френклина Карста требало је да путујем на Венеру. А једном Карсту нико није могао да се успротиви. Иако чувен по распусном и доколичарском животу, Френклин је ипак био син власника половине компаније. Упркос противљењу свога оца, Френки је одлучио да коначно разреши тајну ватрених црва на Венери.

Ужасавала ме помисао о боравку на планети у чијој атмосфери преовладава угљен-диоксид, на којој је притисак 90 пута већи него на Земљи и где се на температурама које прелазе 450 степени Целзијуса топе чак и гвожђе и калај. Али, ако размажени јединац реши да открије ватрене црве о којима су, слично чудовишту из Лох Неса или Снежном човеку, сви причали али их нико није видео, то смо сви ћутке морали да трпимо.

На свемирском броду „Иштар“ којим смо наредног дана кренули пут „звезде Данице“ упознао сам Френкија и његову девојку Мериден. Убрзо сам сазнао да је Мериден кћерка Тонија Валучија, власника другог дела компаније. За разлику од Френкија Карста, који се понашао бахато, као прави размажени богаташ, Мериден је била сушта супротност. Спријатељили смо се у гимнастичкој сали у којој смо обоје прекраћивали време током путовања. Мериден ми је чак поверила и своју тајну.

Уколико Френки заиста открије те ватрене црве, обећала му је да ће се удати за њега. Тако је мислила да оконча његово дугогодишње

упорно удварање а и наговарање Френкијевог и свог оца да то пријатељство из детињства крунишу браком. Наравно, Мериден је била уверена да су приче о тим „животињама“ пука измишљотина.

Када смо се приближили Венери, капетан брода позвао нас је да видимо чудесну планету која је добила име по богињи љубави и лепоте. Из даљине, обавијена усковитланим плавичастобелим облацима, Венера је изгледала као нека тајанствена звезда.

Капетан Кејбл, који је међу првима стигао на Венеру и врло добро познавао њене ћуде, ћутке је посматрао како се дивимо изгледу

планете на коју ћемо и Мериден и Френки и ја први пут крочити. Он је очигледно знао оно што ми још нисмо могли ни да слутимо. Био је свестан да је то паклена планета.

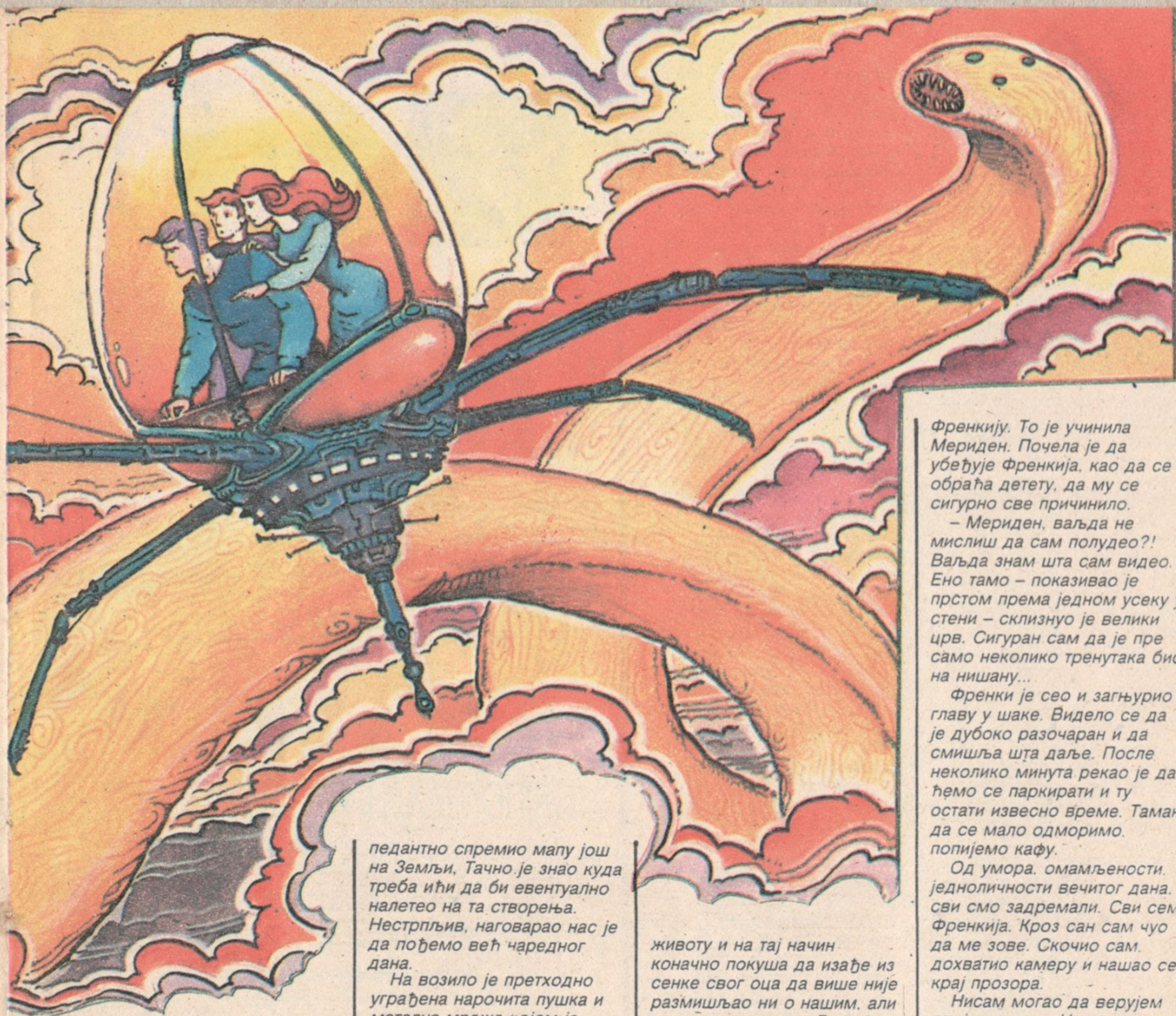
Спустили смо се, уз велико подрхтавање, усред станице изграђене у сеизмичком појасу. Око нас се одједном смрачило. Ни трага од оне блештаве лепоте којом нас је Венера заварала док смо је посматрали из даљине.

Сачекао нас је управник станице по имену Калио. Једва је прикрио изненађење што види Мериден. На Венери, у изузетно тешким условима, присуство жена није било баш уобичајено. А када му је

Френки заповедним тоном објаснио шта му је све потребно за лов на ватрене црве, Калио је једва сакрио бес. Он ту мукотрпно зарађује за живот, а деца власника компаније измишљају себи забаву и приређују лов у свемиру.

Прошли смо кроз подземни тунел и лифтом се попели до врха контролног торња из кога се пружао поглед на читаву станицу која је и изграђена у сеизмичком појасу јер је ту могло да се дође до највеће количине дијаманата. Пет огромних челичних цилиндара које смо видели, објашњавао нам је Калио, користе се за вађење драгоценог камења.

ЛОВ

Цилиндри се под великим притиском спуштају у дубину до еруптивних стена у којима се налазе дијаманти настали кристаллизацијом магме.

Само што смо сели да попијемо чај, куполу је продрмао јак удар. Шољице су одлетеле, сви смо поскакали у паници. Једино је Калио остао миран.

— Брзо ћете морати да се навикнете на овакве потресе — огласио се он очигледно одавно огуглао на све. — Тло подрхтава стално, некада и по двадесет пута дневно. А ми се шалимо и кажемо да нам се то Венера смеје у лице и изазива нас!

Френклин Карст је, прикупивши сведочења људи који су боравили на Венери,

педантно спремио мапу још на Земљи. Тачно је знао куда треба ићи да би евентуално налетео на та створења. Нестрпљив, наговарао нас је да пођемо већ чаредног дана.

На возило је претходно уграђена нарочита пушка и метална мрежа којом је требало ухватити ватреног црва. И Мериден и ја кренули смо у авантуру само зато што смо морали, ипак свесни једне ствари. Као што су дијаманти могли да се нађу само у подручјима где долази до великих ерупција, и за тим ватреним црвима требало је трагати баш на местима највећих потреса.

Првих дана испитивали смо пределе око станице, али без икаквих резултата. Било је изузетно напорно возити се неудобним „колима“ у којима је, упркос уређајима за расхлађивање, било више од 50 степени Целзијуса.

Недељу дана устајали смо рано, возили се пратећи „сигуран“ траг јасан само Френкију, али ништа нисмо открили. Зато је Френки одлучио да се упутимо изван домаћаја сигурносних система станице и одвеземо до басена Афродита. Био је толико упоран да уради нешто значајно у свом

животу и на тај начин коначно покуша да изађе из сенке свог оца да више није размишљао ни о нашим, али ни о свом животу. Било је јасно да је спреман на све само да постане славан.

Изгубио сам рачуницу колико нас је дана Френклин Карст већ мрцварио. Једина светла тачка била ми је Мериден. Ни сам не знам да ли сам желео да видим ствари онако како је мени одговарало, али чинило ми се да ме гледа са све већим симпатијама.

Сваки дан био је исти. Жућкастосмеђе небо, труцкање по терену избразданом стенама и Венера која нам се непрекидно смејала и изазивала нас.

— Видео сам га! Брже хватај камеру и снимај! — Френки нас је тргао из обамрлости. Очигледно ми је наређиво да снимам тог његовог проклетног црва у кога је само он веровао.

Скочио сам према прозору. Напољу је све било исто као јуче или свих претходних дана. Ипак, нисам смео ништа да кажем

Френкију. То је учинила Мериден. Почела је да убеђује Френкија, као да се обраћа детету, да му се сигурно све причинило.

— Мериден, ваљда не мислиш да сам полудео?! Ваљда знам шта сам видео. Ено тамо — показивао је прстом према једном усеку у стени — склизнуо је велики црв. Сигуран сам да је пре само неколико тренутака био на нишану...

Френки је сео и загњурио главу у шаке. Видело се да је дубоко разочаран и да смишља шта даље. После неколико минута рекао је да ћемо се паркирати и ту остати извесно време. Таман да се мало одморимо, попијемо кафу.

Од умора, омамљености, једноличности вечитог дана, сви смо задремали. Сви сем Френкија. Кроз сан сам чуо да ме зове. Скочио сам, дохватио камеру и нашао се крај прозора.

Нисам могао да верујем својим очима. Испред кола пузао је огроман црв више налик на дугачку змију. Онако ужареножуте боје личио је на издужени ватрени пламен. Кад је возач упалио кола и кренуо за тил невероватним створом, ватрени црв почео је да пуже на једну па на другу страну. Очигледно, био је у паници.

— Доста снимања! Камера је довољно забележила. Ступамо у акцију пре него што ми црв поново побегне и завуче се у неку шупљину у стени.

То „ступамо у акцију“ за Френкија је значило да отворимо паљбу на црва. Кад га је погодио, посебним механизмом спустио је мрежу преко њега, ухватио га а потом затегао мрежу. Јадно створење, ако то што нам је била пред очима може тако да се назове, копрцало се, увијало. Ништа му није вредело. Било је у клопци из које није могло да се извуче.

— Френки, снимио си га, сад свима можеш да докажеш да си први човек који је видео ватреног црва, зар не? — умешала се Мериден. — Зашто ти је потребно и да убијеш?! Зар ти није жао? Видиш колико се мучи!

А ватрени црв, ухваћен у мрежу, заиста је деловао као беспомоћна, рањена звер. Ватрено „тело“ дугачко неколико метара пресијавало се и на махове изгледало потпуно прозирно. Глава коју је црв промакао кроз мрежу имала је велике плаве тачке по себи. Ти плави кругови ширили су се и скупљали, као очи. Призор је заиста био потресан.

— Молим те, Френки, пусти га! Зар ме нимало не волиш?!

— Мериден, зашто ме уцењујеш на тај начин? Добро знаш шта смо се договорили и зашто смо уопште овде. Имам снимљеног црва, али зашто да немам и његово тело? И, молим те, не мешај нашу љубав и посао.

Изнервиран препирком са Мериден Френки је притиснуо неко дугме и кроз мрежу је прошао слаб напон струје, тек толико да потпуно паралише црва који се, напакон, смирио.

Френки је покушао све да окрене на шалу. Задиркивао је Мериден да сад више неће моћи да одбија његово удварање. Причао је како ће његова мајка једва чекати да приреди свадбу од које ће сигурно направити спектакл за памћење.

Возили смо се натраг, према станици, у потпуној тишини. Размишљао сам о свим доказима које су нудиле умне главе о немогућности постојања било каквог облика живота на тако високим температурама и при толиком притиску. Онда сам се присетио и Френкијевих размишљања на која тада нисам обратио пажњу.

Френки је тврдио да ватрени црви сигурно црпу енергију и живе захваљујући великом зрачењу стена под којима бораве. Имао је једну још смелију теорију. Можда су ти ватрени црви узрочници потреса тако честих на Венери.

Занет размишљањем чуо сам Мериден како поново моли Френкија да пусти то беспомоћно створење. Устао сам да видим шта се дешава с „уловом“.

Скрупчан у мрежи, ватрени црв једва да је давао знаке живота. Нестало је оне

блештавости боја у којима се пресијавало његово тело. Претворио се у жуто клупко које се, с времена на време, трзало. Онда су и ти слабаши трзаји престали.

Док смо гледали како му се, из минута у минут, тело претвара у жуту прашину и „цури“ кроз мрежу, потреси су били све учесталији. Кад је мрежа остала потпуно празна, наишао је један удар који умало није преврнуо наше возило.

Потреси су били све чешћи и сваки пут све жешћи. Онда је почела нека чудна киша од пепела, небо се потпуно зацрнило. Команде у возилу сасвим су отказале, радиовеза са контролним торњем станице била је у прекиду.

— Нешто се питам — Мериден је, стежући ми руку, изненада проговорила — можда су та нама непозната створења ужасно љута на нас што смо им убили дете и сад нам се свете! Јер, тог црва, Френки, успео си да ухватиш само зато што је био сувише мали и неспособан да се сам снађе.

Нико јој није одговорио. Изненада, као што су почели, учестали потреси, нагло су се и смирили. Као да је неко руком подигао читаво небо, црну боју заменила је блештаво црвеножута, исти онај тон какав је имало и тело ватреног црва кога је Френки ухватио.

Све троје пришли смо прозору и заједно с возачем посматрали невероватан призор. У даљини, на ватреном хоризонту, угледали смо контролни торањ и наш брод „Иштар“.

Људи у станици ништа мање нису били збуњени. Калио нас је обавестио да је и код њих све стало на трен. Нестала су светла, уређаји за хлађење престали су да раде, веза са Земљом била је прекинута. Да је све то потрајало само пола минута дуже, сви би били мртви.

— Једино што ми је постало јасно — рекао је Калио замишљено — то је да ми не припадамо овде. Наши људски мозгови научили су да се боре са условима који постоје на Земљи. Ако ти твоји проклети ватрени црви, Френки, имају нешто што би подсећало на наше мозгове и ако мисле, то раде на начин који очигледно никада нећемо моћи да разумемо. А зашто су одлучили да нам подаре живот, ђаво би га знао!

В. С.

CLUEDO

Најпопуларнија детективска игра света

СПЕЦИЈАЛНА ПОНУДА НАЈПОПУЛАРНИЈИХ ДРУШТВЕНИХ ИГАРА СВЕТА

1. CLUEDO.....31 DEM
2. RISIKO.....26 DEM

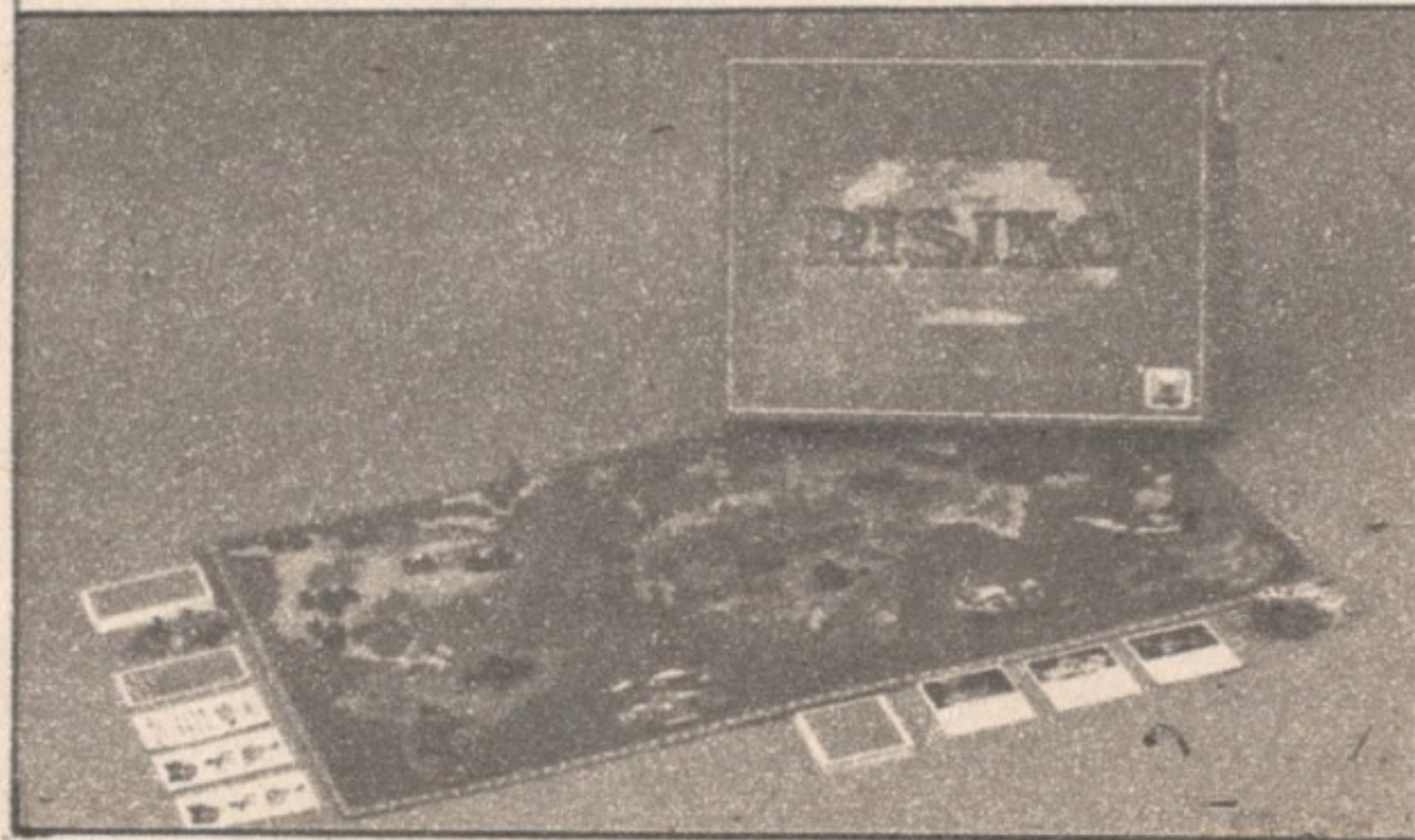
Наручите телефоном или писмом.

Телефон: 011/ 582 250

Адреса: **MAG**, Борска 40, 11000 Београд
Ж. Р. 60812 — 601 — 347113

RISIKO

Најпопуларнија стратешка игра света

ВЕЧНИ ТРАГОВИ

Када је 21. јула 1969. године у 3 сата и 56 минута и 20 секунди по гриничком времену амерички астронаут Нил Армстронг ступио ногом (левом) на тло Месеца, све новине света донеле су вест о овом „малом кораку за човека, али џиновском за човечанство“. Што се малог корака тиче, може се додати да је

Траг
стопа
Нила
Армстронга,
првог
човека
који је
ступио
на Месечево
тло,
неће бити
избрисан
милионима
година.

он и – вечан јер на Земљиним природним сателиту нема ни атмосфере, ни ветра, нити кише тако да ће се трагови човековог боравка овде сачувати милионима следећих година. Толико, напимер, треба финој прабини која ће се за то време наталожити од распрснутих метеорита да их покрије.

Људи који ће се у будућности искрцати на Месец наћи ће овде и друге успомене које су остале иза Американца: спомен-плочу са потписом некадашњег председника САД Ричарда Никсона, пободену заставу са звездицама и Библију снимљену на микро филму. Али, десетак астронаута, који су на Месецу боравили укупно 19 дана и прокрстарили 95 километара, овде су још „заборавили“ и три ципа, неколико степена ракете, руксак, камере, лежаљке, ручна колица (тачке) и један пар чизама!

ЗАШТО КО ЗЕВА?

Све доскора ствари са зевањем изгледале су једноставне и јасне – то је по научницима било „невољно отварање уста при коме долази до дубоког удисаја а затим издисања“, а све то да би се побољшала циркулација крви у органима за дисање. Још се додавало да се јавља „код умора, неиспаваности, а могу га изазвати и психички фактори“ (чувено зевање од досаде на часу).

Биолози су данас далеко од тога да се сложе да је зевање баш то и само то, а поједини неће ни да чују да је у питању „невољна радња“. Ево шта кажу последња истраживања:

Код човека, као и код других сисара, зевање настаје као последица покрета алвеола, ситних шупљина у устима: кад су ове кесице „спљоштене“, изазивају дубок

удисај да би се напуниле ваздухом. Лекари сматрају да ово дубоко удисање делује умирујуће, а заиста је тако – после зевања осећамо се боље.

Неуролози за животиње, међутим, имају сасвим другачије објашњење уводећи у читаву причу један тајанствени живац који полази од очију или ушију и додирује „центар за зевање“ у мозгу. Не зна се како се и зашто укључују ови нервни импулси. Ова хипотеза заснива се на једном од бројних нерава чија улога још није довољно испитана...

Треће објашњење ослања се на посматрање понашања унутар групе развијених животиња. Кад један члан зева, примећено је, то изазива поспаност и код других. Колективни одмор има велике предности јер ако спавају у исто време, јединке и све друго раде синхронно: месождери лове заједно и заједница тако обезбеђује богатији плен, а биљоједи се држе на окупу и тако живе дуже него да нису у групи.

КО ЈЕ ИЗМИСЛИО КОНТАКТНА СОЧИВА?

Можда ће вам звучати невероватно, али први човек коме је пало на памет да би се сочиво могло залепити за спољну површину ока (рож-

прошлог века уследили су смели радови из офталмологије Фина, Калта, Милера.

Прва контактна сочива произведена су почетком 20. века, али тек кад су се 1935. године појавиле пластичне масе које су се могле лити, то је омогућило ширу употребу контактних сочива.

Данас корективна сочива све више замењују наочаре које су гломазне, тешке и – ломе се. Сочива, осим естет-

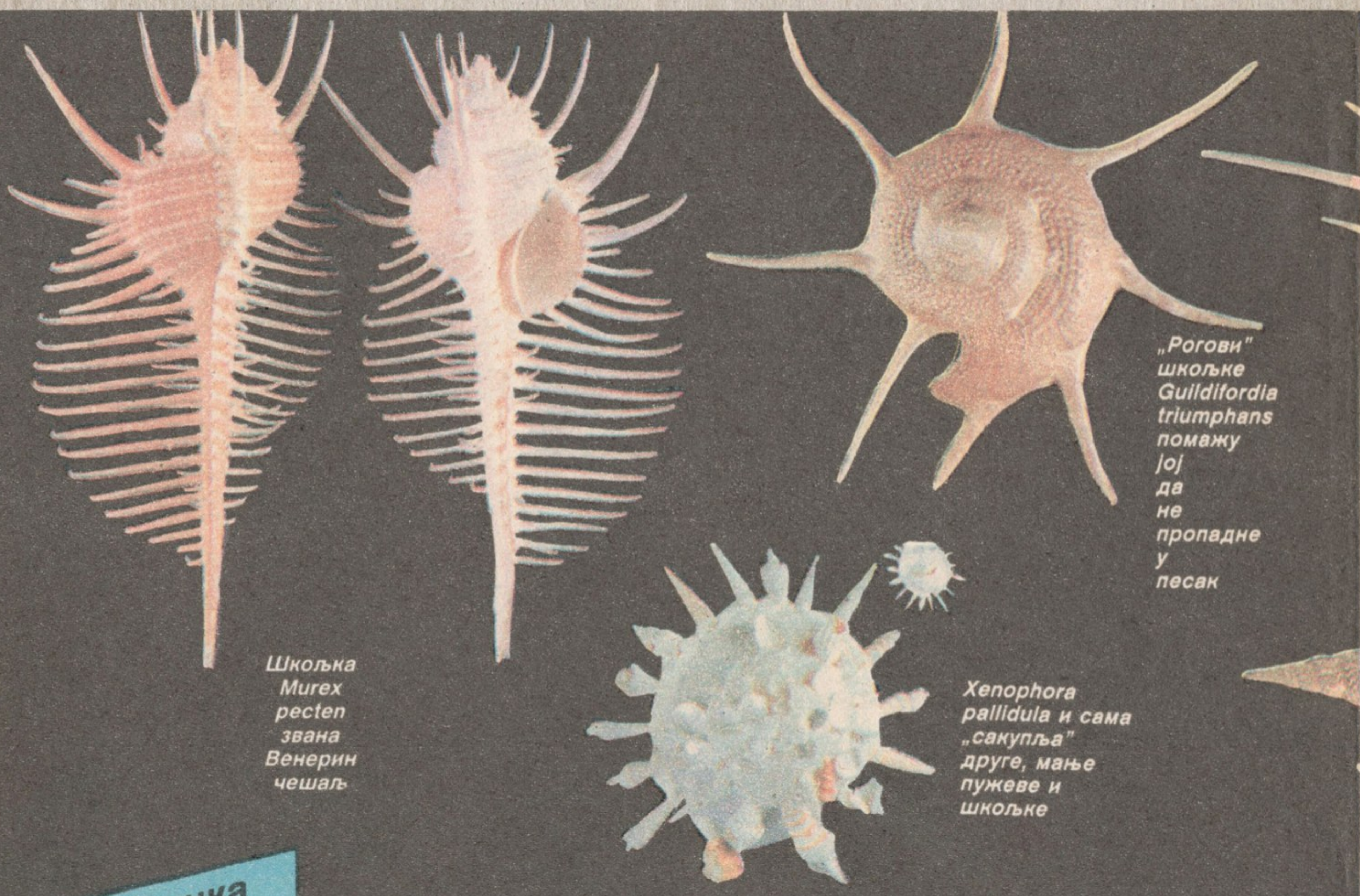

њачу) и тако поправити вид био је генијални Леонардо да Винчи, а тачно се зна и кад се тога сетио – још давне, давне 1508. године! Филозоф и математичар Рене Декарт истиче значај овог открића у својој књизи „Диоптрија“ (Расправа о методи 1637)... Али, требало је чекати скоро пуних 200 година пре но што је сер Џон Хершел 1827. први покушао да помоћу стакла практично коригује вид. Крајем

ске, имају и суштинску предност што належући директно на око много боље коригују не само кратковидост и дальновидост већ и разне аномалије (астигматизам на пример).

У развијеном свету постоје сочива која се бацају после једнократне употребе, затим сочива у боји тако да сте једног дана плавооки, другог имате црне очи, а трећег зелене...

Илустровао: Зоран Петковић Петко

Шкољка
*Murex
rectus*
звана
Венерин
чешаљ

„Рогови“
шкољке
*Guildfordia
triumphans*
помажу
Јој
да
не
пропадне
у
песак

*Xenophora
pallidula* и сама
„сакупља“
друге, мање
пужеве и
шкољке

Уметничка
дела
мора

ЛЕГИЈА ЈУРИШТА НА

Поражени океан

Час прескупо час безвредно

**Лепотом љуштура
шкољки и пужева за-
луђивали су се многи,
од римског цара Кали-
гуле до јапанског Хи-
рохита, а колекциона-
ри често не питају за
цену...**

Грчки филозоф Аристотел први је проучавао и описао живот мекушаца и назвао их животињама меког тела. С ревношћу правог научника бавио се тражењем, сакупљањем и проучавањем пре свега пужева и шкољки. Међу Латинима, опет, занимање за малакологију (од грчког малакос што значи мекан) било је такво да су многи у сакупљању ових љуштура чак видели и психотерапеутски значај. Већ тада су наговештене многе теорије које су данас у центру расправа присталица америчке психијатријске школе. Тако је, рецимо, Цицерон писао: „Често слушам мог таста како прича о томе да одлази на излет, бежи из града, шета по плажама Остие, посвећује се сакупљању пужева и шкољки, па тако заборавља на све што га мучи“.

40 ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК 13. 8. 1993.

У историји је забележено да је због сакупљачке страсти за лепим љуштурама са морског дна у „освајачки поход“ кренула читава једна војска. Наиме, Калигула је 40. године наше ере свом војсковођи Гају Цезару Германикусу, познатијем под именом Калигулин обућар, наредио да легије из Галије пребаци на обале Ламанша. Када су се војници искрцали, били су не мало запрепашћени јер им је уместо у јуриш наређено да чепркају по плажама и траже шкољке и пужеве. На крају, после успешно обављеног посла, како пише историчар Зветон, Калигула је објавио: „Ово је плен отет од поражене океана.“

У Медитерану живи само две хиљаде од укупно сто хиљада мекушаца свих мора света, а малаколози и колекционари увек трагају за што ређим и необичнијим врстама. Међу страсним сакупљачима било је и познатих личности као што су француски краљ Луј XIII, руска царица Катарина II, а у нашем веку познати песник Пабло Неруда и јапански цар Хирохито. Овај владар био је чак веома цењени малаколог и објавио је неколико значајних студија.

Колекционари су за неке шкољке и пужеве понекад спремни да плате и астрономске суме. Међутим, они никада не могу бити сигурни да је то добро уложен новац. Познат је, рецимо, случај љуштуре пужа *Strombus listeri*. Век и по је постојао само један једини примерак који се чувао у Британском музеју у Лондону. Његова вредност, свакако, била је непроцењива. Али, 1970. године појавило се двадесетак примерака који су планули по цени од две хиљаде долара сваки. Међутим, само годину дана касније цена овог пужа је страховито пала јер више уопште није био реткост. Он се тако на пијаци у Напуљу могао купити за само 12.000 лира.

Боље среће није био ни један колекционар из Рима. Он је 1974. године због прелепих шара пужа каурије *Surire valentia* са Филипина олакшао свој рачун у банци за читавих 24 милиона лира. А већ исте године у Милану две овакве љуштуре су продате за мање од петсто хиљада лира.

Оштре бодље шкољке *Spondylus imperialis* добро је штите од непријатеља

Некада ретка и драгоцена *Strombus listeri*

Срцолика шкољка *Glossus humanus* некада се употребљавала као цуцла за бебе

ШКОЉКЕ

Против болова

Љуштури пужа каурије (*Surfea*) многи народи приписивали су и нека магична својства. Римљани су каурију носили као амајлију против неплодности, а у старом Јапану свака породиља стискала је у руци по једну каурију јер се веровало да ће јој она умањити болове. Као заштитнице краљева и великодостојника на путу ка загробном животу каурије су обавезно пратиле покојника у древној Кини и Египту.

Овај пуж у Кини је у 16. веку служио и као новац, а из употребе је званично избачен 1644. године. Међутим, у неким провинцијама задржао се као средство плаћања све до избијања Револуције. Кауријама се плаћало и у Индији и Африци, нарочито при куповини црног робља. Чак и између два светска рата у Занзибару се могла купити робинја за 50 каурија. И данас међу неким племенима источне Африке ове љуштуре служе као новац.

Цуцла за бебу

Шкољке разних облика, посебно оне велике, имале су практичну примену у домаћинству, као посуђе, поготово у Меланезији. И у Европи, у Средоземљу, срцолика шкољка *Glossus humanus* користила се као нека врста цуцле за храњење беба. Наиме, врх једног од поклопаца би се пажљиво избушио и кроз ту рупицу дете је, као кроз цуцлу, могло лепо да сиса млеко.

Лековит и смртоносан

Малаколози су уочили да шкољке и пужеви могу да нас упозоре на загађеност мора. Чим вода није чиста, ова створења мењају понашање. Они који живе на дну, у песку, закопавају се још дубље, а они са стена завлаче се у пукотине и шупљине и смањују своју биолошку активност.

Савремена наука пронашла је још једну важну примену шкољки и то у фармакологији. Тако је, рецимо, изузетно значајна мала шкољка индопацифичког басена *Conus geographus*. Њена лепа љуштура, иначе, одавно је мета сакупљача који су спремни да је плате и по 800 долара. Међутим, онај ко се дрзне да је ухвати може и главу да изгуби – становник ове љуштуре лучи отров који је чак 160 пута јачи од најјачих отрова. Смрт наступа кроз само сат-два, а до сада је забележено око стотину жртава ове лепе отровнице. Али, када се нађе у лабораторији, она постаје изузетно корисна. Од отрова који лучи справљају се лекови против неких неуролошких и кардионеуролошких болести.

Многе врсте пужева и шкољки данас су угрожене, додуше више због загађености околине, а мање због сакупљачких страсти. Кривци што су неки пужеви и шкољке све ређи су и ревносни чистачи плажа у туристичким местима широм света. Они сваког јутра скупљају разновразне отпатке а с њима и пужеве и шкољке.

BeM

ТЕЛО У
ПРВОМ ЛИЦУ
ЈЕДНИНЕ

ЈА САМ ЈОВАНОВ ОЧЊАК

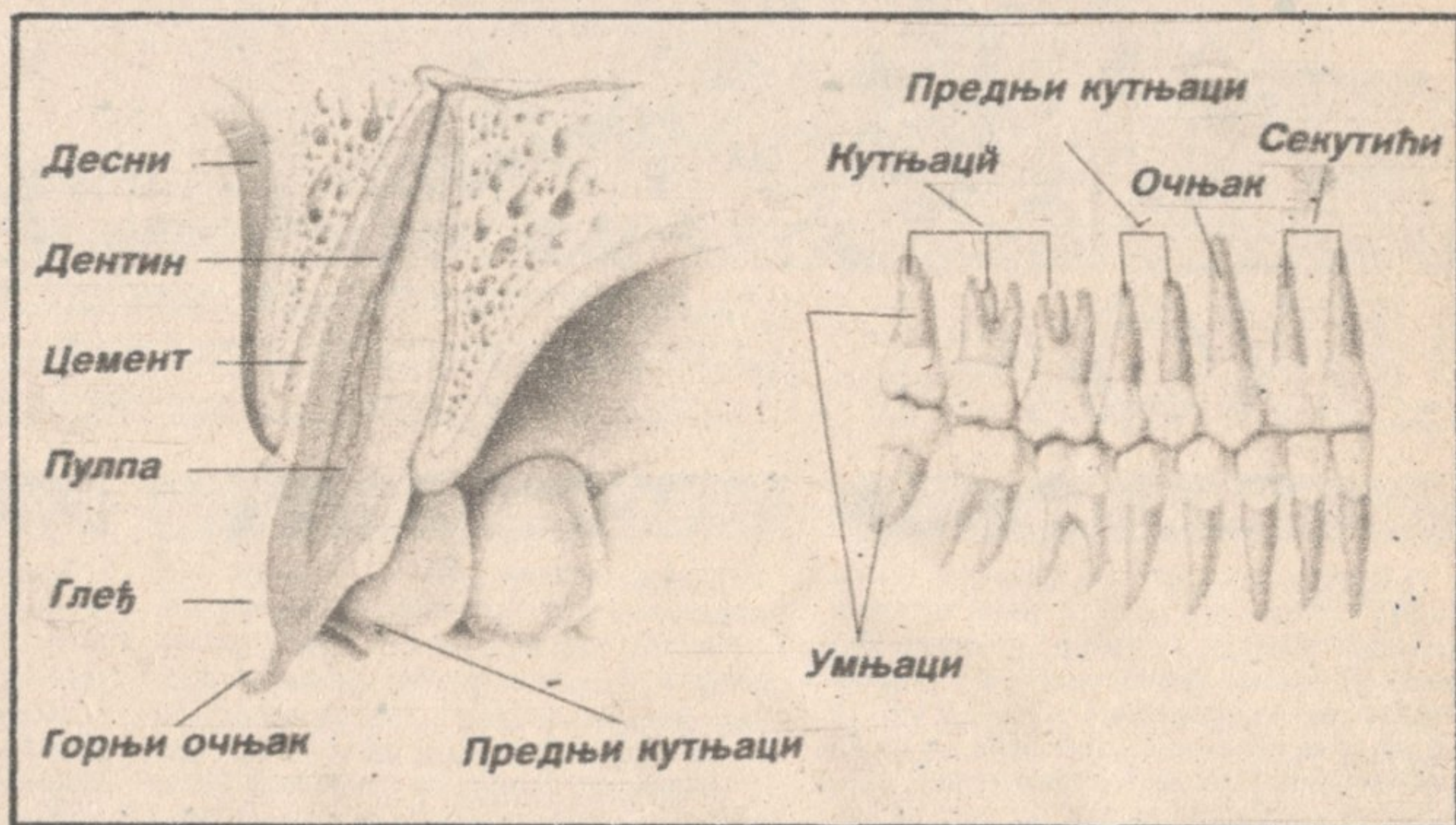
Ми, зуби, не
чинимо с
вилицом
јединствену
целину и сваки
има другачије
корене по
изгледу и броју.
Мени, који
комадам месо
и тврду храну,
довољан је
само један,
дугачак и
снажан

Нисам савршени хемичар као Јованова јетра нити верни роб као његово срце и можете ме мирно сматрати једним од обичних „радника“ организма. Па, ипак, и нисам тако обичан будући да се најбрже и најлакше кварим док је Јован жив, а најдуже трајем после његове смрти: остајем непромењен много хиљада година када су сви остали делови Јовановог тела осим зуба, увелико прах и пепео.

Ја сам, у ствари, Јованов горњи десни очњак и, заједно с мојим близанцем горњим левим очњаком и наша два брата у доњој вилици, припадам екипи која, у време када Јован почиње да одраста, броји тридесет два члана. Док Јован једе, ми започињемо процес његовог варења и, гризући и жваћући храну, причињавамо му осећај задовољства. Јело не би имало никакав укус када би се гутало несажвакано.

Моји тимски другови

Када се Јован родио, ми смо били скривени у његовим деснима и било нас је, веровали или не, педесет два али не сасвим развијених: само двадесет млечних зуба било је готово спремно да се појави, са облогом од глеђи. Као и сва новорођенчад Јован је имао мале неразвијене вили-

це и уста подешена за сисање, не за жвакање. У његовим вилицама једва да је било простора и за двадесет млечних зуба, нипошто за још тридесет и два колико имају одрасли.

Ми, зуби, зачети смо у деснима. Када је Јовану било око шест месеци, прва су почела да му ничу два доња централна секутића пробијајући се на горе. Моји млечни претходници појавили су се у Јовановом осамнаестом месецу живота, а други кутњаци у двадесет четвртог.

Кутњаци, први стални зуби, никли су му у шестој години, после свих млечњака. Захваљујући баш тим кутњацима Јован је могао да жваће храну и када је његов организам почео да раствара коренове

млечних зуба који су, затим, поиспадали остављајући место сталним зубима. Ја сам, као стални зуб, никао у Јовановој дванаестој години. Последњи су се појавили крајњи кутњаци, који се још зову умњаци, тек око осамнаесте.

Где почиње бол?

Они, иначе могу да избију и много касније или да остану у вилици. Некоме они неће правити никакве сметње, док ће некоме постати права ноћна мора која тражи хируршки захват. Паметно је да Јован, ако му се умњаци не појаве до двадесете године, оде да их сними да би лекар видео какав им је положај у вилици. Они се из ње далеко лакше и безболније одстрањују у тим годинама него у каснијим.

Део мене који се види у деснима покривен је слојем глеђи. Мада садржи сасвим малу количину органске, то јест живе, материје, глеђ се углавном састоји од калцијум фосфата. У глеђи нема нервних завршетака па је неосетљива на бол. Обично је довољно јака и издржава приличан притисак који трпе зуби приликом жвакања.

Испод глеђи је дентин, врста коштаног ткива, и ту почиње моја осетљивост на разне надражаје. А испод дентина налази се мој централни део, такозвана пулпа, мекано ткиво богато нервима, крвним судовима и одонтобластима, ћелијама из којих полазе влакна у каналиће дентина.

И ја сам, као и сваки други зуб, усађен у алвеолу, зубно

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

кућиште или удубљење у вилици, и причвршћен сам цементом – коштаним ткивом – и хиљадама везивних влакана. Ми, зуби, ипак с вилицом не чинимо једну целину и сваки од нас има другачије корене по облику, величини и броју, већ према задатку који му пада у део. Мени, који комадам месо и тврду храну, као и секутићима који је гризу, довољан је само по један корен. Кутњаци, чији је посао да дробе и жваћу јело, морају да имају ослонац од два или три корена.

Удружени рад хране и бактерија

Јован из личног искуства зна да зуби могу да буду грдна мука и невоља. Четири је већ морао да извади, а ни остали му нису у најбољем стању. Силне особе до четрдесете године живота изгубе до десет и више зуба.

Јовану, као и другима, прети стална опасност од каријеса, производа рада бактерија на честицама хране које се у зубима задржавају. У зубним међупросторима ствара се невидљива бактеријска маса коју зубар зове плака, што значи наслага. Бактерије плаке изазивају врење на остацима јела, развијају се киселине, оне нагризају глеђ и бактеријама је пут до зуба отворен. Има и других узрока каријеса, али је овај најчешћи.

Стварање каријеса успорава се после тридесет пете године живота. Али, Јован тада мора да се причува разних других обољења зуба од којих је најчешћи периодонтитис, инфекција што напада зуб испод десни. И у овом случају главни непријатељ је бактеријска плака. Невидљива плака, временом, сакупља из плувачке соли и претвара се у зубни каменац, материју састављену од тврдих слојева.

И бактеријска плака и каменац постепено одвајају десни од зуба стварајући на тим местима мале „цепове“ где се лако сакупљају остаци хране и бактерије. Њихов удру-

жени рад може да изазове муке невиђене.

Доћи ће, рецимо, до запаљења и крварења десни. Или ће бактерије јуришати на најнеотпорнији део зуба који је, у нормалним околностима, заштићен деснима. Тако данас, тако сутра, и „цепови“ у деснима напуниће се гнојем, овај ће напасти и уништити везивна влакна којима су зуби учвршћени за вилице и, тада, сасвим зуби почињу да климају и испадају. Од педесете године живота све велике Јованове невоље са зубима зависе од овог процеса.

Лепши смо од вештачких

Да би се све те перипетије избегле или ублажиле, Јован у детињству треба да пије флуорисану воду или да сиса пилуле с флуором јер флуор ојачава зубе и чини их отпорнијим на каријес. Родитељи би требало да га одведу код лекара да би се видело нема ли Јован неку урођену неправилност која се готово увек да исправити.

Ако се, на пример, било који од нас, зуба, рецимо неки из горње вилице, не поклапа са одговарајућим из доње, тада један ради свој посао, други не и десни око зуба који није активан се повлаче, у створене „цепове“ улазе бактерије и зуб ће се, кад-тад, расклимати и испасти.

Од првих зуба до смрти важно је прати их после сваког оброка и испирати одређеним течностима. Чачкати их на јавном месту није учтиво, али у свом купатилу Јован треба да употреби чачкалицу или, још боље, свилени, навоштени или обичан конач да би из простора између зуба одстранио честице хране које четкица не може да уклони.

Оно што није у стању да уради Јован сам учиниће његов зубни лекар под условом да га редовно посећује, и када га не боли зуб. Два пута годишње он мора да иде на чишћење каменца и општи преглед зуба. Јован не би смео да заборави да зуби морају да раде и извесне вежбе. Ту спада жвакање тврде хране, јабуке или целера, што благотворно утиче на носеће елементе нас зуба.

Да закључим. Ако нас Јован буде темељно прао и чистио, ако сваких шест месеци буде ишао на контролу и чишћење каменца, ако буде одјурio код доктора чим га неки од нас изненада заболи или му прокрваре десни, ми ћемо за њега вредно радити много година. А ми смо, признајте, много пријатнији и лепши од вештачких вилица.

Бојана Дожић

ЕНИГМАТИКА

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												
13												

БЕЛА УКРШТЕНИЦА

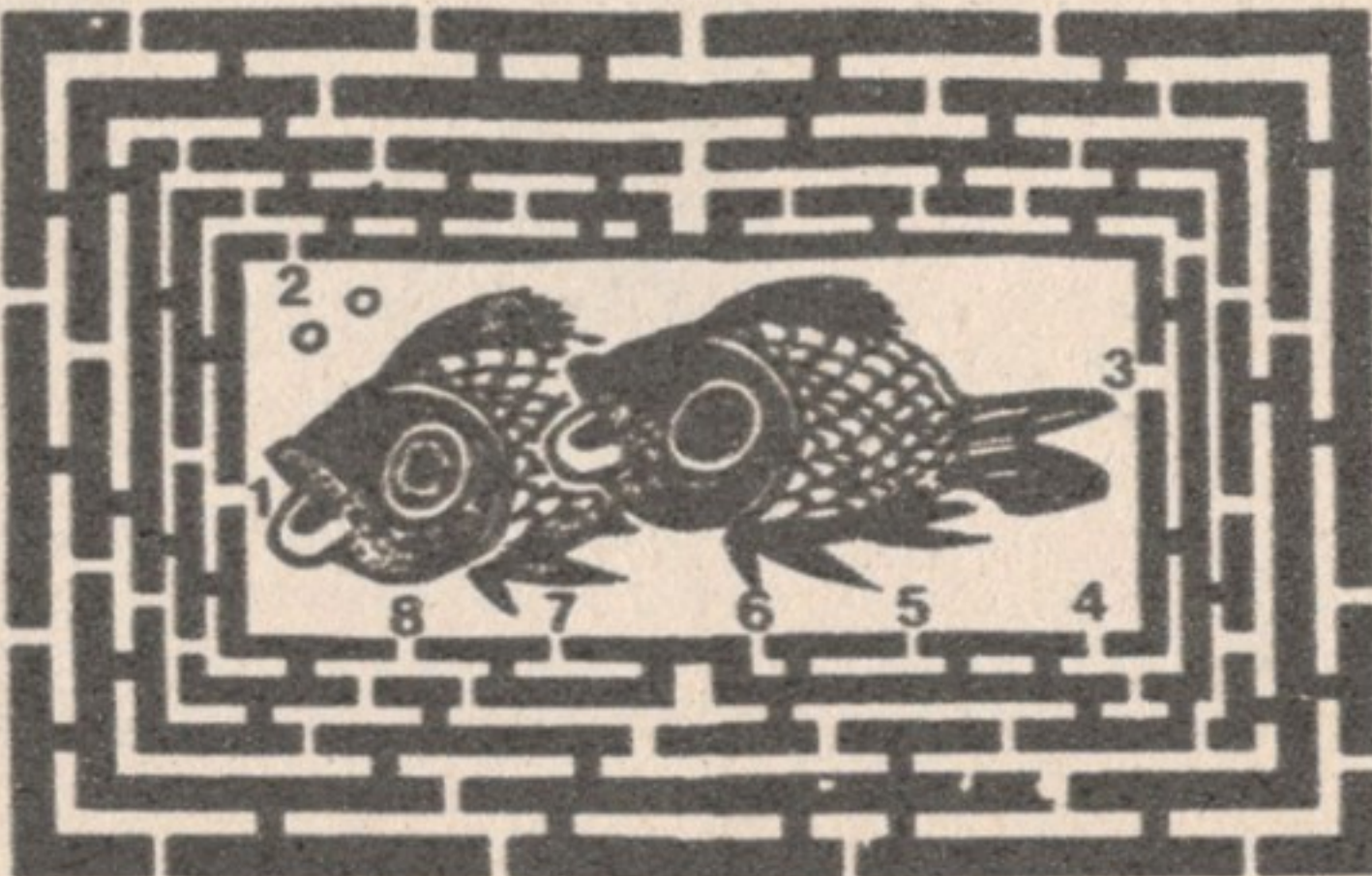
Приликом решавања сами уписујете црна поља. Колико их је у поједином реду показује број у загради.

ВОДОРАВНО: 1. Име и презиме књижевника са слике (0). 2. Спарина, омара – Држава у Јужној Америци (1). 3. Део прибора за тенис – ФК из Требиња (1). 4. Спојити топлеем – Руски аутомобил (1). 5. Узидане собне пећи – Име фолк певача Калезића (1). 6. Трговац иконама (0). 7. Ознака за понт – Наша река и планина (1). 8. Име француске глумице Жирардо – Симбол индијума (1). 9. Притока Дунава код Београда – Саставна свеза (1). 10. Холивудски комичари, браћа (1). 11. Ономатопеја мекетања – Ужичанин (1). 12. Тврди грађевински камен (0). 13. Име америчке глумице Грифит.

УСПРАВНО: 1. Ајкула – „Метро-Голдвин-Мајер“ (1). 2. Имовина – Науми (1). 3. Вучна железничка машина – Симбол алуминијума (1). 4. Део репа лисице, сртина – Борилиште (1). 5. Људи у ритаму, одрпанци – Украсни цвет, љиљан (1). 6. Академија наука (скр.) – Вршити тиранију (1). 7. Шпански сликар, Салвадор (1). 8. Ауто-ознака за Португалију – Ознака за електрон – Скраћеница за запад (2). 9. Амерички свемирски програм (0). 10. Јаче струјање ваздуха (0). 11. Султанова наредба у старој Турској (0). 12. Мужјак домаће перади (0).

ЛАВИРИНТ

На који излаз треба да крену рибе да би изашле из лавиринта?

GOODMORNING SUNSHINE!

(Молим уредника да остави у оригиналу, па куд пукло, да пукло)

Пријао би вам који зрачак Сунца у иначе туробној канцеларији? Наравно да би. Само што вас с тим у вези нешто мучи. Сто вам је далеко од прозора. Сматрајте ствар решеном. Ма где седели, прозор ће вам се приближити.

У ствари, и прозор и ви и сто остаћете тамо где сте, само што је у Калфиронији недавно откривена техника холографског распршивања Сунчеве светлости помоћу које је могуће да се правац природног светла измени, усмери на одређену тачку на таваници, а затим распрши по

тамним деловима просторије.

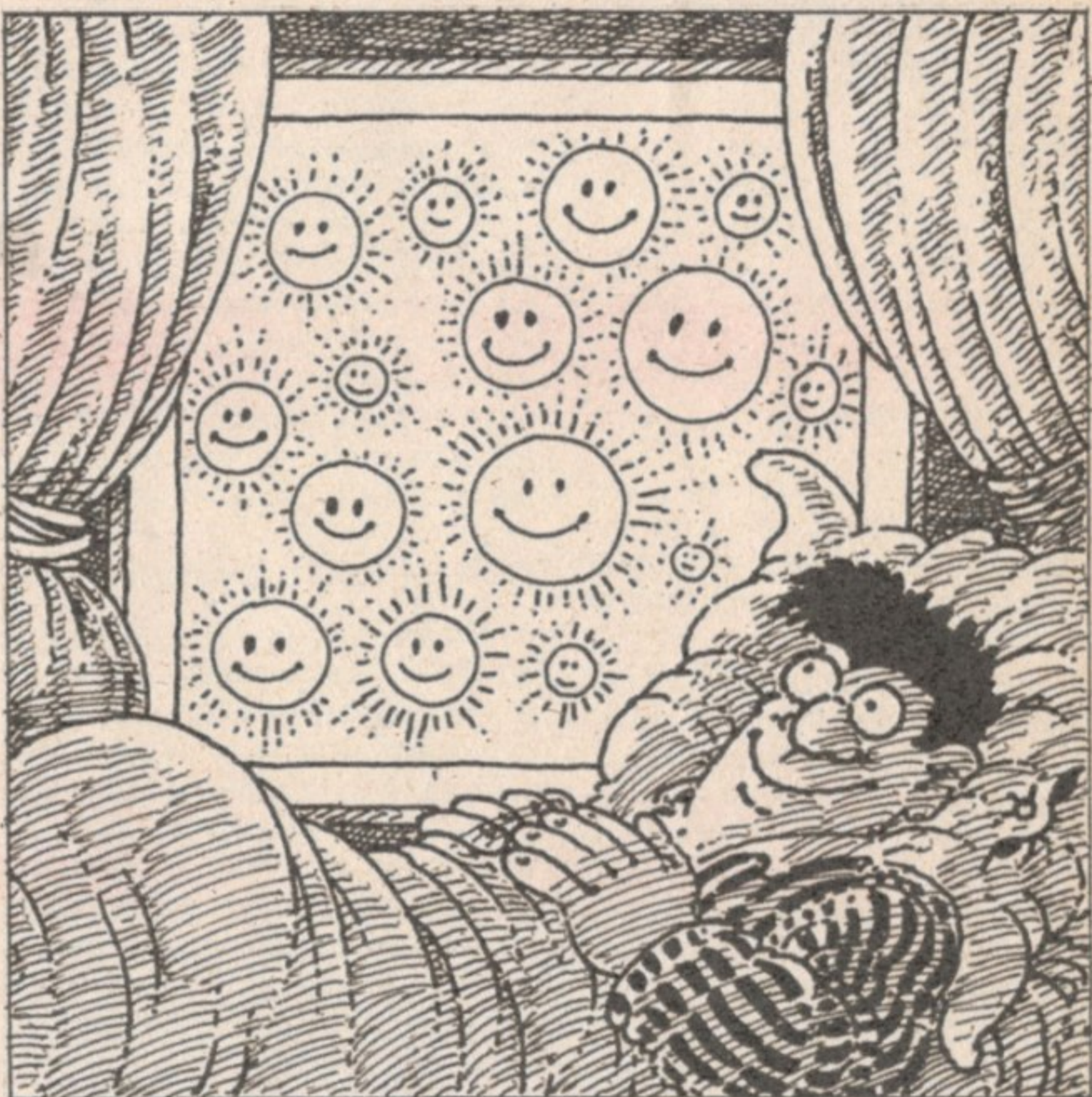
Посао спровођења светлости до тамних ћошкова обављаће такозвани холографски прозори (холографија је, иначе, поступак стварања тродимензионалних слика у простору помоћу ласера). Нову технологију развила је истраживачка екипа на челу са инжењером Ричардом Иан-Фрезом, специјалистом за холографију, из града Дејвиса.

Како, дакле, та ствар функционише? Најупштеније речено, најбоље је када је прозор чија су стакла превучена посебном материјом осетљивом на светлост изложен директним Сунчевим зрацима, а још боље када је зграда уз то још окренута ка истоку, југоистоку или југозападу.

Зна се, такође, да технологија холографских прозора подразумева два ласерска снопа која по површини превученој фотоосетљивом материјом гравирањем утискују и бележе смер и фазе преламања Сунчеве светлости и ласерских зрака. Тако настале микроскопске линије на облози прозорског стакла мењају правац Сунчевих зрака који допиру споља. Како то

тачно материја којом је стакло превучено одбија и баца светлост на увек исту тачку на

првих прототипова холографских прозора кренуће се у другој половини ове године, а

таваници, и то и зими и лети, строго је чувана пословна тајна.

Углавном, с испитивањима

Иан-Фрез верује да би први серијски произведени примерци могли да се појаве на тржишту 1994. године.

ИЗНЕРВИРАНИ? СМЕСТА НАОЧАРЕ НА ОЧИ!

Психијатар Ричард Френки из Скарсдејла у држави Њујорк патентирао је недавно наочари поред којих ће, ако се заиста нађу на тржишту, „рејбанке“ постати безнадежно старомодне.

Френклове наочари мере ниво стреса особе која их носи на тај начин што бележе температуру коже, електрич-

ну проводност и знојење. Кад год се ови кључни показатељи стреса попну изнад дозвољеног прага, наочари дискретно упозоравају власника на опасност тако што се оглашавају „бип-бипкањем“ или светлосним сигналом. Власник у том случају треба само да у рам убаци обојена сочива која ће га, тврди Френкл, гарантовано смирити.

Ричард Френкл је за сада једини присталица терапије „светла у боји“. Мада је при-

мена обојених сочива у терапији деце која пате од дислексије (неспособност читања) показала извесне резултате, што се осталих поремећаја тиче лекари су до сада користили светлост (и то обојену) само у терапији такозване зимске депресије. Што се Френкла тиче, то запрепашћује. Људски мозак, по његовом мишљењу, сва осећања преводи у одговарајуће боје и тако их „шифрује“.

За разлику од лекова који

се обично прописују особама са симптомима стреса, терапија обојеног светла не оставља никакве последице, тврди Френкл. А како се светлост простира брзином од 300 хиљада километара у секунди, она делује тако рећи истог тренутка.

И, које су то боје обојена антистресна сочива? То ћемо сазнати чим се неко заинтересује за патент Ричарда Френкла и крене да производи његове смирујуће наочаре.

КОМАРАЦ, ШТА ТО БЕШЕ?

Добра вест за све нас: комарцима је, изгледа, одзвонило. Два молекуларна биолога са Државног универзитета Тенесија у Мемфису открили су нов начин за тамањење настрљиваца, а да при том не употребљавамо ни спреј, ни лопатицу.

Ренди Мерфи и Едвард Стивенс успели су да пресаде гене из једне врсте бактерија које живе у земљи (*Basilus thuringiensis*) у генетски материјал плавозелених алги којима се хране ларве комараца. Генетски измењене алге стварају отров који је смртоносан за комарце, али потпуно безо-

пасан за сва остала жива бића.

Отров је за сада испитан само на комарцима из рода *Culex* који преносе елфантијазис (болесно повећање по-

јединих делова тела, на пример, ногу) и неке друге болести и на њих је деловао. Мерфи и Стивенс тренутно испитују које се од преко двеста познатих врста комараца

хране плавозеленим алгама и да ли ће *Becilus* отров деловати и на њих. Два научника посебно занима да ли ће њихов отров таманити комарце *Anopheles* који преносе маларију.

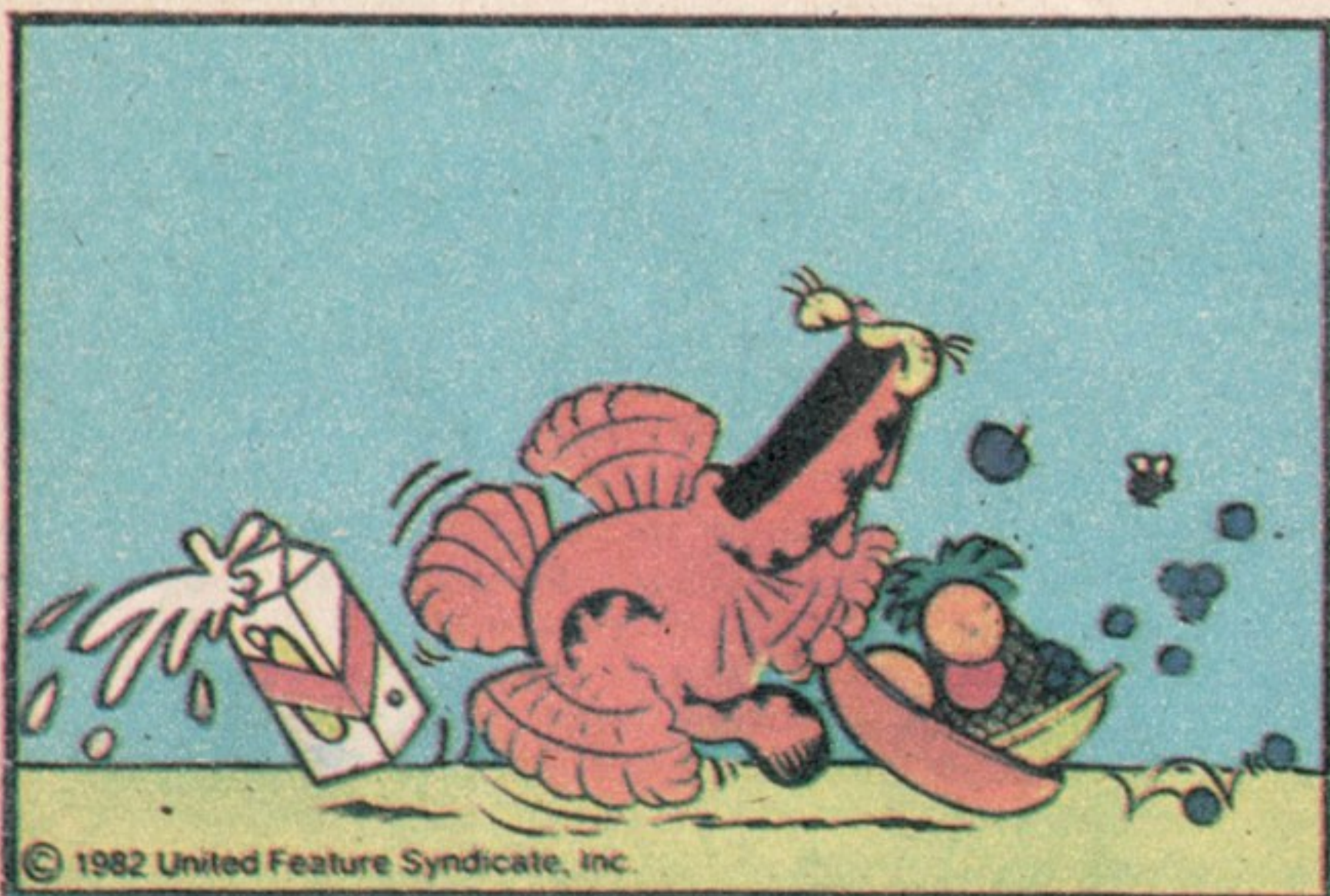
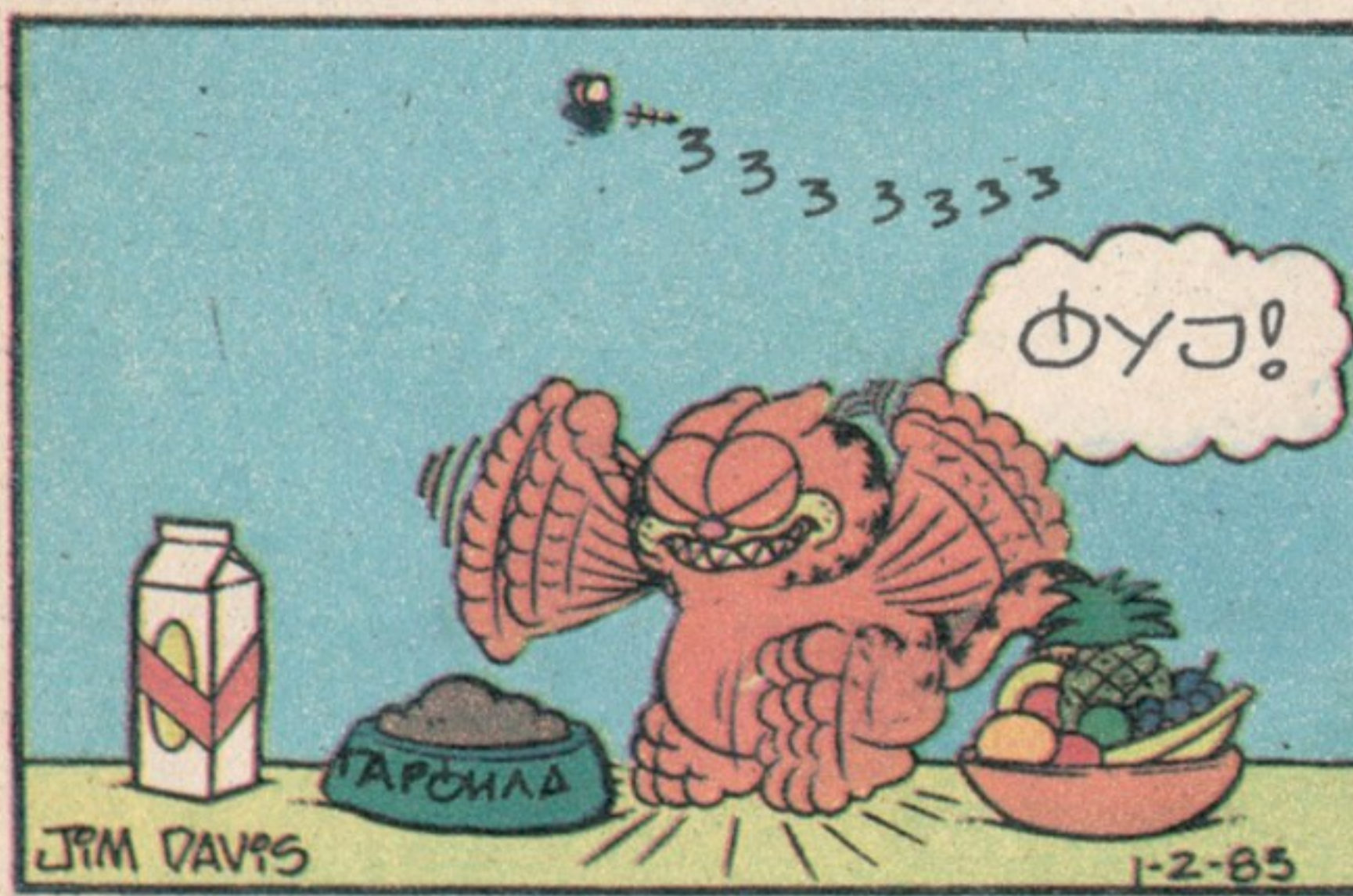
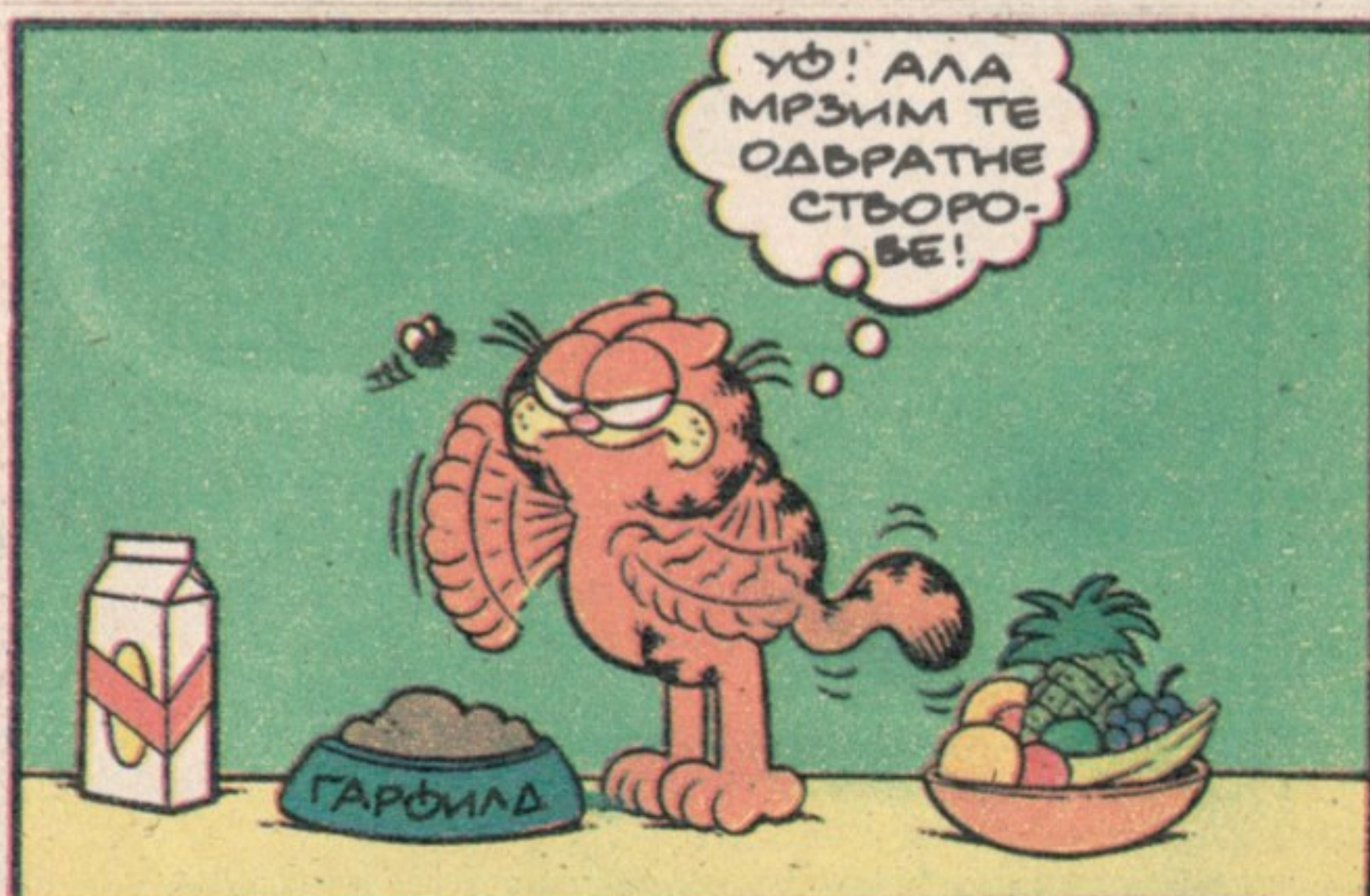
Покаже ли се да генетски „дотеране“ алге делују и на остале врсте, а не само на *Culex* комарце, сви ћемо одахнути, а можда нешто више од осталих становници Мемфиса јер само у округу коме припада овај град живи, зуји и уједа 48 различитих врста комараца. „Пре много година овде је од жуте грознице поумирало толико људи да је мало фалило да Мемфис изгуби статус града“, каже Стивенс.

М. И.

Илустровао: Љубомир Милојевић-Љубан

By Jim Davis

ГАРФИЛА

Уређује: Вито Недељковић

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

Није првак, али биће

Можете ли нешто више да напишете о новом европском прваку за кадете (до 14 година) Филипу Оларевићу и да нам date његову адресу.

ОЉА И БОБА
Београд

Наша велика тениска нада Филип Оларевић још није постао европски првак, већ је недавно победио на једном јаком кадетском турниру у Ливорну (Италија). Пошто је Филип веома талентован и ако његов развојни пут тенисера и даље буде ишао узлазном линијом, надамо се да ће он постати и европски првак за старије кадете (до 16 година).

Филип Оларевић је рођен 1979. године у Француској и син је бившег фудбалера Жарка Оларевића. Млади тенисер

је пореклом из познате фудбалске породице. Можете му писати на: Тениски клуб „Београд“, 11000 Београд.

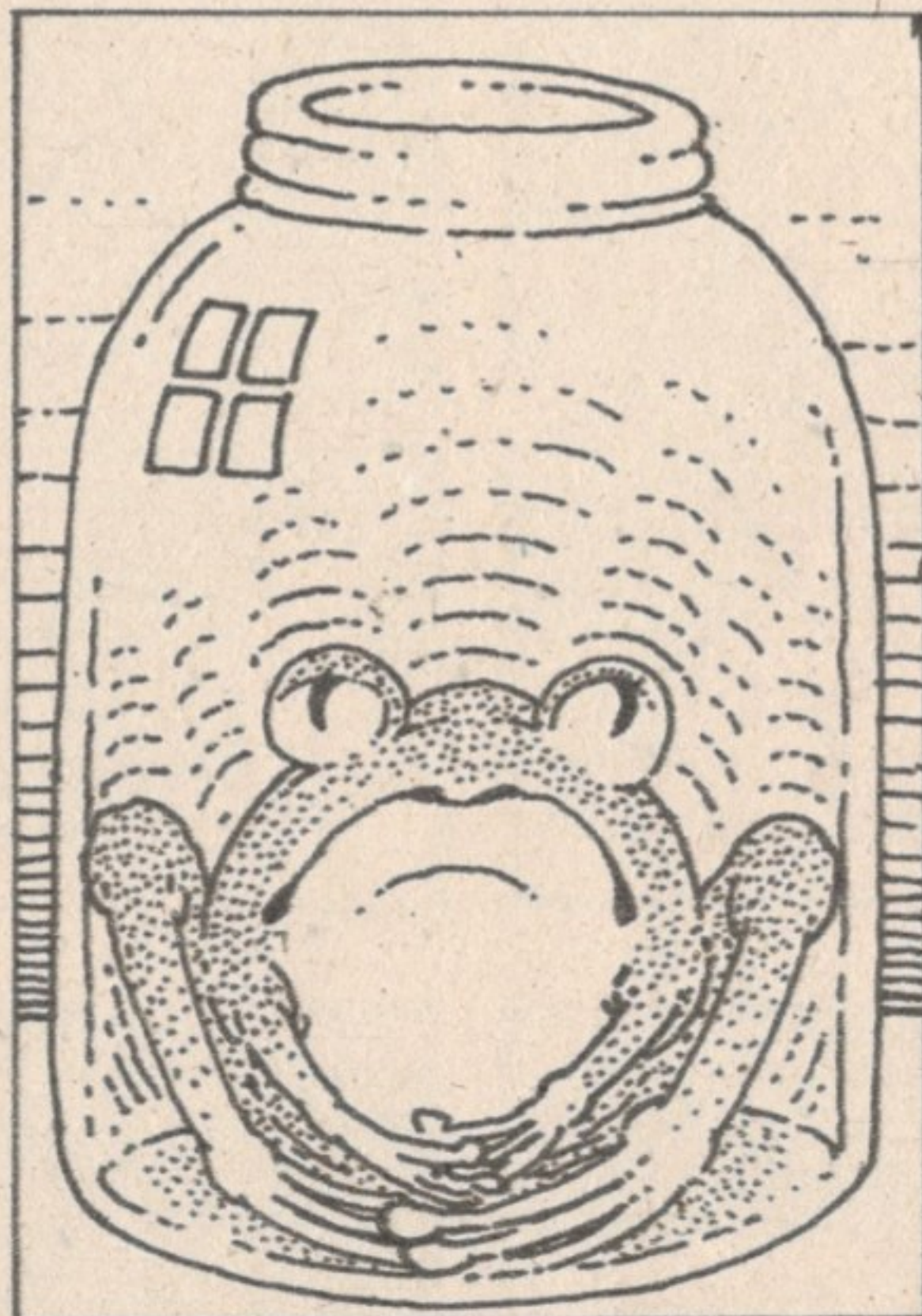
Животиње и земљотреси

Да ли је коначно разјашњено на који то начин животиње осећају земљотресе, поплаве и остале непогоде. Много сам читао о томе, али прави одговор нисам нашао.

ГОРАН ЛЕЖИМИРАЦ
Ниш

Прави и потпун одговор не можемо, нажалост да ти дамо. Биолози се већ дуго баве појавом да многе животиње на неубичајан начин реагују пред непогоде и катастрофе, и то не само при-

родне. Понашање неких животиња само је делимично разјашњено, а многих ни толико. Како објаснити то што змије предосете појаву земљотреса, а инструменти постављени пред њих не забележе ни најмању промену. Зато у неким турским подручјима, као што су Јапан и Кина, при сеизмолошким станицама постоје посебна одељења за животиње где стручњаци непрекидно мотре на сваки њихов покрет. Познато је да се фазани пред земљотрес оглашавају узнемирујућим крештањем, а морски пас, затворен у кавезу испод површине мора напросто полуди. Док биолози тврде да је фазан, као и многе врсте живине, суперосетљив на већи проценат радиоактивности у атмосфери, за узнемиреност морског пса уочи земљотреса још нема објашњења. То и даље остаје тајна за научнике. Још нешто је до данас оста-

ло неразјашњено. Како то да су пси неколико часова пре него што ће на Хирошиму 1945. године пасти атомска бомба, почели бесомучно да завијају. Заиста чудно када се зна да је у питању катаклизма која није природна.

Пергамент и Версајски споразум

Невероватно звучи податак који сам недавно прочитао да је Версајски споразум из 1919. године, којим је окончан Први светски рат, написан на пергаменту. Да ли је то било из помодарства или је постојао неки други разлог, јер папир је у Европи већ увелико био у употреби.

ДРАГИША ДАКИЋ
Нови Сад

Податак који си прочитао сасвим је тачан. Иако су Европљани почели да производе папир још у 13. веку, у њега нису имали поверења. Документа писана на њему једноставно нису признавали. Пергамент је, по њиховом мишљењу, био нешто трајније и сигурније па је, вероватно, то и био разлог да се и један тако важан документ као што је Версајски споразум испише и потпише на пергаменту. Можда је овим требало да се покаже какав значај има Версајски мир.

Боје и пол мачке

У мом комшилуку се пре нешто више од месец дана омацила маца Лепа. Њена власница тетка Зора рекла ми је да ја имам право да узмем најлепше маче. Од четворо мачића одабрала сам једно са жутим, риђим и белим пегама, баш најлепше, и дала му име Марко. Али, пре неки дан сазнала сам да је Марко женског рода и не знам шта да радим јер сам хтела да имам мачка.

П.С. Ово маче страшно волим и оно је заиста најљупкије маче на свету.

САНДРА С.
Шабац

Сама кажеш да си била привилегована приликом избора мачића и одабрала најлепше, али требало је да замолиш тетку Зору да ти она каже које је мушког пола, јер док су мали то је мало теже одредити. Открићемо ти и једну мало познату занимљивост: маче жељеног пола могла си да одабереш и на основу боје. Наиме, не постоји мачка мушког пола са три боје. Мачак било које расе има једну или две боје, никако три као твој Марко.

Због погрешног избора не треба да си тужна, јер и сама кажеш да је Марко најлепше маче на свету.

Ескимски пас

Нигде нисам могла да прочитам или добијем податке о ескимском псу. Не ради се, као што многи мисле, о сибирском хаскију кога скоро сви зову ескимски пас или лачки поларни пас, него баш о правом ескимском псу. Надам се да вам неће бити тешко да објавите неколико основних података о њему и његову слику.

РАДОНИЋ РУЖИЦА
Н. Пазова

Овај пас је веома редак у нашим крајевима. За разлику од осталих паса из поларних области одликује се, изразито лепим крзном и грађом тела. Порекло води из области Гренланда, Лабрадора, Аљаске и северне Канаде. У кинологији је прихваћен као канадски пас јер је у овој земљи најраспрострањенији. Карактеристичан је његов ход, сличан мачјем, као и дуг реп подигнут увис или свијен уз леђа. Храбар, издржљив, добар чувар и веома неповерљив према странцима.

Нага девојка

У фантастичној причи „La Rosa del Futuro“ коју сам прочитала у „Забавнику“ спомиње се Гојина слика „Нага девојка“. Да ли се заправо ради о његовом познатом делу „Нага Маја“?

МАЈА СИМИЋ
Београд

У питању је слика за коју се код нас усталио назив „Гола Маја“, односно „Нага Маја“. Ово познато Гојино платно у оригиналу има назив „La maja desnuda“. Слово „j“ у шпанском језику (чита се хота) смештено у речи која фонетски прочитана даје нама блиско име Маја створило је забуну око правог превода ове Гојине слике. Тако се и дан-данас у историјама уметности и енциклопедијама говори о „Нагој Маји“.

Гоја је, у ствари, урадио слику наге девојке која је „маја“ (чита се маха), што у једној речи обухвата значења: лепа, дражесна, згодна, шармантна, елегантна... Дакле, није у питању лично име Маја и не ради се о твојој имењацини.

У време кад је Гоја живео (1746–1828) реч махо или маха односила се на мушкарце и жене који нису припадали аристократији, већ обичном народу, али су се изгледом издвајали од њега. Такво објашњење нуди речник Шпанске академије наука.

Наш познати лингвиста проф. др Иван Клајн сматра да називе који су се толико усталили, као што је назив ове Гојине слике, можда и не треба мењати како се не би стварала забунa. Ми смо, ето, покушали, па – можда си нешто и научила.

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

БЕЛА УКРШТЕНИЦА – ВОДОНАВНО: Милорад Павић, оморина, Перу, рекет, „Леотар“, стопити, Лада, камини, Зоран, иконар, п, Тара, Ани, Ин, Сава, и, Маркс, ме, Ера, гранит, Мелани.
ЛАВИРИНТ – На излаз број 8.

Биљана Ђорђевић, Пана Ђукића 42, 37212 Сталаћ – 12 година, жели да се дописује са вршњацима.

Марија Марјановић, Краља Петра 1, Ламела 1/5, 35250 Параћин – 11 година, жели да се дописује са вршњацима.

Владимир Младеновић, Ужичке републике 8, 35230 Ђуприја – 15 година, слуша метал, воли дружење.

Хонорина Јанковић, Ђуре Даничића 4, 11300 Смедерево – 13 година, сакупља значке, постере, салвете...

Лаура Ренчар, Јожефа Нађа 37, 24300 Б. Топола – 15 година, одговара свима.

Драган Ђирковић, Поглед Б. Бухе 32, 31230 Ариље – жели да размењује слицице „Животињско царство“ и „Биљни свет“.

Бојана Богичевић, Словачких побуненика 11/3 – 17, 34000 Крагујевац – 11 година, сакупља украсни папир и писма.

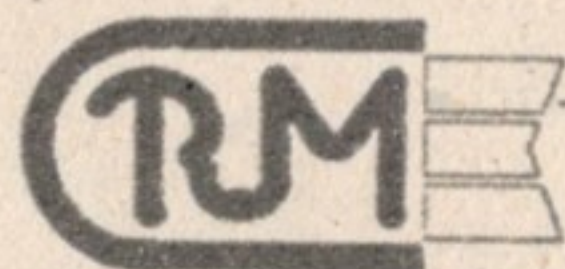
Кристина Рачуница, Карађорђева 80, 25284 Станишић – 14 година, обожава музику.

Драгана Михајловић, село Гроце, з.п. 38213 Прилужје – 14 година, сакупља постере.

ВРЛО ПОВОЉНО!

Продаје, сервисира и откупљује:

- Амига 500, 500 Плус, 600, 600 HD и 1200
- Commodore 64 G, 64 II и 128
- Disk drive 3,5" и 5,25", касетофоне, мишеве, џојстике, модуле, каблове и друго

Тел. 421-203 и 155-294

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК БРОЈ 2172

YU ISSN 0032-339X

Први број „Политикиног Забавника“ изашао је 28. фебруара 1939. године

Издаје и штампа „ПОЛИТИКА“
11001 Београд, Македонска 29

Главни и одговорни уредник
Зефирино Граси

Помоћник главног уредника
Славољуб Кеџић

Уредник сатире
Мирјана Маринковић

Ликовно графички уредник
Соња Јашовић

Редакција

Олга Вукадиновић, Бојана Дожић, Мина Илић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Милић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрновић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Бранислава Црномарковић

Техничка редакција

Душан Глушац, Радоје Савић,
Зоран Петковић и Радана Весовић

Секретаријат

Зорица Филиповић

Дописници „ПОЛИТИКЕ“ из иностранства:

Борислав С. Гвозденовић (Москва), Даворин Рибникар (Париз), Душан Пешић (Њујорк), Мирослав Стојановић (Бон), Душан Симић (Лондон), Слободан Александрић (Рим), Петар Илић (Пекинг), Радислав Ђук (Атина), Жарко Ракић (Беч)

Редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“
Македонска 31, 11001 Београд,
Поштански фах 124.

Телефони: секретаријат 3224-471,
редакција 3224-483, техничка редакција
3226-620, централа 3224-191 и 3225-761,
претплата: 3228-776.

Маркетинг агенција: Македонска 31/1,
телефон 3220-645.

Рукописи, фотодографије и цртежи се не враћају.

На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Претплата на жиро рачун број
60881-603-24675, уз обавезну назнаку НИП
„ПОЛИТИКА“ – ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ
„ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

Сва обавештења о претплати за нашу
земљу на телефон 3228-776

ОБАВЕШТЕЊЕ ПРЕТПЛАТНИЦИМА
Обавештавамо претплатнике који врше претплату за иностранство, да НИП „ПОЛИТИКА“ убудуће искључиво прима претплату преко
SUNBERG VERLAG AG, Bernstr. West 64, CH
5034 SUHR, SCHWEIZ, на konto Schweizerischer
Bankverein, CH 5001 AARAU (beim Bahnhof)-CH
CHF konto бр. 40-829-575-0
DEM konto: 40-829-575-2
Тел. 4164/310 470 и 310 471, Факс 4164/310 472

Годишњу претплату на лист не примамо.

ПОЛУГОДИШЊА ПРЕТПЛАТА ИЗНОСИ:

САД	USD 35.-
СР НЕМАЧКА	DEM 89.-
ШВЕДСКА	SEK 374.-
ФРАНЦУСКА	FRF 211.-
ШВАЈЦАРСКА	CHF 70.-

Трошкови АВАО превоза плаћају се посебно, независно од претплатне цене листа.

Директор листа „ПОЛИТИКА“
Хаџи Драган Антић

Председник комитије „ПОЛИТИКА“
др Живорад Минковић

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржину.

